

50

**การผดูระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา**

นายวิระ ขวัญเพชร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2550

**The Maintenance of Internal Quality Assurance System of Basic Education
Schools in Songkhla Educational Service Area**

Mr. Wachira Khwanpetch

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Educational Administration

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2007

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การผดุงระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา
ชื่อและนามสกุล นายวชิระ ขวัญเพชร
แขนงวิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถนพ จินะวัฒน์
2. อาจารย์ ดร.ชัยพจน์ รังงาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.บัณฑิต แทนพิทักษ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถนพ จินะวัฒน์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ชัยพจน์ รังงาม)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.นงเยาว์ อุทุมพร)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
บริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

วันที่ 9 เดือน กันยายน พ.ศ. 2551

ชื่อวิทยานิพนธ์ การผดุงระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา
จังหวัดสงขลา

ผู้วิจัย นายวชิระ ขวัญเพชร **ปริญญา**ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถพร จินะวัฒน์ (2) อาจารย์ ดร.ชัยพจน์ รักราม
ปีการศึกษา 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการผดุงระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสงขลา (2) เปรียบเทียบการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่มีสังกัดเดิมต่างกัน และ (3) ศึกษาปัญหาการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา จำนวน 237 โรง ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครู 237 คน หัวหน้างานประกันคุณภาพ 237 คน และผู้บริหาร 237 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าความเที่ยง .99 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย พบว่า (1) สถานศึกษามีการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน ด้านการปฏิบัติงานตามแผน ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และด้านการตรวจสอบและประเมินผล (2) สถานศึกษาที่มีสังกัดเดิมแตกต่างกันมีการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) ปัญหาการดำเนินการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน โดยลำดับจากน้อยไปหามาก คือ ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน ด้านการปฏิบัติงานตามแผน ด้านการตรวจสอบและประเมินผล และด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

คำสำคัญ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสงขลา

Thesis title: The Maintenance of Internal Quality Assurance System of Basic Education Schools in Songkhla Educational Service Area

Researcher: Mr. Wachira Khwanpetch; **Degree:** Master of Education (Educational Administration); **Thesis advisors:** (1) Dr. Annop Jeenawathana, Assistant Professor; (2) Dr. Chaipot Rak-Ngam; **Academic year:** 2007

ABSTRACT

The purposes of this research were to: (1) study the maintenance of internal quality assurance system of basic education schools in Songkhla Educational Service Area; (2) compare the maintenance levels of internal quality assurance system of basic education schools under different former supervising departments; and (3) study the problems concerning the maintenance of internal quality assurance system of basic education schools.

The research sample consisted of 237 basic education schools in Songkhla Educational Service Area. Research informants consisted of 237 teachers, 237 heads of school quality assurance work, and 237 school administrators. The research instrument was a 5-scale rating scale questionnaire on the maintenance of internal quality assurance system of the school, developed by the researcher, with .99 reliability coefficient. The employed statistics for data analysis were the percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The findings indicated that (1) all aspects of the maintenance of internal quality assurance system in basic education schools were at the high level, with rankings from high to low as follows: the planning aspect, the operation aspect, the utilization of evaluation results for educational quality improvement aspect, and the monitoring and evaluation aspect, respectively; (2) basic education schools under different former supervising departments differed significantly at the .05 level in their maintenance levels of internal quality assurance system; and (3) all aspects of the maintenance of internal quality assurance system of basic education schools had problems at the low level; the aspects were ranked according to their problems from low level to high level as follows: the planning aspect, the operation aspect, the monitoring and evaluation aspect, and the utilization of evaluation results for educational quality improvement aspect, respectively.

Keywords: Internal quality assurance system of school, Songkhla Educational Service Area

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความเมตตากรุณาและเอาใจใส่ให้ความช่วยเหลืออย่างยิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรถพร จินะวัฒน์ ซึ่งเป็นทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาหลักวิทยานิพนธ์ ซึ่งคอยช่วยเหลือ ตรวจสอบ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งให้โอกาสในการเรียนรู้ สนับสนุนและส่งเสริมทุกด้านแก่ผู้วิจัยตั้งแต่แรกเข้าเรียนเป็นนักศึกษาตลอดระยะเวลาของการศึกษา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณเป็นอย่างสูง และขอกราบขอบพระคุณมาอีกครั้งหนึ่ง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. ชัยพจน์ รังงาม ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่คอยตรวจสอบ ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำและให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งตลอดระยะเวลาในการจัดทำวิทยานิพนธ์ ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุเทพ สันติวรานนท์ , อาจารย์อรรณ ก้วพานิช ผู้อำนวยการเพ็ญ เพ็ชรอินทอง , ผู้อำนวยการอุทิศ คงอนุวัฒน์ และ อาจารย์จุฬวดี บุระมัญญ์ ที่ได้ช่วยเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแบบสอบถาม และยังเป็นผู้ส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษาครั้งนี้เป็นอย่างดี ทั้งในฐานะอาจารย์ผู้สอนและผู้บังคับบัญชา

ขอบพระคุณยิ่งสำหรับคณาจารย์แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ และอาจารย์ในสาขาวิชาอื่นของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่เป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทองค์ความรู้จนสามารถสำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิตได้

ขอบคุณรองผู้อำนวยการบุญมี เคียนทอง ที่ให้ความช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอบคุณเพื่อนร่วมงานทุกท่านจากโรงเรียนจะนะชนูปถัมภ์ โรงเรียนบ้านนาทวี และโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๓ จังหวัดสงขลา ตลอดจนทั้งเพื่อนๆ นักศึกษามหาบัณฑิตทุกคนที่เป็นกำลังใจในการศึกษาตลอดมา

กราบขอบพระคุณ คุณแม่ละออง ขวัญเพชร ขอขอบคุณ อาจารย์เนาวรัตน์ ขวัญเพชร คู่ชีวิต และขอขอบคุณเด็กหญิงวรรณรัตน์ ขวัญเพชร และเด็กชายวีระวัฒน์ ขวัญเพชร ลูก ๆ ที่คอยเป็นกำลังใจในการศึกษา ช่วยเหลือการทำงานและทุก ๆ ด้านด้วยดีเสมอมา

วชิระ ขวัญเพชร

มีนาคม 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
กรอบความคิดการวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	10
ความหมายของคุณภาพและการประกันคุณภาพ.....	10
แนวคิดและหลักการในการประกันคุณภาพการศึกษา.....	15
การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก.....	23
บทบาทของโรงเรียน ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้องในการประกันคุณภาพการศึกษา.....	59
ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.....	63
สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา.....	65
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	70
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	76
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	76
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	77
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	78
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	79

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	80
ตอนที่ 2 การผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา.....	82
ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ของสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.เดิม) กับ สถานศึกษา ที่สังกัดกรมสามัญศึกษา (สามัญ.เดิม).....	90
ตอนที่ 4 ปัญหาการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่ การศึกษาจังหวัดสงขลา.....	100
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	109
สรุปการวิจัย.....	109
อภิปรายผล.....	111
ข้อเสนอแนะ.....	117
บรรณานุกรม.....	120
ภาคผนวก.....	124
ก ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม).....	125
ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	128
ค จำนวนสถานศึกษาที่เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเขตพื้นที่ การศึกษา/อำเภอ.....	138
ง รายชื่อสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและจำนวนผู้ให้ข้อมูล.....	140
ประวัติผู้วิจัย.....	153

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน.....	81
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการดำเนินงานในการผดุงระบบ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ในภาพรวม.....	82
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการดำเนินงานการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ในด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน.....	83
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการดำเนินงานการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา.....	84
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการดำเนินงานการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ในด้านการตรวจสอบและประเมินผล.....	88
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการดำเนินงานการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ในด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา.....	89
ตารางที่ 4.7 การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสงขลา ระหว่างสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช. เดิม) และสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา (สามัญ.เดิม).....	90
ตารางที่ 4.8 การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสงขลา ระหว่างสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช. เดิม) และสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา (สามัญ.เดิม) ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน.....	91
ตารางที่ 4.9 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสงขลา ระหว่างสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช. เดิม) และสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา (สามัญ.เดิม) ด้านการปฏิบัติงานตามแผน.....	92

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.10 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ระหว่างสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช. เดิม) และสถานศึกษาที่ สังกัดกรมสามัญศึกษา (สามัญ.เดิม) ด้านการตรวจสอบและประเมินผล.....	98
ตารางที่ 4.11 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ระหว่างสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช. เดิม) และสถานศึกษาที่ สังกัดกรมสามัญศึกษา (สามัญ.เดิม) ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุง คุณภาพการศึกษา.....	99
ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของปัญหาการดำเนินงาน ในการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ในภาพรวม.....	100
ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของปัญหาการดำเนินงาน การผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ในด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน.....	101
ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของปัญหาการดำเนินงาน การผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ในด้านการปฏิบัติงานตามแผน.....	102
ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของปัญหาการดำเนินงาน การผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ในด้านการตรวจสอบและประเมินผล.....	106
ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของปัญหาการดำเนินงาน การผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ในด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา.....	107

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบความคิดในการวิจัย.....	5
ภาพที่ 2.1 แนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา.....	22
ภาพที่ 2.2 ขั้นตอนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.....	27
ภาพที่ 2.3 ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของแผนต่าง ๆ ที่สถานศึกษาควรจัดทำ.....	31
ภาพที่ 2.4 ขั้นตอนการวางแผน.....	32
ภาพที่ 2.5 การกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา.....	34
ภาพที่ 2.6 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อรองรับการประเมินภายนอก.....	52
ภาพที่ 2.7 แผนภูมิแสดงขั้นตอนก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา.....	53
ภาพที่ 2.8 แผนภูมิแสดงขั้นตอนระหว่างตรวจเยี่ยมสถานศึกษา.....	54
ภาพที่ 2.9 แผนภูมิแสดงขั้นตอนหลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา.....	55
ภาพที่ 2.10 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประกันคุณภาพ ภายนอก.....	57

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศให้เจริญรุดหน้าทัดเทียมกับนานาประเทศ จำเป็นจะต้องอาศัยปัจจัยขับเคลื่อนในหลายด้าน หนึ่งในตัวขับเคลื่อนที่สำคัญ คือ “การศึกษา” แม้ว่ารัฐบาลทุกยุคทุกสมัย ได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาแต่ดูเหมือนว่าจะเป็นเชิงปริมาณมากกว่าคุณภาพ หลังจากที่ได้มีการปฏิรูปการศึกษา ภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาในเชิงคุณภาพ ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตื่นตัว เร่งพัฒนาการศึกษาอย่างจริงจัง (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ : 2549)

ความคาดหวังด้านการศึกษาของคนไทยและสังคมไทยก็คืออยากเห็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพเกิดขึ้นทั่วทั้งแผ่นดินไทย เป็นสถานศึกษาที่ให้บริการทางการศึกษาที่สนองตอบต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะและประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ มีขีดความสามารถในการแข่งขัน มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีสภาพแวดล้อม บรรยากาศ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขอยู่เสมอ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2547: คำนำ)

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้สังคมเป็นสังคมที่สามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างรวดเร็วและไร้พรมแดน ซึ่งทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและประกอบกับสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ทำให้เห็นได้ชัดเจนว่าสังคมไทยกำลังก้าวสู่ภาวะวิกฤติ การแก้วิกฤติของประเทศชาติจะต้องใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือสร้างคุณภาพของคนในชาติให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงและรองรับปัญหาที่ชาติกำลังเผชิญ ประกอบกับ(กรมสามัญศึกษา :2542) สังคมโลกในปัจจุบันกำลังเปลี่ยนแปลงจากยุคทุนนิยมไปสู่ยุคสังคมแห่งความรู้ (Knowledge Society) ที่ถือว่า “ความรู้” เป็นปัจจัยการผลิตที่มีคุณค่ายิ่งและเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตามมา จึงเกิดการแข่งขัน โดยอาศัยฐานความรู้ของบุคคลเพื่อชิงความได้เปรียบในการแข่งขันและสามารถก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำได้ “คน” จึงมี

ความสำคัญและเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างแท้จริงซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ที่กำหนดให้ “คน” เป็นศูนย์กลางหรือเป็นหัวใจของการพัฒนา

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น อยู่บนหลักการที่เน้นการพัฒนาที่สมบูรณ์รอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคม อีกทั้งเทียบพร้อมด้านคุณธรรม จริยธรรมอีกด้วย ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม โดยจัดให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ อีกทั้งกระแสโลกาภิวัตน์ที่ทำให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็วตลอดเวลา ประชาชนจึงต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจึงจะสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างสมดุล เมื่อคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา บทบาททางการศึกษาจึงไม่เพียงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเท่านั้น หากแต่ยังเป็นตัวการสำคัญในการพัฒนาโดยตรงอีกด้วย เพราะนอกจากจะใช้การศึกษาเพื่อพัฒนาคน(ผู้เรียน) ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีงาม มีความสมบูรณ์พร้อมในตัวเองและมีคุณภาพชีวิตที่ดีแล้ว ยังต้องพัฒนาผู้เรียนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource) เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอีกด้วย การพัฒนาการศึกษาไทยในระยะเวลาที่ผ่านมาต้องถือว่าประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจระดับหนึ่ง แต่ยังไม่เป็นการเพียงพอสำหรับปัจจุบันและอนาคตที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย การศึกษาไทยจึงต้องเป็นกระบวนการที่เตรียมและนำคนไทย สังคมไทยให้ก้าวสู่อุณหภูมิต่างอย่างมั่นคงถาวรและรู้ทันโลก ด้วยเหตุนี้การพัฒนาการศึกษาสำหรับอนาคตจึงต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ทั้งในส่วนที่เป็นปัจจัยกระบวนการและผลผลิต ซึ่งสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานและทัดเทียมกันทั่วประเทศ (หน่วยศึกษานิเทศ กรมสามัญศึกษา เล่ม 1 , 2542 : 1)

ดร.ภานุวัฒน์ ภักดีวงศ์ (วารสารวิชาการ 2542 : 41) ได้กล่าวไว้ว่า แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งของภาคการศึกษาของรัฐที่จะสร้างความมั่นใจในคุณภาพของผลผลิตที่จะเกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตใน โรงเรียนหรือสถานศึกษาให้กับทุกฝ่ายในสังคมเพราะ โดยพื้นฐานความเชื่อที่ว่า การใช้การศึกษาเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพของคนให้มุ่งสู่คุณลักษณะที่สังคมพึงประสงค์ จำเป็นต้องใช้การศึกษาที่มีคุณภาพ มีกลไกการรักษาคุณภาพและยกระดับมาตรฐานคุณภาพอย่างต่อเนื่อง แต่โดยภาพรวมแล้วคุณภาพการจัดการศึกษาของไทยยังคงเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ว่า มาตรฐานคุณภาพของผู้เรียนยังไม่เป็นที่พึงพอใจของสังคม ซึ่งสภาพดังกล่าวมีสาเหตุที่สำคัญ ๆ หลายประการด้วยกันแต่สาเหตุหนึ่งมาจาก

การที่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญเรื่องการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา ทั้งเชิงประมาธและเชิงคุณภาพอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตามมาตรการที่เป็นทางออกของปัญหาดังกล่าวคือ การประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งโดยระบบได้กำหนดให้มีกลไกการประเมิน ทั้งประเมินเพื่อตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (Internal quality Audit and Intervention) และการประเมินเพื่อให้ได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษา (Quality Accreditation) (หน่วยศึกษานิเทศ กรมสามัญศึกษา 2542 : 1)

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการให้มีระบบประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่มาตรฐานและคุณภาพการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก มาตรา 49 ให้มีการประเมินผลคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่ง โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) หรือหน่วยงานภายนอกที่สมศ.รับรอง อย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุก 5 ปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย บทเฉพาะกาล มาตรา 72 วรรคสาม ภายใน 6 ปี นับแต่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีผลบังคับใช้ กระทรวงศึกษาธิการต้องจัดให้มีการประเมินภายนอกครั้งแรกของสถานศึกษาทุกแห่ง โดยที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2542 ซึ่งครบ 6 ปี ในวันที่ 19 สิงหาคม 2548 นั่นคือสถานศึกษาทุกแห่งได้รับการประเมินภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้ทำการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบ 5 ปีแรก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 – 2548 การประเมินรอบแรกได้เสร็จสิ้นลงไปแล้วมีสถานศึกษาที่ได้รับการประเมิน 37,157 แห่ง ประกอบด้วยสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 36,132 แห่ง การอาชีวศึกษา 765 แห่ง และระดับอุดมศึกษา 260 แห่ง สำหรับการประเมินคุณภาพรอบแรกนี้เป็นการประเมินตามสภาพจริงเพื่อสะท้อนให้สถานศึกษารู้จุดแข็งจุดอ่อนในการจัดการศึกษาของตนเอง และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไข โดยการประเมินในรอบ 5 ปีแรกนี้ให้น้ำหนักไปที่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นสำคัญ เนื่องจากเป็นรากฐานนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาในระดับสูงขึ้นไป (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ : 2549)

ตามมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่กล่าวแล้ว เมื่อสถานศึกษาได้รับการประเมินภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ไปแล้ว สถานศึกษาจะต้องนำผลการประเมินดังกล่าวมาใช้ในการผดุงระบบประกันคุณภาพภายใน เพื่อปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษา และจัดทำรายงานประจำปีเพื่อเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดในทุก ๆ ปี และเตรียมความพร้อมเพื่อรับการประเมินภายนอกในครั้งต่อไป

การผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพมาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่หลักสูตรกำหนด และสังคมต้องการ และสืบเนื่องจากการที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้กระจัดบทบาทในการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาเป็นหน่วยรับผิดชอบจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้เป็นที่เชื่อมั่นและพอใจของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ดังนั้นหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงานและการตรวจสอบผลการดำเนินงาน ตามภาระรับผิดชอบอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

ในการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยปฏิบัติ คือ สถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดคือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จะต้องทราบข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานที่ผ่านมาเพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยการผดุงระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จึงมีความสำคัญต่อสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพเพื่อเตรียมรับการประเมินภายนอกและการขอรับรองมาตรฐานและคุณภาพการจัดการศึกษา ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการผดุงระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา

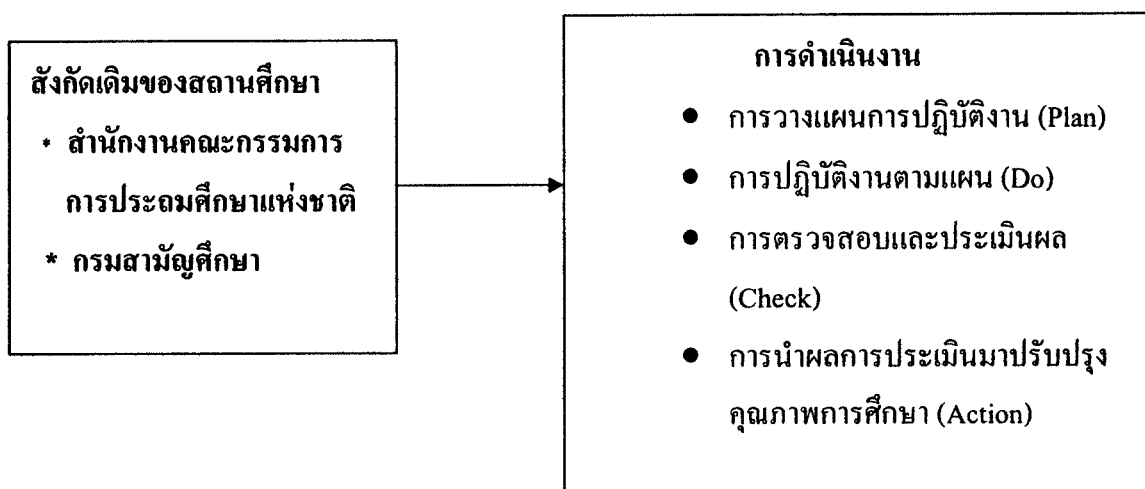
2.2 เพื่อเปรียบเทียบการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ระหว่างสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพข.เดิม) กับสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา (สามัญ.เดิม)

2.3 เพื่อศึกษาปัญหาการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา

3. กรอบความคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ การผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน (Plan) ด้านการปฏิบัติงานตามแผน (Do) ด้านการตรวจสอบประเมินผล (Check) และด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (Action) ตามวงจรการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช. เดิม) กับสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา (สามัญ.เดิม) ดังแสดงในภาพที่ 1.1

การผดุงระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ภาพที่ 1.1 กรอบความคิดในการวิจัย

4. สมมุติฐานการวิจัย

สภาพการดำเนินการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่ การศึกษาจังหวัดสงขลา ที่มีสังกัดเดิมต่างกัน มีความแตกต่างกัน

5. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่ การศึกษา จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหา เกี่ยวกับการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา โดยใช้กระบวนการตามวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) ซึ่งได้ กำหนดไว้เป็น 4 ขั้นตอน คือ

5.1.1 การวางแผนการปฏิบัติงาน

5.1.2 การปฏิบัติงานตามแผน

5.1.3 การตรวจสอบประเมินผล

5.1.4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

5.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย สถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา จำนวน 520 โรงเรียน เป็นสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา (สามัญ.เดิม) จำนวน 41 โรงเรียน และสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ(สปช. เดิม) จำนวน 479 โรงเรียน

5.3 ตัวแปรในการศึกษา แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

5.3.1 *ตัวแปรอิสระ* ได้แก่ สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มี 2 ตัวแปร คือ

1) สถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม (สามัญ.เดิม)

2) สถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

เดิม (สปช.เดิม)

5.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตโดยใช้กระบวนการตามวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) ซึ่งได้กำหนดไว้เป็น 4 ขั้นตอน คือ

- 1) การวางแผนการปฏิบัติงาน
- 2) การปฏิบัติงานตามแผน
- 3) การตรวจสอบประเมินผล
- 4) การนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

6. นิยามศัพท์

สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เป็นโรงเรียนของรัฐที่อยู่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา จำนวนทั้งหมด 520 โรงเรียน

เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสงขลา หมายถึง พื้นที่ทุกอำเภอในจังหวัดสงขลา ซึ่งมี 3 เขต โดย เขต 1 ประกอบด้วย อำเภอระโนด อำเภอกระเสสิงห์ อำเภอสะทิงพระ อำเภอสิงหนคร อำเภอเมืองและอำเภอนาหม่อม เขต 2 ประกอบด้วย อำเภอรัตภูมิ อำเภอกวนเนียง อำเภอบางกล่ำ อำเภอหาดใหญ่และอำเภอคลองหอยโข่ง และ เขต 3 ประกอบด้วยอำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอเทพา อำเภอสะบ้าย้อยและอำเภอสะเดา

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน รวมถึงผู้ที่รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา

ครู หมายถึง ครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา

หัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ครูหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียนที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบดูแลและดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา

การผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามขั้นตอนของการดำเนินงานประกันคุณภาพ ได้แก่ การวางแผนการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานตามแผน การตรวจสอบประเมินผล และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้โดยนำผลการประเมินภายในโดยหน่วยงานต้นสังกัดและผลการประเมินภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) มา

ปรับปรุง พัฒนาและรักษาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้คงอยู่และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การวางแผนการปฏิบัติงาน หมายถึง การกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ระยะเวลา ทรัพยากรที่ต้องใช้ การแต่งตั้งคณะทำงาน การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

การปฏิบัติงานตามแผน หมายถึง การดำเนินการให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนได้ทำงานตามที่กำหนดไว้ในขั้นตอนการวางแผนการปฏิบัติงาน การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การสนับสนุนทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติ การกำกับติดตามการดำเนินงานในระดับต่าง ๆ และการนิเทศ โดยเน้นที่กระบวนการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาตามแนวทางที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 และการจัดกิจกรรมตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกระทรวงศึกษาธิการ และมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

การตรวจสอบประเมินผล หมายถึง การดำเนินงานเพื่อศึกษาผลการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดหรือไม่ โดยมีการวางแผนการประเมิน มีการแต่งตั้งบุคลากรทำหน้าที่ประเมิน จัดหาหรือจัดทำเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลความหมาย ตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพการประเมิน

การนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา หมายถึง การประเมินผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาทั้งหมด และคณะกรรมการการปฏิบัติงานนำเอาผลการประเมินนั้นมาปรับปรุงงานของบุคลากร เพื่อใช้ในการวางแผนการปฏิบัติงานในระยะต่อไป โดยการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ และเขียนรายงานประเมินตนเอง

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานต่าง ๆ ในกระบวนการจัดการศึกษา ตั้งแต่การวางแผนเพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันต่อผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

มาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่งเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผลและการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ได้ข้อมูลความรู้เพื่อการศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้ทางการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา

7.2 ได้ข้อมูลสำหรับผู้ทำการวิจัยในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพในสถานศึกษาที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่

7.3 ได้ข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและการเตรียมการเพื่อรองรับการประเมินภายนอกเพื่อขอรับรองคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษา

7.4 ได้ข้อมูลที่ก่อให้เกิดประโยชน์สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา และเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ หรือจังหวัดอื่น ๆ ต่อไป

7.5 ได้ข้อมูลที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงอื่นที่จัดการศึกษาและมีสถานศึกษาอยู่ในสังกัด ในการพิจารณาการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้นำเสนอทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1. ความหมายของคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษา
2. แนวคิดและหลักการในการประกันคุณภาพการศึกษา
3. การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก
4. บทบาทของโรงเรียน ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้องในการประกันคุณภาพการศึกษา
5. ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
6. สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายของคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษา

1.1 ความหมายของคุณภาพและคุณภาพการศึกษา

1.1.1 ความหมายของคุณภาพ มีผู้ให้ความหมายไว้มากมายทั้งเหมือนกันและแตกต่างกัน ตามประสบการณ์ของแต่ละคน ซึ่งพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

ราชบัณฑิตสถาน ได้ให้ความหมายไว้ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2525 กล่าวว่า คุณภาพ หมายถึง ลักษณะความดี ลักษณะประจำบุคคล หรือสิ่งของ (ราชบัณฑิตสถาน 2525:952)

คุณภาพ (Quality) หมายถึง คุณลักษณะสำคัญที่พึงประสงค์ ที่ทำให้ลูกค้าพอใจด้วยการให้ความต้องการและความหวังของลูกค้าได้รับการตอบสนอง เช่น คุณภาพการศึกษา ทำให้ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม พึงพอใจ ประทับใจ มั่นใจในคุณภาพผลิต คือ นักเรียนคุณภาพ ตามมาตรฐานที่กำหนด (สมศักดิ์ สินธุเวชชัย 2542 : 45)

คุณภาพ หมายถึง คุณลักษณะของสินค้าหรือบริการที่ตรงตามข้อกำหนด มีความสมบูรณ์แบบเหมาะสมกับการใช้งาน และส่งผลเสียต่อสังคมน้อยที่สุด ผ่านกระบวนการผลิตหรือกระบวนการบริการที่มีมาตรฐาน เป็นไปตามความต้องการและความคาดหวังของลูกค้า ซึ่งก่อให้เกิดความพึงพอใจตามมาในที่สุด (เฉลิมชัย หาญกล้า 2544:32)

คุณภาพ หมายถึง คุณลักษณะที่มีอยู่จริงของสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่แสดงให้เห็นได้ว่าสิ่งนั้นเป็นไปตามมาตรฐานข้อกำหนดหรือความต้องการ (สมพงษ์ โศกเปื้อย 2544:7)

จากความหมายของคุณภาพที่กล่าวมาซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้มีความหมายที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าคุณภาพเกี่ยวข้องกับ มาตรฐาน ความพึงพอใจและความต้องการ พอจะสรุปได้ว่า คุณภาพ หมายถึง คุณลักษณะของสินค้าหรือบริการ ที่มีมาตรฐาน ตรงตามความต้องการและความคาดหวัง ทำให้เกิดความพึงพอใจต่อลูกค้าหรือผู้รับบริการ

1.1.2 ความหมายของคุณภาพการศึกษา

แนวคิดเรื่องคุณภาพได้เริ่มนำมาใช้ในวงการอุตสาหกรรม โดยเน้นที่คุณภาพของสินค้าและบริการเพื่อสนองตอบต่อความพึงพอใจของลูกค้าและผู้รับบริการเป็นหลัก ในระยะเวลาต่อมาได้มีการนำเอาแนวคิดเรื่องคุณภาพไปใช้ในวงการอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง รวมทั้งในวงการศึกษาก็ได้ นำแนวคิดเรื่องคุณภาพการศึกษามาใช้ในการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งหากจะพิจารณาจากความหมายของคุณภาพที่กล่าวข้างต้น สินค้าก็หมายถึงนักเรียนที่ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการศึกษานั้นก็เพื่อที่จะตอบสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม แต่บางครั้งการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอาจไม่สามารถตอบสนองความต้องการในปัจจุบันได้ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา ไว้ดังนี้

คุณภาพการศึกษา หมายถึง ความเหมาะสมที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ ดังนั้นการพิจารณาคุณภาพการศึกษาจึงจำเป็นต้องดูจากผลการปฏิบัติงานหรือตัวบ่งชี้การปฏิบัติงาน (Performance Indicators) (Ellis 1993 : 4)

คุณภาพการศึกษา หมายถึง สิ่งที่จะต้องพัฒนาระยะยาวบางครั้งอาจไม่สอดคล้องกับความต้องการในปัจจุบันของผู้ปกครอง แต่โรงเรียนก็จำเป็นต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์ของผู้รับบริการในระยะยาว ซึ่งเป็นไปได้ที่อาจไม่ใช่สิ่งที่ผู้ปกครองพึงพอใจในปัจจุบัน (Winch 1996:7)

คุณภาพการศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาที่ทำให้ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม พึงพอใจ(ประทับใจหรือมั่นใจ) ในคุณภาพของผลผลิต(นักเรียนที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด) (สมศักดิ์ สินธุเวชอยู่ 2542 : 45)

คุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย กระบวนการทั้งหมดที่นักเรียนจะได้รับ จากศึกษา ในด้านการจัดการต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพของการใช้เวลา การใช้จ่ายเงินและบุคลากรและ พิจารณาผลผลิตของการศึกษาหรือคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของนักเรียนซึ่งต้องสอดคล้องกับ จุดประสงค์ของหลักสูตรและความคาดหวังของสังคมนอกจากนั้นยังต้องคำนึงถึงความพอใจของ ผู้รับบริการ นั่นคือการให้นักเรียนได้เรียนอย่างสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจและความ ถนัดของตน (Kaewdang 1999 : 122)

คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะของการจัดการศึกษาที่เป็นไปตาม มาตรฐานของหลักสูตร ซึ่งก่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ โดยพิจารณาจากตัวบ่งชี้ผลการ ปฏิบัติงานว่ามีความสอดคล้องกับที่กำหนดไว้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ต้องก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ (เฉลิมชัย หาญกล้า 2544:33)

คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณสมบัติ คุณลักษณะ สภาพที่พึงประสงค์ของ ผู้เรียน และกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งแสดงถึงความสามารถในการตอบสนอง ความต้องการ และความจำเป็นสำหรับผู้เรียนและสังคมในปัจจุบันและอนาคต โดยได้มาตรฐาน ตามที่กำหนด (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เอกสาร “แนวทางการประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา” เล่มที่ 2)

จากความหมายของคุณภาพการศึกษาที่กล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า คุณภาพ การศึกษาเป็นคุณภาพที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์และหลักการของการจัดการศึกษา การจัดการศึกษา และมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด นอกจากนี้คุณภาพการศึกษาต้องเป็นไปตามความต้องการและ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ดังนั้นในการบริหารจัดการหรือการจัดกระบวนการในการจัด การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่สถานศึกษาต้องสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับ นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนให้มีความเข้าใจที่ตรงกัน เพื่อเป็นหลักประกันให้เกิดความเชื่อมั่นว่าผลการจัด การศึกษาบรรลุถึงเป้าหมายคือมาตรฐานการศึกษา และตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ

1.2 ความหมายของการประกันคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษา

1.2.1 ความหมายของการประกันคุณภาพ

การประกันคุณภาพถือได้ว่าเป็นกระแสนิ่งของการเคลื่อนไหวด้าน คุณภาพที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในวงการต่าง ๆ อย่างมากมาย นักวิชาการหลายท่านได้ให้ ความหมายของการประกันคุณภาพไว้มากมาย ซึ่งนักวิชาการกลุ่มนี้จะเน้นในเรื่องของระบบหรือ กระบวนการที่จะก่อให้เกิดการวางแผนและความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

การประกันคุณภาพ หมายถึง กิจกรรมที่ก่อให้เกิดความมั่นใจว่ากิจกรรมในกระบวนการผลิตทั้งหมด ดำเนินไปอย่างมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน และมีประสิทธิภาพ (Juran and Cryna 1993 :565)

การประกันคุณภาพ หมายถึง กลยุทธ์ที่ได้วางแผนไว้อย่างเป็นระบบและปฏิบัติงานตามที่ได้ออกแบบไว้ เพื่อรับประกันว่ากระบวนการได้รับการดูแลและปฏิบัติเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ (Cuttance 1994 : 5)

การประกันคุณภาพ หมายถึง ระบบซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น สามารถตรวจสอบปัญหาได้ อธิบายสาเหตุและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหานั้นขึ้นอีก (Robert 1997 :38)

การประกันคุณภาพ หมายถึง คุณลักษณะที่แตกต่างไปจากการควบคุมคุณภาพ เพราะเป็นวิธีการที่ดำเนินการก่อนและระหว่างกระบวนการผลิตเพื่อป้องกันการผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นในการผลิต โดยมีหน่วยประกันคุณภาพที่ได้รับการฝึกอบรมและเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่ผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งให้มีการตรวจสอบจากบุคคลภายนอก และการตรวจสอบภายในองค์กร โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานเป็นเกณฑ์การตรวจสอบ (Harrington and Mathers 1991 : 22)

มีนักวิชาการอีกกลุ่มหนึ่งได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพ ในด้านของกระบวนการบริหารคุณภาพ ที่ช่วยสร้างความมั่นใจว่าจะได้คุณภาพที่กำหนดไว้ ดังนี้

การประกันคุณภาพ หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่ช่วยให้ผู้บริโภคได้รับสินค้าและบริการอย่างมีคุณภาพตามระดับที่กำหนด ในบางครั้งอาจจะผนวกเรื่องการตรวจสอบคุณภาพ (Inspection) ในการประกันคุณภาพเป็นกิจกรรมควบคุมเพื่อให้ได้คุณภาพที่คงเส้นคงวา เน้นการแก้ปัญหาในระยะยาว ซึ่งในระบบคุณภาพ ISO 9000 ให้มีการประกันด้วยการป้องกัน (Prevetion) และการตรวจสอบ (Correction) (Jackson and Ashton 1995:22)

การประกันคุณภาพ หมายถึง กลไก (Machanisms) และกระบวนการ (Processes) ต่าง ๆ ไปสู่การรักษาและปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ เพื่อช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง (Stakeholders) มั่นใจในวิธีการควบคุมคุณภาพ มั่นใจในมาตรฐานของผลผลิต เป็นการรับประกันหรือรับรองว่าจะได้มาตรฐานตามที่กำหนด (Harman 1996 : 6)

จากความหมายของการประกันคุณภาพที่กล่าวมา พอที่จะสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพ เป็นการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพและดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมนั้นตามแผนและได้มาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยสามารถตรวจสอบและหาสาเหตุของปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความมั่นใจในมาตรฐานของผลผลิตและบริการ ซึ่งจะ

เป็นการประกันหรือรับรองได้ว่า จะได้มาตรฐานตามที่กำหนดเพื่อให้เป็นที่พึงพอใจของลูกค้ำได้อย่างสูงสุด

1.2.2 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ ในกระบวนการจัดการศึกษา ตั้งแต่การวางแผนเพื่อให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความมั่นใจ และเป็นหลักประกันต่อผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เอกสาร “แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา” เล่มที่ 2)

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ระบบที่สร้างความมั่นใจ (พึงพอใจ ประทับใจ) ต่อสังคม ผู้ปกครอง ลูกค้ำ ว่าโรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ (สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ 2540 :2)

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการของผู้ที่รับผิดชอบจัดการศึกษาที่จะรับประกัน ให้สังคมเชื่อมั่นว่าจะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่ระบุไว้ในหลักสูตร และตรงกับความมุ่งหวังของสังคมและชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน 2548:1)

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง มาตรการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นระบบที่สร้างความมั่นใจว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพตามมาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดและสังคมต้องการ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ 2542:2)

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนาการศึกษา (Mechanical Process) เพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม (กรมสามัญศึกษา 2542:8)

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความมั่นใจให้กับผู้รับบริการทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการโดยตรงได้แก่ ผู้เรียนและผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชนและสังคมโดยส่วนรวมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2544 : 7)

กล่าวโดยสรุป การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการในการพัฒนาการศึกษา โดยอาศัยหลักการและวิธีการจัดการคุณภาพ (Quality Management) เพื่อที่จะสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันให้ทั้งผู้รับบริการ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมเชื่อมั่นได้ว่า สถานศึกษาจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาแต่ละระดับมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

2. แนวคิดและหลักการในการประกันคุณภาพการศึกษา

ความคาดหวังด้านการศึกษาของคนไทยและสังคมไทยก็คืออยากเห็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพเกิดขึ้นทั่วทั้งแผ่นดินไทย เป็นสถานศึกษาที่ให้บริการทางการศึกษาที่สนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะและประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ มีขีดความสามารถในการแข่งขัน มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีสภาพแวดล้อม บรรยากาศ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขอยู่เสมอ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2547: คำนำ)

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้สังคมเป็นสังคมที่สามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างรวดเร็วและไร้พรมแดน ซึ่งทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและประกอบกับสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ทำให้เห็นได้ชัดเจนว่าสังคมไทยกำลังก้าวสู่ภาวะวิกฤติ การแก้วิกฤติของประเทศชาติจะต้องใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือสร้างคุณภาพของคนในชาติ ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงและรองรับปัญหาที่ชาติกำลังเผชิญ ประกอบกับ (กรมสามัญศึกษา :2542) สังคมโลกในปัจจุบันกำลังเปลี่ยนแปลงจากยุคทุนนิยมไปสู่ยุคสังคมแห่งความรู้ (Knowledge Society) ที่ถือว่า “ความรู้” เป็นปัจจัยการผลิตที่มีคุณค่ายิ่งและเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตามมา จึงเกิดการแข่งขันโดยอาศัยฐานความรู้ของบุคคลเพื่อชิงความได้เปรียบในการแข่งขันและสามารถก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำได้ “คน” จึงมีความสำคัญและเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างแท้จริงซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ที่กำหนดให้ “คน” เป็นศูนย์กลางหรือเป็นหัวใจของการพัฒนา

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น อยู่บนหลักการที่เน้นการพัฒนาที่สมบูรณ์รอบด้าน ทั้งด้าน

ร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคม อีกทั้งเพียบพร้อมด้านคุณธรรม จริยธรรมอีกด้วย ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม โดยจัดให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ อีกทั้งกระแสโลกาภิวัตน์ที่ทำให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว ตลอดเวลา ประชาชนจึงต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจึงจะสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างสมดุล เมื่อคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา บทบาททางการศึกษาจึงไม่เพียงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเท่านั้น หากแต่ยังเป็นตัวการสำคัญในการพัฒนาโดยตรงอีกด้วย เพราะนอกจากจะใช้การศึกษาเพื่อพัฒนาคน(ผู้เรียน) ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีงาม มีความสมบูรณ์พร้อมในตัวเองและมีคุณภาพชีวิตที่ดีแล้ว ยังต้องพัฒนาผู้เรียนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource) เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอีกด้วย การพัฒนาการศึกษาไทยในระยะที่ผ่านมาต้องถือว่าประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจระดับหนึ่ง แต่ยังไม่เป็นการเพียงพอสำหรับปัจจุบันและอนาคตที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย การศึกษาไทยจึงต้องเป็นกระบวนการที่เตรียมและนำคนไทย สังคมไทยให้ก้าวสู่อุณหภูมิต่างมั่นคงถาวรและรู้ทันโลก ด้วยเหตุนี้การพัฒนาการศึกษาสำหรับอนาคตจึงต้องมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ทั้งในส่วนที่เป็นปัจจัยกระบวนการและผลผลิต ซึ่งสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานและทัดเทียมกันทั่วประเทศ (หน่วยศึกษานิเทศ กรมสามัญศึกษา เล่ม 1 , 2542 : 1)

ดร.ภานุวัฒน์ ภักดีวงศ์ (วารสารวิชาการ 2542 : 41) ได้กล่าวไว้ว่า “แนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งของภาคการศึกษาของรัฐที่จะสร้างความมั่นใจในคุณภาพของผลผลิตที่จะเกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตใน โรงเรียนหรือสถานศึกษาให้กับทุกฝ่ายในสังคมเพราะ โดยพื้นฐานความเชื่อที่ว่า การใช้การศึกษาเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพของคนให้มุ่งสู่คุณลักษณะที่สังคมพึงประสงค์ จำเป็นต้องใช้การศึกษาที่มีคุณภาพ มีกลไกการรักษาคุณภาพและยกระดับมาตรฐานคุณภาพอย่างต่อเนื่อง แต่โดยภาพรวมแล้วคุณภาพการจัดการศึกษาของไทยยังคงเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ว่า มาตรฐานคุณภาพของผู้เรียนยังไม่เป็นที่พึงพอใจของสังคม ซึ่งสภาพดังกล่าวมีสาเหตุที่สำคัญ ๆ หลายประการด้วยกันแต่สาเหตุหนึ่งมาจากการที่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญเรื่องการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง”

อย่างไรก็ตามมาตรการที่เป็นทางออกของปัญหาดังกล่าวคือ การประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งโดยระบบได้กำหนดให้มีกลไกการประเมิน ทั้งประเมินเพื่อตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (Internal quality Audit and Intervention) และการประเมินเพื่อให้ได้รับการรับรองคุณภาพการศึกษา (Quality Accreditation) (หน่วยศึกษานิเทศ กรมสามัญศึกษา 2542 : 1)

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการให้มีระบบประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่มาตรฐานและคุณภาพการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก มาตรา 49 ให้มีการประเมินผลคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่ง โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) หรือหน่วยงานภายนอกที่ สมศ.รับรอง อย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุก 5 ปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย บทเฉพาะกาล มาตรา 72 วรรคสาม ภายใน 6 ปี นับแต่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีผลบังคับใช้ กระทรวงศึกษาธิการต้องจัดให้มีการประเมินภายนอกครั้งแรกของสถานศึกษาทุกแห่ง โดยที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2542 ซึ่งครบ 6 ปี ในวันที่ 19 สิงหาคม 2548 นั่นคือสถานศึกษาทุกแห่งได้รับการประเมินภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

สมศ.ได้ทำการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบ 5 ปีแรก ตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 – 2548 การประเมินรอบแรกได้เสร็จสิ้นลงไปแล้วมีสถานศึกษาที่ได้รับการประเมิน 37,157 แห่ง ประกอบด้วยสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 36,132 แห่ง การอาชีวศึกษา 765 แห่ง และระดับอุดมศึกษา 260 แห่ง สำหรับการประเมินคุณภาพรอบแรกนี้เป็นการประเมินตามสภาพจริงเพื่อสะท้อนให้สถานศึกษารู้จุดแข็งจุดอ่อนในการจัดการศึกษาของตนเอง และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไข โดยการประเมินในรอบ 5 ปีแรกนี้ให้น้ำหนักไปที่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นสำคัญ เนื่องจากเป็นรากฐานนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาในระดับสูงขึ้นไป (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ : 2549)

ตามมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่กล่าวแล้ว เมื่อสถานศึกษาได้รับการประเมินภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ไปแล้ว สถานศึกษาจะต้องนำผลการประเมินดังกล่าวมาใช้ในการผดุงระบบประกันคุณภาพภายใน เพื่อปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษา และจัดทำรายงานประจำปีเพื่อเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดในทุก ๆ ปี และเตรียมความพร้อมเพื่อรับการประเมินภายนอกในครั้งต่อไป

การผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพ

มาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่หลักสูตร กำหนด และสังคมต้องการ และสืบเนื่องจากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้กระจายบทบาทในการจัดการศึกษาให้สถานศึกษาเป็นหน่วยรับผิดชอบจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้เป็นที่เชื่อมั่นและพอใจของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม ดังนั้นหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงานและการตรวจสอบผลการดำเนินงาน ตามภาระหน้าที่รับผิดชอบอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งการผดุงระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาแต่ละแห่ง เพื่อ

1. สร้างระบบการดำเนินงานที่มีคุณภาพในสถานศึกษา และติดตามตรวจสอบผลการดำเนินการให้มีระบบการประเมินภายในและการปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
2. สร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของทุกฝ่าย ทั้งครู บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม
3. สร้างความมั่นใจและความพึงพอใจในคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ตรงกับความต้องการของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
4. สร้างความสามารถในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งผู้บริหาร ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เป็นที่เชื่อถือและศรัทธาของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม
5. สร้างคุณภาพให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนด และยกระดับมาตรฐานคุณภาพให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สถานศึกษาจะต้องมีการเตรียมความพร้อมในการรองรับการประเมินจากหน่วยงานภายนอก ในการตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อการรับรองคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานั้นเป็นการบูรณาการกระบวนการบริหารและกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อใช้ในการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน การประกันคุณภาพภายในจะประสบผลสำเร็จได้ นั้น

1. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทุกฝ่ายต้องมีความตระหนักและเห็นความสำคัญ ส่งเสริมสนับสนุน ร่วมคิดและร่วมปฏิบัติ
2. บุคลากรทุกฝ่าย มีการเตรียมความพร้อม ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าของการ ประกันคุณภาพภายใน
4. สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การดูแล กำกับและติดตามการดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง

การประกันคุณภาพการศึกษา จึงเป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษาที่ช่วยสร้างความพึงพอใจและความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครอง ประชาชนและสังคมว่า นักเรียนที่จบการศึกษาจะมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยมีแนวความคิดหลัก คือ

กรมสามัญศึกษา (2542 : 5 - 9) ได้กล่าวถึงแนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย

1. การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา (Child Center Development) เป็นแนวความคิดที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ทั้งปวงและยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญโดยมีความเชื่อว่ามนุษย์มีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงต้องช่วยกระตุ้น เอื้ออำนวยความสะดวกและส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคนได้พัฒนาจนเต็มศักยภาพและมีคุณภาพได้มาตรฐานเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุขและร่วมมือพัฒนาอย่างสร้างสรรค์

2. การใช้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหารจัดการ (School- Base Management : SBM) เป็นแนวความคิดที่มุ่งให้สถานศึกษามีอำนาจในการตัดสินใจบริหารจัดการศึกษาได้ด้วยตนเอง ซึ่งมีความเชื่อว่าสถานศึกษาเป็นศูนย์กลางของการผลิต (Profic Center) ที่สามารถสร้างผลผลิต คือ ผู้เรียนให้มีคุณภาพได้ การใช้สถานศึกษาเป็นฐานในการบริหารจัดการ จึงเป็นการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่จะทำให้เกิดการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้และเป็นการเสริมสร้างพลัง (Empowerment) ให้สถานศึกษา ชุมชนและสังคมร่วมมือกันจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน

3. การมีส่วนร่วมและร่วมคิดร่วมทำ (Participation & Collabolation) เป็นแนวความคิดที่มุ่งให้การศึกษาเป็นแหล่งของสาธารณชนที่ทุกคน ทุกส่วนของสังคมต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับบุคคลทุกคนและกับสังคมโดยส่วนรวม การศึกษาเป็นเรื่องของคนทุกคน (All For Education) ดดยแนวความคิดนี้เชื่อว่าการให้ทุกคนทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมคิดและร่วมดำเนินการในการจัดการศึกษา ตลอดจนมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินและประกันคุณภาพการศึกษาจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ ให้การสนับสนุนและร่วมรับผิดชอบต่อจัดการศึกษามากขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความมุ่งมั่นร่วมกันพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับได้ของสังคม

4. การกระจายอำนาจทางการศึกษา (Decentrallization of Education) เป็นแนวความคิดที่มุ่งกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการศึกษา (Stakeholders) ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด ได้แก่ สถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม แนวความคิดนี้เชื่อว่าการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการศึกษามากขึ้นนี้จะทำให้เกิด

ความตระหนักในคุณประโยชน์ของการศึกษาและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น จึงทำให้เกิดความร่วมมือในการจัดการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของเขาและมุ่งมั่นพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับศรัทธาของผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมในที่สุด

5. การแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) เป็นแนวคิดที่มุ่งให้สถานศึกษาแสดงความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ในการจัดการศึกษา (Authorities) ต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมและต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ได้มาตรฐาน ซึ่งสามารถให้ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและหน่วยงานต้นสังกัดตรวจสอบได้ เพื่อเป็นหลักประกันและสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมได้อย่างแท้จริง

การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย

1. การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) คือ กลไกของกระบวนการพัฒนาหรือแนวทางในการดำเนินงานเพื่อเข้าสู่คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ประกอบด้วย

1.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา (Education Standard) เป็นการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาตรฐานการศึกษา ทั้งด้านผลผลิต (Output) ปัจจัย (Input) และกระบวนการ (Process)

1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนาปัจจัยทางการศึกษาต่าง ๆ ที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้

2. การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (Internal Quality Audit and Intervention) คือ กลไกของกระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศ (Information) ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย

2.1 การติดตามและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อประเมินความก้าวหน้าของการจัดการศึกษาโดยให้สถานศึกษาประเมินตนเอง (School Self - Evaluation) เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาแล้วจัดทำรายงานผลการจัดการศึกษา (School Self Report) เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

2.2 การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด เป็นการดำเนินงานขององค์กรหรือหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อติดตามและตรวจสอบระบบควบคุมคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

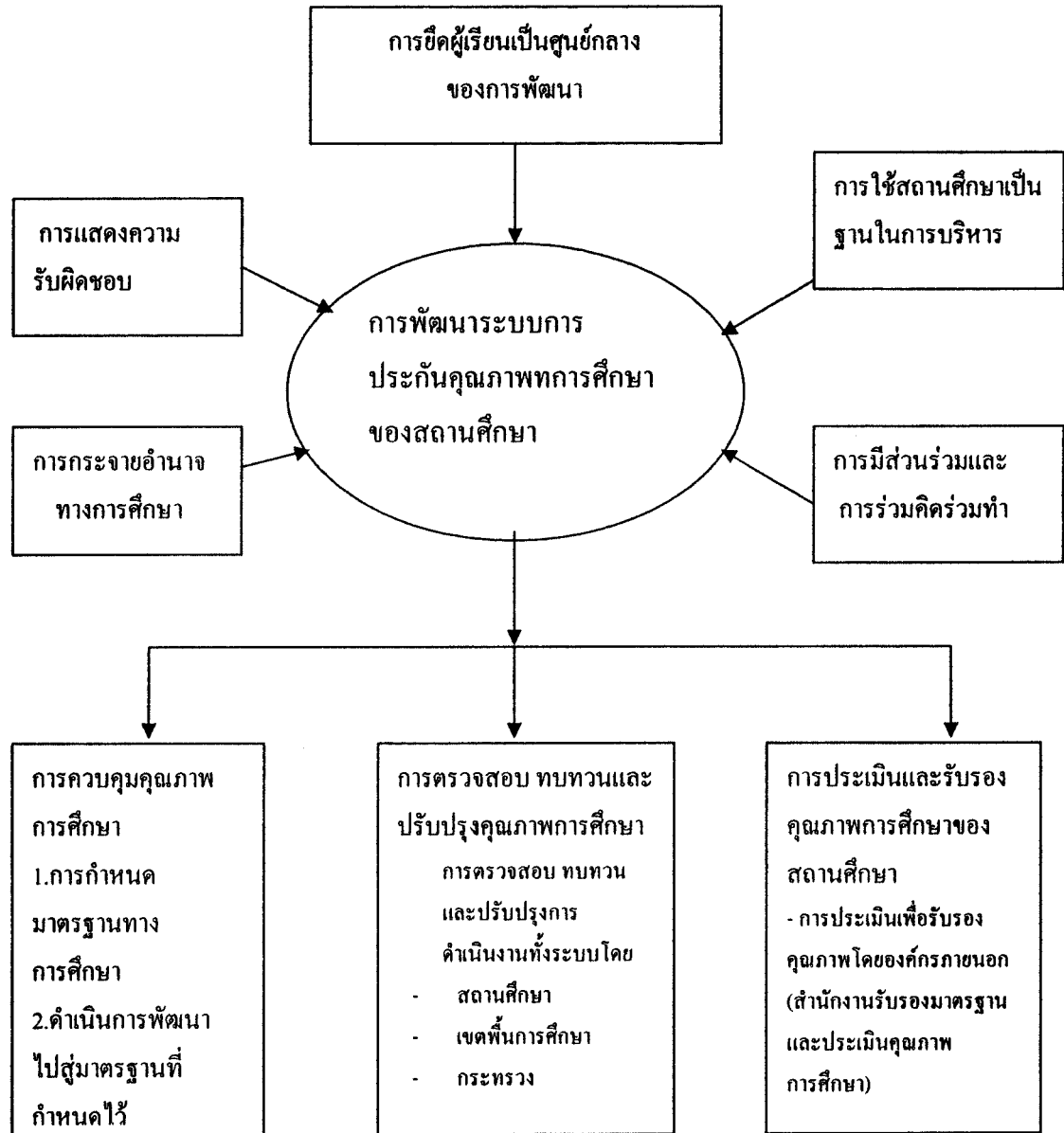
2.3 การกำหนดมาตรฐาน การปรับปรุงและส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดเป็นการดำเนินงานของหน่วยงานระดับกรมและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อใช้มาตรการต่าง ๆ ในการปรับปรุงและจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

3. การประเมินเพื่อรับรองคุณภาพการศึกษา (Quality Accreditation) คือ กลไกของกระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินงานในการประเมินคุณภาพการศึกษาโดยมุ่งเน้นการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นการดำเนินงานของหน่วยงานภายนอกที่คณะกรรมการมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติกำหนด ซึ่งหมายถึง สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

จากแนวคิดและหลักการในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นสรุปและโยงไปสู่ระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษา ดังแผนภาพต่อไปนี้

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ภาพที่ 2.1 แนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ที่มา : กรมสามัญศึกษา (2542) เอกสารชุด การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ

เล่ม 2 แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

จากแนวคิดและหลักการของการประกันคุณภาพการศึกษาที่กล่าวมา สรุปได้ว่าในปัจจุบันนี้ หน่วยงานทางการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเนื่องจากเหตุผลและความจำเป็นหลายอย่าง โดยมุ่งไปที่การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมมีความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการศึกษาโดยสถานศึกษา ต้องดำเนินการตามแนวคิด หลักการ ระบบและ โครงสร้าง และขั้นตอนของการประกันคุณภาพการศึกษา เช่น การให้ครูและบุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วมดำเนินการ ทั้งการร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดไป

3. การดำเนินการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก

3.1 การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ “ การประกันคุณภาพภายใน” หมายความว่า “ การประเมินผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา จากภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น ” การประกันคุณภาพภายใน คือ ส่วนสำคัญที่สุดของระบบการประกันคุณภาพ ดังที่นักพัฒนาอุตสาหกรรมหลายท่าน เช่น เดมิ่ง มีความเชื่อว่า คุณภาพเกิดจากภายใน (Quality Comes from Within) ไม่ใช่จากภายนอก ฉะนั้น วงการอุตสาหกรรมจึงให้ความสำคัญกับการสร้างคุณภาพภายใน เช่น วินัยในการทำงาน ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ เป็นต้น ถ้าคุณภาพภายในดีการประเมินภายนอกก็เป็นเพียงการตรวจสอบซ้ำอีกครั้งเพื่อยืนยันความสำเร็จแต่ถ้าคุณภาพภายในไม่ดีการประเมินภายนอกก็ช่วยอะไรไม่ได้มาก (กระทรวงศึกษาธิการ 2548: 43)

การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน เป็นการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการทำงานนั้น ผู้บริหารจะต้องมีความตระหนักเข้ามามีส่วนส่งเสริม สนับสนุน ร่วมคิดร่วมทำ รวมทั้งต้องมีการทำงานเป็นทีมโดยบุคลากรทุกคนต้องได้รับการเตรียมความพร้อมให้มองเห็นคุณค่า มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน และการดำเนินการอย่างต่อเนื่องนั้นต้องร่วมมือกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยมีการติดตามและกำกับดูแลการดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการดำเนินงาน ดังนี้

1. การควบคุมคุณภาพการศึกษา

1.1 มาตรการ

1.1.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

1.1.2 จัดทำธรรมนูญสถานศึกษา

1.1.3 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

1.2 แนวดำเนินการ

1.2.1 สร้างความตระหนักและให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร เพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยยึดแนวคิด 5 ประการ ในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา คือ

- 1) การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา
- 2) การใช้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหารจัดการ
- 3) การมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ
- 4) การกระจายอำนาจทางการศึกษา
- 5) การแสดงความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

1.2.2 จัดทำข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาเป็นระบบ สามารถนำไปใช้ได้
อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.3 จัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น โดยใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาทุกด้าน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพหรือความสามารถของสถานศึกษา ในปัจจุบัน

1.2.4 จัดทำธรรมนูญสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแผนแม่บทในการกำหนดทิศทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยดำเนินการในรูปของคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1.2.5 จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาประจำปีหรือแผนปฏิบัติการประจำปี โดยวิเคราะห์สาระสำคัญของธรรมนูญสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา นำมากำหนดเป็นเป้าหมายในการดำเนินงาน และแผนปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา

2. การตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา (Internal quality audit and intervention)

2.1 มาตรการ

2.1.1 ตรวจสอบทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

2.1.2 รับการตรวจสอบทบทวน จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาละสำนักงาน
คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1.3 การประเมินผลนักเรียนด้วยเครื่องมือมาตรฐาน

2.1.4 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ประจำปีต่อ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 แนวดำเนินการในระบบการตรวจสอบทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา
ในสถานศึกษา จะดำเนินการ โดยการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยตนเอง ตามแผนและปฏิทินการ
ปฏิบัติงานของสถานศึกษา เพื่อนำผลการประเมินมาดำเนินการปรับปรุงและพัฒนา

2.2.1 การเตรียมการ

- 1) กำหนดรูปแบบของการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยตนเอง
- 2) สร้างเครื่องมือประเมิน

2.2.2 ดำเนินการ ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยบุคคลหรือ
คณะกรรมการที่ทำหน้าที่รับผิดชอบงานนั้น ๆ

2.2.3 สรุปรายงาน ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติงานหรือคณะกรรมการปฏิบัติงานแต่ละ
คณะจัดทำรายงานสรุปผลการปฏิบัติงานต่อผู้บริหารสถานศึกษา

2.2.4 วิเคราะห์ผล คณะกรรมการติดตามแผนการดำเนินงาน โดยผู้บริหาร
สถานศึกษาเป็นประธานร่วมกันวิเคราะห์รายงานสรุป เพื่อนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุง
และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ได้มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

2.2.5 ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนา ในกรณีที่สถานศึกษาดำเนินการได้ผล
สำเร็จตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ สถานศึกษาต้องเฝ้าระวังรักษาคุณภาพการศึกษา และพัฒนาให้มี
คุณภาพสูงขึ้น สนับสนุนทรัพยากรที่เอื้ออำนวยต่อการปรับปรุง พัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการ
ติดตามและประเมินผล การปรับปรุงพัฒนาคุณภาพ และนิเทศภายในอย่างต่อเนื่อง

2.2.6 การรับการตรวจสอบ ทบทวนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อ
สถานศึกษา ได้ตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงตนเองตามระยะเวลาอันสมควร สถานศึกษาควรมี
การตรวจสอบทบทวน คือ เตรียมข้อมูลสารสนเทศ และผลสรุปของการตรวจสอบ ทบทวน
ปรับปรุงของสถานศึกษา นำเสนอข้อมูลสารสนเทศและผลสรุปของผู้ตรวจ เตรียมบุคลากรที่
เกี่ยวข้อง ให้ข้อมูลสารสนเทศเพิ่มเติมในกรณีที่ผู้ตรวจสอบทบทวนต้องการ รับผลการตรวจสอบ
ทบทวนมาประมวลผลรวมกับการตรวจสอบ ทบทวนของสถานศึกษาเพื่อดำเนินการปรับปรุงและ
พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้งดำเนินการจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. การประเมินเพื่อรับรองคุณภาพการศึกษา

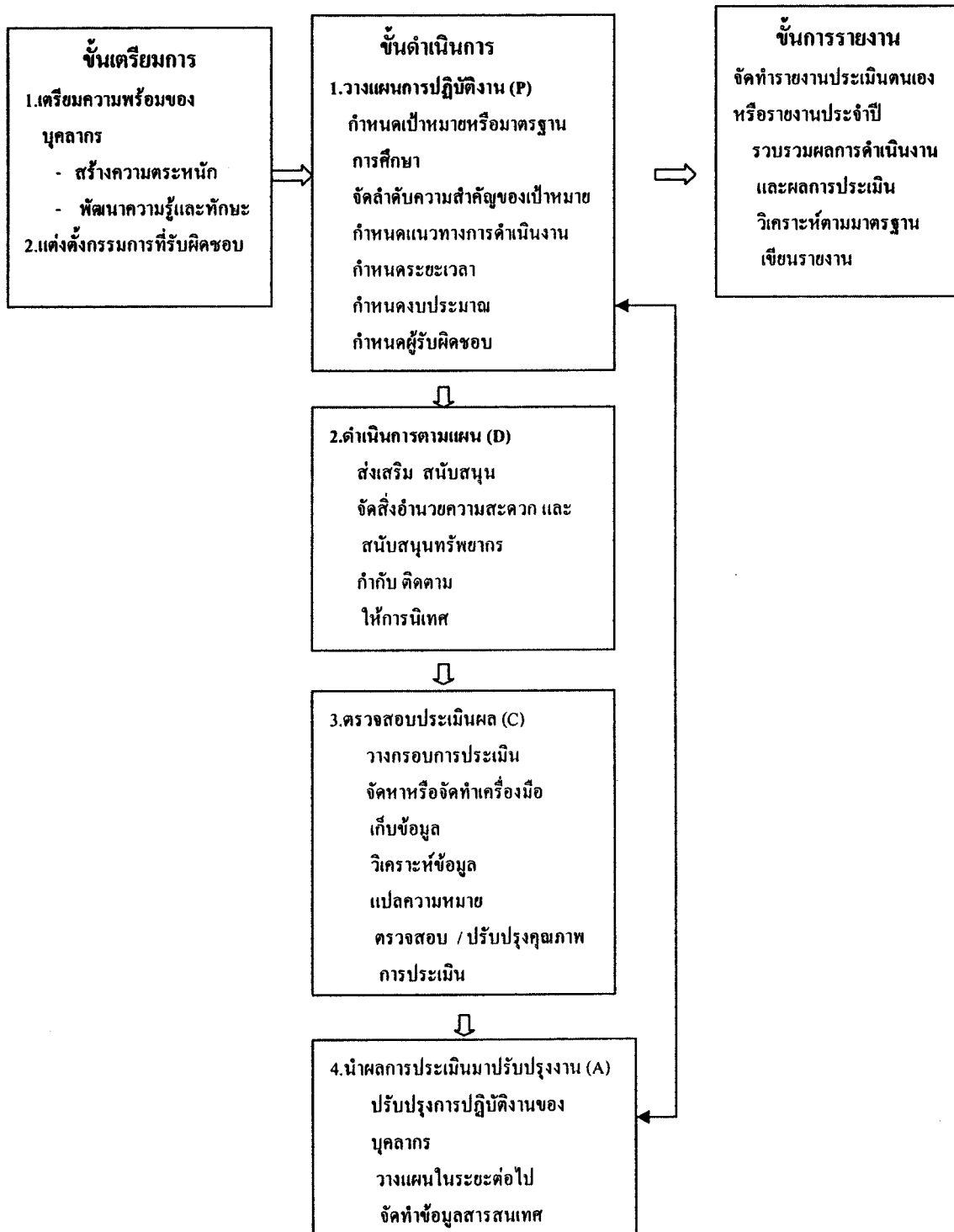
3.1 มาตรการ

3.1.1 เตรียมการรับรองการประเมินผลจากภายนอก

3.2 แนวดำเนินการ

3.2.1 เฝ้าระวังรักษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานอยู่ตลอดเวลา ติดตามความเคลื่อนไหว การประเมินจากภายนอกและหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การประกันคุณภาพการศึกษาจะต้องดำเนินการที่สถานศึกษา โดยต้องศึกษารูปแบบ กรอบความคิดจากมาตรฐานระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับกรม และเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา และความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น โดยกำหนด เป็นสื่อสัญญาข้อตกลง ในรูปของธรรมนูญสถานศึกษา เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษา จัดตั้งคณะกรรมการภายในสถานศึกษา ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อดำเนินงานตามเป้าหมายของสถานศึกษา โดยได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการจากศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารจัดการระบบมอบหมายงาน จัดทำกิจกรรม กระบวนการเรียนการสอนตามแผน โดยแต่ละครั้งที่มีกิจกรรมจะต้องทราบดีว่าต้องการให้เกิดผลอย่างไรต่อมาตรฐานคุณภาพการศึกษา มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู อาจารย์และบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ได้รับการประเมินตรวจสอบและรับรองมาตรฐานการศึกษาจากองค์กรภายนอก ขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา มีแนวทางและขั้นตอน ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 ขั้นตอนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ขั้นตอนการดำเนินงานประกัน
 คุณภาพภายในสถานศึกษา แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : เพื่อ
 พร้อมรับการประเมิน ภายนอก กรุงเทพมหานคร สำนักงานรับรองมาตรฐานและ
 ประเมินคุณภาพการศึกษาการเตรียมการก่อนดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

การศึกษาและการเตรียมการเป็นขั้นตอนสำคัญมากสำหรับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพราะเป็นการสร้างความรู้ ความตระหนักและการยอมรับ ตลอดจนสร้างความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่จะทำให้ครูและบุคลากรทุกคนร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ด้วยยุทธศาสตร์การประกันคุณภาพการศึกษา

1. ขั้นตอนการเตรียมการ

1.1 การเตรียมความพร้อมของบุคลากร ปัญหาสำคัญในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ การที่บุคลากรในสถานศึกษายังไม่เข้าใจชัดเจนว่าการประกันคุณภาพภายใน คือการบริหารคุณภาพซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานตามปกติ และเป็นงานที่ต้องทำอยู่แล้ว จึงทำให้รู้สึกว่าเป็นการเพิ่มภาระ นอกจากนั้นบุคลากรส่วนใหญ่ยังไม่คุ้นกับการเน้นคุณภาพและวิธีการทำงานที่มีการตรวจสอบ บางครั้งจึงเกิดการต่อต้าน จำเป็นต้องสร้างความเข้าใจ ความตระหนัก และพัฒนาความรู้ ความเข้าใจกับบุคลากร ซึ่งอาจดำเนินการได้ดังนี้

1.1.1 การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในและการทำงานเป็นทีม การประกันคุณภาพภายในเป็นเรื่องที่บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนต้องร่วมกันทำเป็นทีม จึงจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องปลูกจิตสำนึกและสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกฝ่ายมองเห็นคุณค่า และมีความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน เพราะถ้าบุคลากรยังมีความเข้าใจแตกต่างกัน และไม่มีทัศนคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพแล้ว การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาก็จะทำให้สำเร็จได้ยาก ด้วยเหตุนี้จึงต้องปรับความคิดของบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับเดียวกันก่อน โดยรูปแบบที่ควรใช้ ได้แก่

1) สถานศึกษาต้องมีบุคคลแกนนำ ซึ่งมีความพร้อมในด้านความรู้และความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ มีการจัดประชุมเพื่อสร้างความตระหนักในบุคลากรเห็นคุณค่าของการประกันคุณภาพภายใน โดยใช้วิทยากรของสถานศึกษาเอง เพื่อแสดงให้เห็นศักยภาพของครูที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและศักยภาพของสถานศึกษาที่สามารถพึ่งตนเองได้ อันเป็นปรัชญาของการจัดการศึกษาแนวใหม่ ที่ต้องการให้บุคลากรภายในเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาตนเอง

2) ในกรณีที่มอบหมายให้บุคลากรที่เป็นแกนนำ มีบทบาทในการชี้แจงทำความเข้าใจกับเพื่อนร่วมงานด้วยตนเองไม่ประสบความสำเร็จก็จำเป็นต้องจัดหาวิทยากรมืออาชีพที่มีคุณภาพ มาช่วยโน้มน้าวความคิดของผู้เกี่ยวข้องให้พร้อมจะดำเนินการประกันคุณภาพ

3) การชี้แจงทำความเข้าใจ ไม่ว่าจะดำเนินการโดยบุคลากรภายในหรือวิทยากรจากภายนอก ควรให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมรับทราบ

พร้อมกัน เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสได้รับทราบความจำเป็นของการประกันคุณภาพภายในอย่างทั่วถึง และเกิดความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินการต่อไป

1.1.2 การพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน บุคลากรส่วนใหญ่ยังเข้าใจวิธีการประกันคุณภาพภายในค่อนข้างน้อยและยังไม่รู้ว่าจะดำเนินการอย่างไรในแต่ละขั้นตอน รวมทั้งยังขาดทักษะในการประเมินตนเอง จึงควรฝึกอบรมให้บุคลากร มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถดำเนินการประกันคุณภาพได้ โดยรูปแบบที่ควรใช้ ได้แก่

1) การจัดประชุมปฏิบัติการ โดยให้ทุกคนได้เข้าร่วมประชุม หากสามารถหาบุคลากรที่มีความสามารถที่จะเป็นแกนนำได้ ก็ควรมอบหมายให้บุคลากรแกนนำเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการในเรื่องนี้

2) ในการจัดประชุมปฏิบัติการนั้น ควรแบ่งเป็นช่วง ๆ ตามภารกิจที่จะต้องดำเนินการในแต่ละขั้นตอน คือ

ช่วงแรก เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับภาพรวมของระบบประกันคุณภาพภายใน กระบวนการบริหารคุณภาพ การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา และแผนปฏิบัติการในแต่ละปี และให้ร่วมกันปฏิบัติจริงในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการ

ช่วงที่สอง เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการกำหนดกรอบการประเมินและวางแผนการประเมิน การสร้างเครื่องมือประเมิน การดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามกรอบการประเมิน และแผนการประเมิน

ช่วงสุดท้าย เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผลการประเมินและการเขียนรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Study Report : SSR) โดยจัดประชุมปฏิบัติการหลังจากที่บุคลากรมีการปฏิบัติงาน และมีการประเมินตนเองตามแผน ไปแล้วระยะหนึ่ง

1.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการ ถึงแม้ว่าการประกันคุณภาพภายในจะเป็นภารกิจของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา แต่ในการดำเนินงานจำเป็นต้องมีผู้รับผิดชอบในการประสาน กำกับดูแล ช่วยเหลือสนับสนุนให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันและเชื่อมโยงกันเป็นทีม โดยผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบสำคัญที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งควรดำเนินการร่วมกับบุคลากรหลักที่ได้รับมอบหมายในรูปของคณะกรรมการหรือคณะทำงาน

คณะกรรมการหรือคณะทำงานดังกล่าวอาจไม่จำเป็นต้องตั้งขึ้นมาใหม่ ถ้าสถานศึกษามีคณะทำงานฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสถานศึกษาอยู่แล้ว ก็ให้คณะทำงานเหล่านั้นรับผิดชอบเป็นกรรมการดำเนินงานประกันคุณภาพ แล้วให้ผู้เกี่ยวข้องจากทุกฝ่าย/งานที่ปฏิบัติตามปกติเข้าร่วมเป็นกรรมการ เพราะการประกันคุณภาพภายในมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุง

พัฒนาการทำงานในปัจจุบันให้ดีขึ้น ผู้ดำเนินการจึงต้องเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ ไม่ควรมอบหมายให้คนที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานนั้น ๆ มาเป็นผู้ดำเนินการ

ในกรณีที่สถานศึกษายังไม่มีคณะกรรมการใด ๆ เลย ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ โดยมอบหมายให้บุคลากรเข้าร่วมเป็นกรรมการเพื่อช่วยจัดทำแผนดำเนินการพัฒนาและประเมินคุณภาพในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ

การตั้งคณะกรรมการควรพิจารณาตามแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานในสถานศึกษา ฝ่ายที่รับผิดชอบงานใด ควรอยู่ในคณะกรรมการที่รับผิดชอบการพัฒนาคุณภาพและการประเมินคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับงานนั้น เช่น รองผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารงานวิชาการ ครูประจำชั้น และครูประจำวิชา ควรเป็นกรรมการที่รับผิดชอบการประกันคุณภาพด้านการเรียนการสอน ด้านครู และด้านนักเรียน รองผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารงานทั่วไป และหัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป ควรเป็นกรรมการที่รับผิดชอบการประกันคุณภาพด้านการบริหาร เป็นต้น และควรมีคณะกรรมการกลาง ซึ่งมาจากผู้แทนของคณะกรรมการคณะต่าง ๆ เป็นผู้ประสานการดำเนินงานในภาพรวม

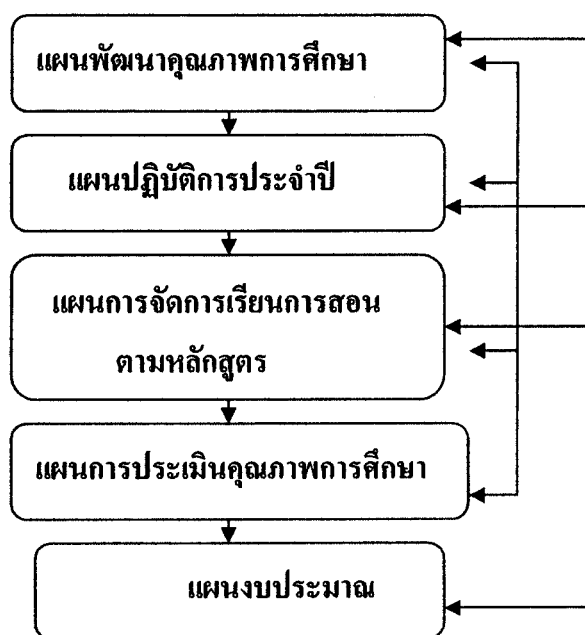
การมีคณะกรรมการตามโครงสร้างการบริหาร และให้บุคลากรรับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของตนเอง จะทำให้ระบบประกันคุณภาพภายในหล่อหลอมเข้ากับการทำงานตามภารกิจปกติของบุคลากร จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและความสมดุลในการพัฒนาคุณภาพด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านผู้เรียน ด้านผู้บริหารและด้านครู ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพครอบคลุมทุกด้าน

2. ชั้นการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือ

2.1 การวางแผน การวางแผนเป็นการเตรียมการไว้ล่วงหน้าเพื่อที่จะทำให้งานสำเร็จอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ในการวางแผนจะต้องมีการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา และทรัพยากรที่จะต้องใช้ เพื่อให้สามารถทำงานได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ

สำหรับสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น จะต้องมีการจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อเป็นแผนแม่บทสำหรับกำหนดทิศทางในการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมาย ภายในระยะเวลาที่กำหนด รายละเอียดในการจัดทำธรรมนูญสถานศึกษาสามารถศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสาร “ธรรมนูญสถานศึกษา” เอกสารการประกันคุณภาพการศึกษา สำนักงานทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2542)

เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาควรมีการจัดทำแผนต่างๆ ได้แก่ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี แผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร โดยให้สอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษาและแผนงบประมาณของสถานศึกษา ซึ่งแผนต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงกันดังแสดงใน แผนภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของแผนต่าง ๆ ที่สถานศึกษาควรจัดทำ

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของแผนต่าง ๆ ที่สถานศึกษาควรจัดทำ แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา :เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก กรุงเทพมหานคร สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

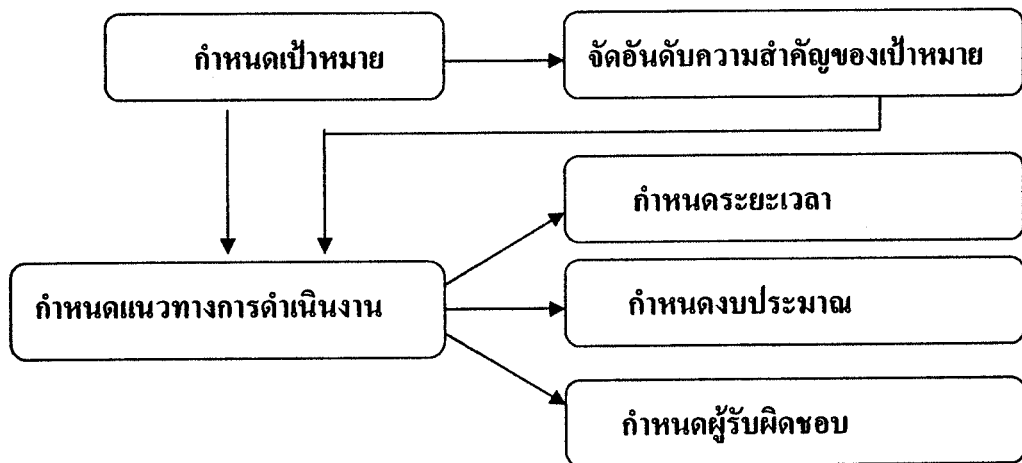
แผนต่าง ๆ ดังกล่าวแม้จะมีหลายแผนแต่ในความเป็นจริงเป็นแผนใหญ่แผนเดียวเท่านั้น เนื่องจากแผนต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงต่อเนื่องกัน กล่าวคือ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นแผนระยะยาวที่ครอบคลุมเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษานั้น ๆ

จากแผนระยะยาวดังกล่าวนำมากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีซึ่งเป็นแผนระยะสั้นว่าในระยะเวลา 1 ปี สถานศึกษามีเป้าหมายจะดำเนินการในเรื่องใด แล้วจัดทำแผนการจัด

กระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษาโดยให้สอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษาที่กำหนดไว้

ในการจัดทำแผนต่าง ๆ นั้น ควรวางแผนการประเมินไปพร้อม ๆ กันด้วย เพื่อใช้ในการกำกับ ตรวจสอบการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผน โดยมีการตั้งเป้าหมายว่าจะประเมินในเรื่องใด ใช้วิธีการ รูปแบบอย่างไรในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล แผนการประเมินที่ดีจะต้องสอดคล้องเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานตามปกติของผู้บริหาร ครู และนักเรียน นอกจากนี้ควรวางแผนงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินงาน/โครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผน จัดทำเป็นแผนงบประมาณ ทั้งรายรับและรายจ่ายของสถานศึกษา

ในการวางแผนนั้น จะมีขั้นตอนการวางแผนที่สำคัญ คือ การกำหนดเป้าหมายการจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมาย การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน การกำหนดระยะเวลา ดำเนินการ การกำหนดผู้รับผิดชอบหรือผู้ดำเนินการ และการกำหนดงบประมาณที่จะใช้ ดังแสดงไว้ในภาพที่ 2.4

ภาพที่ 2.4 ขั้นตอนการวางแผน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของแผนต่าง ๆ ที่สถานศึกษาควรจัดทำ แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก กรุงเทพมหานคร สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

จากขั้นตอนการวางแผนที่แสดงไว้ในแผนภาพที่ 2.4 สามารถอธิบายรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนของการวางแผนได้ดังนี้

2.1.1 การกำหนดเป้าหมาย การวางแผนควรจะเริ่มจากการกำหนดเป้าหมายที่แสดงถึงคุณลักษณะหรือคุณภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ซึ่งควรระบุให้ชัดเจนในธรรมนูญสถานศึกษา และใช้เป็นหลักในการดำเนินงานของสถานศึกษา หลังจากนั้นจึงจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี ให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาซึ่งจะต้องครอบคลุมคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้เรียนที่พึงประสงค์ การบริหารจัดการ หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ทรัพยากร สภาพแวดล้อม การวัดผลประเมินผล การกำกับตรวจสอบและการรายงานการกำหนดเป้าหมาย อาจทำได้โดยมีวิธีการดังนี้

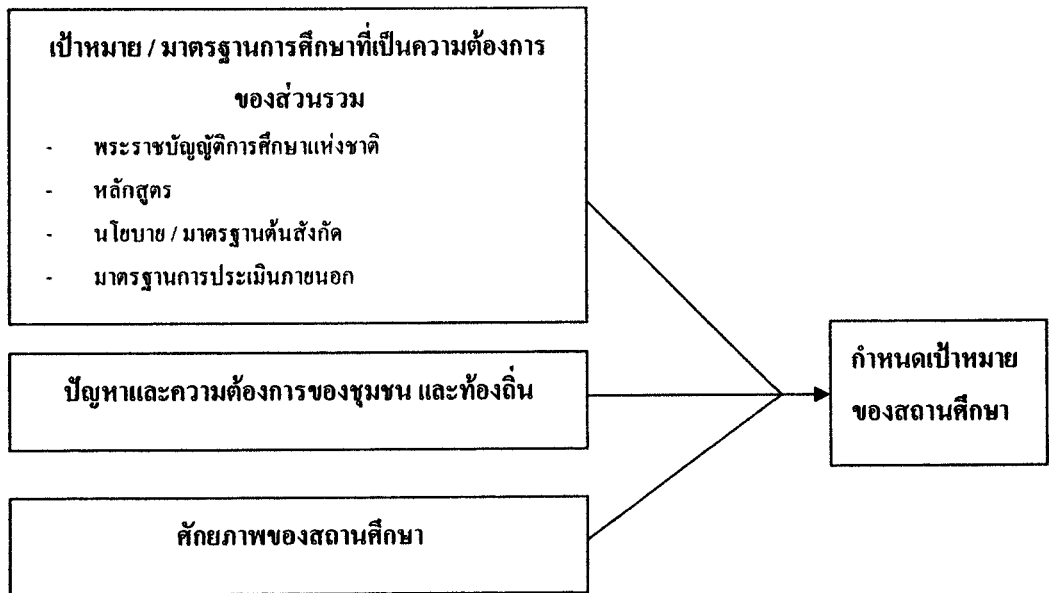
1) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลก่อนการวางแผน ข้อมูลต่าง ๆ ที่ควรศึกษาวิเคราะห์ คือ เป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาหลักที่เป็นความต้องการของส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติ ได้แก่ ความมุ่งหมาย หลักการและแนวทางการจัดการศึกษาตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการศึกษาเพื่อรับการประเมินภายนอก เป้าหมายหรือมาตรฐานที่เป็นความต้องการของส่วนรวมดังกล่าว เป็นเป้าหมายที่ควรเกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง เช่น การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียน การพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน คิด วิเคราะห์ การเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะในการทำงานและมีความรู้ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เป็นต้น

สภาพเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนและท้องถิ่น ทั้งในด้านสภาพทั่วไป ปัญหาความต้องการและแนวโน้มการพัฒนา ซึ่งจะเป็นเป้าหมายหรือมาตรฐานเฉพาะสำหรับสถานศึกษาแต่ละแห่งที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน เช่น สถานศึกษาที่อยู่ในชุมชนชาวมุสลิม สถานศึกษาอาจกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานเฉพาะในด้านภาษามลายู เพื่อใช้ในการสื่อสาร สถานศึกษาที่อยู่ในชุมชนเกษตรกรรม ก็อาจกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานเฉพาะเกี่ยวกับความรู้ทางทักษะการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น

ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาที่แสดงภาพสถานศึกษา ตามสภาพความเป็นจริง ได้แก่ สถิติข้อมูลที่แสดงภาพทั่วไป ศักยภาพหรือความสามารถในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาเป็นข้อมูลที่ใช้สำรวจหรือประเมินตนเอง เพื่อให้ทราบจุดอ่อน จุดแข็ง จุดเด่นและจุดที่ต้องปรับปรุงของสถานศึกษา เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุง โดยกำหนดเป็นเป้าหมายเพื่อใช้ในการพัฒนาต่อไป

2) วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา การวิเคราะห์เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลต่าง ๆ และการสังเคราะห์เพื่อประสานความต้องการของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งความต้องการของส่วนรวม ของท้องถิ่น และของสถานศึกษา จะช่วยให้สถานศึกษามีความเข้าใจสามารถวางแผน และทำงานได้ง่ายขึ้น เพราะหากสถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายหลักที่เป็นความต้องการร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้แล้ว ก็สามารถนำผลที่ได้จากการดำเนินการตามเป้าหมายนั้น ไปใช้ในการรายงานหรือตอบสนองความต้องการของฝ่ายต่าง ๆ ได้พร้อมกัน เช่น การกำหนดเป้าหมายคุณลักษณะของผู้เรียนให้รู้จักคิดวิเคราะห์ ก็จะสามารถสอดคล้องและตอบสนองความต้องการของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความต้องการของชุมชน และพร้อมที่รับการประเมินภายนอกได้อีกด้วย

ในส่วนที่มีความแตกต่างกันนั้น หากสถานศึกษาและชุมชนเห็นว่า เป็นเรื่องที่สำคัญหรือเป็นความต้องการ ก็อาจจะเพิ่มเป้าหมายที่ต้องการมุ่งเน้นเป็นพิเศษของแต่ละสถานศึกษาก็ได้

ภาพที่ 2.5 การกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) การกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา
แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับ การประเมินภายนอก
 กรุงเทพมหานคร สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

2.1.2 การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมาย การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมายจะช่วยให้การวางแผนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะสถานศึกษาจะได้ทราบว่าเป้าหมายต่าง ๆ ที่ต้องการนั้น เป้าหมายใดมีความสำคัญมากกว่ากันเพียงใด เพื่อกำหนดกิจกรรม บุคลากร ทรัพยากรและช่วงระยะเวลาที่จะดำเนินการในการพัฒนาเป้าหมายนั้น ๆ ให้เหมาะสม สถานศึกษาบางแห่งที่ไม่ได้กำหนดเป้าหมายเพิ่มเติมนอกเหนือจากมาตรฐานหรือเป้าหมายของต้นสังกัดและมาตรฐานการประเมินภายนอก ซึ่งเป็นมาตรฐานหลักที่ต้องทำอยู่แล้ว อาจไม่เห็นความจำเป็นในการจัดอันดับความสำคัญ ก็อาจจะข้ามขั้นตอนนี้ไปก็ได้ แต่สำหรับสถานศึกษาที่มีความต้องการเฉพาะของชุมชนท้องถิ่น และสถานศึกษาเพิ่มขึ้นหลายเป้าหมาย หรือในสถานศึกษาบางแห่งที่มีบุคคลและทรัพยากรอย่างจำกัด อาจใช้การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมายเป็นเทคนิคที่ช่วยในการตัดสินใจในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งพัฒนาเป้าหมายบางเป้าหมายก่อน เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนาเป้าหมายอื่นตามมาพร้อม ๆ กันไปด้วย

การจัดอันดับความสำคัญอาจทำได้โดยตั้งประเด็นเพื่อพิจารณา เช่น พิจารณาจากความต้องการของส่วนรวมระดับประเทศ ความจำเป็นเร่งด่วน ความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น และสถานศึกษา และศักยภาพของสถานศึกษาในการพัฒนาเป้าหมายนั้น แล้วให้ค่าน้ำหนักหรือความสำคัญเป็นคะแนน ประเด็นที่ใช้ในการพิจารณาให้ค่าน้ำหนักหรือความสำคัญเป็นคะแนนนั้น อาจปรับเปลี่ยนเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้สามารถจัดอันดับความสำคัญได้ชัดเจน และตรงตามสภาพความเป็นจริงให้มากที่สุด

เมื่อคณะกรรมการหรือคณะทำงานร่วมกันพิจารณาให้คะแนนในแต่ละประเด็นแล้วให้มีการรวมคะแนนในแต่ละประเด็น คะแนนรวมที่ได้จะช่วยในการจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมายให้ชัดเจนขึ้น แต่อาจจะนำเหตุผลอื่นมาพิจารณาประกอบในการจัดอันดับความสำคัญด้วย เช่น เป้าหมายที่ได้คะแนนรวมสูงสุดเพราะเป็นความต้องการส่วนรวมของประเทศ และเป็นเรื่องเร่งด่วน แต่เมื่อพิจารณาศักยภาพของสถานศึกษาตามเป้าหมายหรือมาตรฐานนั้น พบว่า มีมาตรฐานในเรื่องดังกล่าวคืออยู่แล้ว ก็อาจปรับอันดับความสำคัญ โดยนำเอาเป้าหมายอื่นที่มีคะแนนใกล้เคียงกันแต่เป็นเป้าหมายที่มีจุดอ่อนหรือจุดด้อยต้องพัฒนามาก มาเป็นเป้าหมายที่มีอันดับความสำคัญมากกว่าได้

2.1.3 กำหนดแนวทางการดำเนินงานหรือวิธีปฏิบัติงาน การกำหนดแนวทางหรือวิธีปฏิบัติงาน คือ การนำเป้าหมายที่มีลักษณะเป็นนามธรรมมาทำให้เป็นเป้าหมายที่เป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติ โดยคิด โครงการหรือกิจกรรมที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จหรือตัวบ่งชี้ให้มีความชัดเจนด้วย

การคิดโครงการหรือกิจกรรมนั้น ไม่จำเป็นต้องคิดโครงการให้ได้จำนวนมาก หรือ ไม่จำเป็นว่าทุกเป้าหมายต้องมีโครงการหรือกิจกรรมเฉพาะของเป้าหมายนั้น ในทางปฏิบัติหากสามารถคิดโครงการที่ทำให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ได้สำเร็จ และเป้าหมายนั้น เชื่อมต่อการพัฒนาเป้าหมายอื่นต่อไปได้ ก็อาจขยายโครงการนั้น โดยจัดกิจกรรมในโครงการนั้นเพิ่ม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอื่น ๆ ต่อไปด้วย เป็นการทำงานแบบบูรณาการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์เชื่อมโยงกัน และยังทำให้สามารถระดมคนและทรัพยากร เพื่อมุ่งดำเนินการในเรื่องอื่น ๆ ที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างเต็มที่

2.1.4 การกำหนดระยะเวลา ในการทำแผนควรมีกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสม สำหรับการดำเนินงานของโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในแผนด้วย การกำหนดระยะเวลาจะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพ เพราะผู้ปฏิบัติจะได้ทราบว่าจะต้องดำเนินการให้เสร็จเมื่อใด งานใดต้องเร่งดำเนินการก่อนหรืออาจรอได้ และยังเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารหรือผู้มีหน้าที่กำกับดูแล ในการกำกับติดตามว่า งานใดมีความก้าวหน้าตามแผนมากน้อยเพียงใด

2.1.5 การกำหนดงบประมาณ ควรคิดงบประมาณที่จะต้องใช้ในการจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ ค่าตอบแทนใช้สอย และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินงานโครงการหรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนอย่างรอบคอบและให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและความเหมาะสมระหว่างรายรับและรายจ่าย เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้บรรลุตามเป้าหมายและมีการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า

2.1.6 การกำหนดผู้รับผิดชอบ การกำหนดผู้รับผิดชอบที่เหมาะสมในการดำเนินการแต่ละขั้นตอน หรือในแต่ละโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้แผนดังกล่าวสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรกำหนดไว้ในแผนให้ชัดเจนว่าเรื่องใดเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของใคร

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การวางแผนนั้นจะต้องมีการกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษา การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาและทรัพยากรที่ต้องใช้สำหรับแผนต่าง ๆ เพื่อใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา แผนการประเมินคุณภาพและแผนงบประมาณของสถานศึกษา

2.2 การปฏิบัติตามแผนหรือการดำเนินการตามแผน เมื่อสถานศึกษาได้วางแผนการปฏิบัติงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว บุคลากรทุกคน ทุกฝ่าย/งาน ก็ร่วมกันดำเนินการตามแผนที่จัดทำไว้ ซึ่งในการดำเนินงานนั้นผู้บริหารจะต้อง

- 1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข

2) จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ อย่างเพียงพอ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3) กำกับ ติดตาม การดำเนินงานทุกระดับ ทั้งระดับรายบุคคล รายกลุ่ม และฝ่าย เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามแผน

4) ให้การนิเทศในทุกระดับของการดำเนินงาน ผู้บริหารควรให้การนิเทศเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ การประเมินตนเอง และทักษะในด้านต่าง ๆ โดยผู้บริหารอาจให้การนิเทศเอง หรือเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในแต่ละด้านมาให้การนิเทศหรือส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมในเรื่องต่างๆ

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การปฏิบัติตามแผน คือ การดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายในแผนที่กำหนดไว้ ซึ่งในการดำเนินงานต้องมีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ผู้บริหารต้องให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติงานอย่างมีความสุข จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรอย่างเพียงพอ มีการกำกับติดตามการปฏิบัติงานทุกระดับ และให้การนิเทศอย่างทั่วถึง

2.3 การตรวจสอบประเมินผล การประเมินผลเป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่จะสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใด จะต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใดบ้าง ผู้บริหารและครูที่เข้าใจระบบของการประกันคุณภาพอย่างถูกต้องจะตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินผล โดยเฉพาะการประเมินตนเอง ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อพัฒนา ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการให้มีประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอ

ในระหว่างที่สถานศึกษาดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ ควรมีการตรวจสอบประเมินผลเป็นระยะ ๆ เพื่อพิจารณาว่า การดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ได้ดำเนินไปในทิศทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายหรือมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ที่กำหนดในแผนพัฒนาหรือแผนปฏิบัติการหรือไม่ เพียงใด มีจุดอ่อน จุดแข็ง ประการใด มีส่วนใดจะต้องปรับปรุงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่กำหนดมากที่สุด และเมื่อสิ้นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษา ก็จะต้องมีการประเมินสรุปภาพรวม เพื่อนำผลการประเมินมาพิจารณาแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินการในระยะต่อไป

จากการสรุปสังเคราะห์กิจกรรมการตรวจสอบประเมินผลภายใน ตามพื้นฐานแนวคิดของการประเมินที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Base Evaluation) พบว่ากิจกรรมที่ต้องดำเนินการในการตรวจสอบประเมินผล ประกอบด้วย

1) การวางกรอบการประเมิน

- 2) การจัดหา / จัดทำเครื่องมือ
- 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 4) การวิเคราะห์ข้อมูล
- 5) การแปลความหมาย
- 6) การตรวจสอบ / ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การตรวจสอบประเมินผล คือ กลไกในการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา ให้ข้อมูลย้อนกลับในการพิจารณาปรับปรุงการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย โดยในการประเมินนั้นต้องมีการวางกรอบการประเมิน เพื่อที่จะได้มีการจัดหาหรือจัดทำเครื่องมือ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างมีระบบ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ แปลความหมายข้อมูล และมีการวิเคราะห์ ตรวจสอบ ปรับปรุงคุณภาพในการประเมิน

2.4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน เมื่อบุคลากรทุกคน ทุกฝ่าย มีการประเมินผลการปฏิบัติงานแล้ว ก็จะส่งผลให้คณะกรรมการที่รับผิดชอบ ซึ่งต้องรวบรวมผลการประเมินมาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแปลผลลงในภาพรวมทั้งหมด แล้วนำเสนอผลการประเมินต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้บริหาร เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาางานของตนเองต่อไป

การเผยแพร่ผลการประเมิน อาจทำได้โดยการจัดประชุมบุคลากรในสถานศึกษา จัดบอร์ด หรือจัดทำรายงานผลการประเมินแจกบุคลากร

ผลการประเมินสามารถนำไปใช้ ในลักษณะต่าง ๆ ได้ดังนี้

2.4.1 การปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร ในระหว่างการค้าเนินงานและมีการตรวจสอบประเมินผลทั้งรายบุคคล หรือระดับชั้น กลุ่มสาระ งาน ฝ่าย ผู้บริหาร และบุคลากรสามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการทำงานของตนเองและปรับปรุงแผนการดำเนินงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.4.2 การวางแผนในระยะต่อไป การนำผลการประเมินไปใช้ในการจัดทำแผนในภาคเรียนต่อไปหรือปีการศึกษาต่อไป ควรมีการวิเคราะห์จุดเด่น และจุดที่ต้องปรับปรุงของสถานศึกษาหาสาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

วิธีการวิเคราะห์จุดเด่นและจุดที่ต้องปรับปรุงแก้ไขสามารถทำได้ง่าย ๆ โดยเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผลต่างที่เกิดขึ้นจะสะท้อนให้เห็นสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุง เมื่อทราบจุดที่ต้องปรับปรุงของสถานศึกษาแล้ว จะต้องนำมา

วิเคราะห์ร่วมกันเพื่อหาสาเหตุและแนวทางในการป้องกัน แก้ไขปรับปรุง หลังจากนั้นจึงระดมความคิดจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องมาช่วยกันหาวิธีแก้ปัญหา

ผลการประเมินอาจชี้จุดที่สถานศึกษาต้องทำการปรับปรุงหลายประการ ซึ่งสถานศึกษาไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้พร้อมกัน สถานศึกษาต้องกำหนดลำดับความสำคัญของปัญหาว่าอะไรจำเป็นต้องพัฒนาก่อน เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนแก้ไขปรับปรุงแผนปฏิบัติงาน และจัดทำโครงการหรือกิจกรรมในภาคเรียนหรือปีการศึกษาต่อไป

2.4.3 การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ ถ้าสถานศึกษานำผลที่ได้จากการประเมินมาพัฒนาเป็นข้อมูลสารสนเทศ ที่สามารถใช้ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน ก็จะเป็นประโยชน์ในการบริหารงาน และประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งเมื่อหน่วยงานภายนอกเข้ามาประเมิน สถานศึกษาก็พร้อมที่จะนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศที่ผู้ประเมินต้องการได้ง่ายขึ้น

การดำเนินงานประเมินผลของสถานศึกษาไม่ได้สิ้นสุดเพียงแต่ทำการประเมินตนเองเพียงครั้งเดียว แต่ต้องทำตลอดเวลา ผลการประเมินที่จัดทำเสร็จแล้วถือเป็นข้อมูลที่แสดงถึงสภาพการดำเนินงานในขณะนั้น ซึ่งต้องมีการตรวจสอบใหม่ว่าการดำเนินงานในช่วงต่อไป สอดคล้องกับเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาอย่างไร การพัฒนาปรับปรุงตนเองจึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน คือ เมื่อแต่ละฝ่าย/งาน ได้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานแล้วต้องส่งผลการประเมินให้คณะกรรมการที่รับผิดชอบเพื่อนำไปวิเคราะห์ สังเคราะห์และแปลผลข้อมูล นำเสนอผู้เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร ในการวางแผนการดำเนินงานในระยะต่อไป และนำผลที่ได้จากการประเมินไปจัดทำเป็นสารสนเทศหรือเขียนรายงานการประเมินตนเอง เพื่อใช้ในการสืบค้นเพื่อการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ต่อไป

3. การจัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี

เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการตามแผนและมีการประเมินผลภายในเสร็จแล้ว ในช่วงสิ้นปีการศึกษาจะต้องจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี เพื่อเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม ทุกฝ่ายได้รับทราบ ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรภายในสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด และผู้ประเมินภายนอก เพื่อแสดงความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาและพร้อมที่จะรับการประเมินจากภายนอก โดยในการจัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปีนั้น สถานศึกษาต้องดำเนินการดังนี้

1) รวบรวมผลการดำเนินงานและผลการประเมิน

2) วิเคราะห์และสังเคราะห์ จำแนกตามมาตรฐานการศึกษา

3) เขียนรายงาน

การรายงานผลการประเมินและเนื้อหาสาระที่ต้องการสื่อสาร ควรมี 2 แบบ ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้รับข้อมูล คือ แบบแรกเป็นการรายงานที่มีรายละเอียดครบถ้วน เน้นในเชิงวิชาการ เพื่อใช้สำหรับรายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัดและผู้ประเมินภายนอก ส่วนแบบที่สองเป็นการรายงานสรุปเพื่อเผยแพร่ให้กับกลุ่มผู้ปกครองและชุมชน โดยนำเสนอในลักษณะของการบรรยาย ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและมีความยาวไม่มาก ซึ่งจะทำให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับรู้ข้อมูลของสถานศึกษามากขึ้น เนื้อหาสาระที่นำเสนอในรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี ควรมีหัวข้อ ดังนี้

1. ข้อมูลสภาพทั่วไปของสถานศึกษา เช่น ประวัติและความเป็นมาของสถานศึกษา สถานที่ตั้ง สังกัด รูปแบบ/หลักสูตร การจัดการศึกษา โครงสร้างการบริหารงาน ข้อมูลผู้บริหารและบุคลากร จำนวนผู้เรียน งบประมาณ รวมทั้งข้อมูลสภาพชุมชน อาชีพ และรายได้ของผู้ปกครอง
2. วิสัยทัศน์ เป้าหมายหรือมาตรฐานและแผนงานของสถานศึกษา
3. ผลการประเมินตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ โดยแต่ละตัวบ่งชี้ควรรายงานเกี่ยวกับเป้าหมาย การดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมาย และผลการดำเนินงาน และอาจนำเสนอข้อมูลหลักฐานสนับสนุนผลการดำเนินงานนั้น ๆ ด้วย นอกจากนี้ในแต่ละมาตรฐานควรนำเสนอจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข และแนวทางแก้ไขด้วย
4. สรุปผลการประเมินของมาตรฐานแต่ละด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านผู้บริหาร และด้านครู โดยแต่ละด้านควรบอกถึงจุดเด่น เงื่อนไขที่ทำให้สำเร็จ จุดที่ต้องปรับปรุง สาเหตุและแนวทางแก้ไขปรับปรุงด้วย
5. ภาคผนวก อาจมีการรายงานเกี่ยวกับวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล หากเป็นที่ต้องการของหน่วยงานต้นสังกัด

ขณะที่จัดทำรายงานผลการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปีควรเป็นแกนนำหรือผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลพอสมควร ซึ่งจำทำให้สามารถสรุปผลการประเมินได้ถูกต้อง การจัดทำรายงานผลควรดำเนินการในส่วนที่สามารถทำได้ไปเรื่อย ๆ ก่อนสิ้นปีการศึกษา ไม่จำเป็น ต้องรอให้ถึงสิ้นปีการศึกษา เพราะจะทำให้การจัดทำรายงานไม่ทันกำหนดเวลา ที่จะต้องส่งหน่วยงานต้นสังกัด และเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

การประเมินผล คือ การตัดสินคุณค่าของสิ่งทีวัด โดยเทียบกับเกณฑ์ จุดเน้นของการประเมินอยู่ที่ความยุติธรรมและความเหมาะสมของเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินที่มีความโปร่งใส และเปิดเผย นอกจากนี้การประเมินผลที่ดีต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่มีความตรงและเชื่อถือได้ ซึ่งมา

จากกระบวนการวัดผลที่มีคุณภาพซึ่งสามารถให้ผลการวัดที่ถูกต้องสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

ขอบข่ายของการประเมินคุณภาพภายใน

ในการประเมินภายในนั้น มีการประเมินตามมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาประถมวัยเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกาศ ณ วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ดังนี้

มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มี 8 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ

1. มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนา

ที่คนนับถือ

2. มีความซื่อสัตย์สุจริต

3. มีความกตัญญูกตเวทิต

4. มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม

5. ประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีจิตสำนึก ในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มี 2 ตัวบ่งชี้

คือ

1. รู้คุณค่าสิ่งแวดล้อมและตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง

สิ่งแวดล้อม

2. เข้าร่วมกิจกรรมหรือมีส่วนร่วมกิจกรรม/โครงการอนุรักษ์และพัฒนา

สิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ

1. มีทักษะในการจัดการและทำงานให้สำเร็จ

2. เพียรพยายาม ขยัน อดทน ละเอียดรอบคอบในการทำงาน

3. ทำงานอย่างมีความสุข พัฒนางานและภูมิใจในผลงานของตนเอง

4. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

5. มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

1. สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปความคิดรวบยอด คิดอย่างเป็นระบบและมีการคิดแบบองค์รวม

2. สามารถคาดการณ์ กำหนดเป้าหมาย และแนวทางการตัดสินใจได้
3. ประเมินและเลือกแนวทางการตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างมีสติ
4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี และมีจินตนาการ

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ

1. มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยตามเกณฑ์
2. มีผลการทดสอบรวบยอดระดับชาติเฉลี่ยตามเกณฑ์
3. สามารถสื่อความคิดผ่านการพูด เขียน หรือนำเสนอด้วยวิธีการต่าง ๆ
4. สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ได้ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
5. สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

1. มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน และการฟัง รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล
2. สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ รอบตัว ใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อ

ต่าง ๆ

3. มีวิธีการเรียนรู้ของตนเอง เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้ สนุกกับการเรียนรู้และชอบมา

โรงเรียน

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ

1. มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพ และออกกำลังกายสม่ำเสมอ
2. มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์
3. ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง

โรคภัย อุบัติเหตุ และปัญหาทางเพศ

4. มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และให้เกียรติผู้อื่น
5. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น

มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

1. ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านศิลปะ

2. ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านดนตรี/นาฏศิลป์

3. ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านกีฬา/นันทนาการ

มาตรฐานด้านการเรียนการสอน มี 2 มาตรฐาน คือ

มาตรฐานที่ 9 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม มีวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ หมั่นพัฒนาตนเอง เข้ากับชุมชน ได้ดี และมีครูพอเพียง มี 7 ตัวบ่งชี้ คือ

1. มีคุณธรรมจริยธรรม และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ
2. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
3. มีความมุ่งมั่นและอุทิศตนในการสอนและพัฒนาผู้เรียน
4. มีการแสวงหาความรู้และเทคนิควิธีใหม่ ๆ รับฟังความคิดเห็น ใจกว้าง และ

ยอมรับการเปลี่ยนแปลง

5. จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่าขึ้นไป

6. สอนตรงตามวิชาเอก-โท หรือ ตรงตามความถนัด

7. มีจำนวนพอเพียง (หมายความรวมทั้งครูและบุคลากรสนับสนุน)

มาตรฐานที่ 10 ครู มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 7 ตัวบ่งชี้ คือ

1. มีความรู้ความเข้าใจเป้าหมายการจัดการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้น

พื้นฐาน

2. มีการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล

3. มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและ

ผู้เรียน

5. มีการประเมินผลการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้

ผู้เรียนและอิงพัฒนาการของผู้เรียน

6. มีการนำผลการประเมินมาปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็ม

ศักยภาพ

7. มีการวิจัยเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำผลไปใช้พัฒนาผู้เรียน

มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา มี 6 มาตรฐาน

มาตรฐานที่ 11 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ

2. มีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์ และเป็นผู้นำทางวิชาการ
3. มีความสามารถในการบริหารงานวิชาการและการจัดการ
4. มีการบริหารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจ

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบบริหารงานและพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบครบวงจร มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ

1. มีการจัดองค์กร โครงสร้างและระบบบริหารงานที่มีความคล่องตัวสูงและปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์
2. มีการจัดการข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบครอบคลุมและทันต่อการใช้งาน
3. มีระบบประกันคุณภาพภายในที่ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
4. มีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
5. ผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจผลการบริหารงานและการพัฒนาผู้เรียน

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ

1. มีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา
2. มีการบริหารเชิงกลยุทธ์ และใช้หลักการมีส่วนร่วม
3. มีคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมพัฒนาสถานศึกษา
4. มีรูปแบบการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน
5. มีการตรวจสอบและถ่วงดุล

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 7 ตัวบ่งชี้ คือ

1. มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น
2. มีรายวิชา/กิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ
3. มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความถนัดและความสามารถของผู้เรียน

ความสามารถของผู้เรียน

4. มีการส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ และสื่ออุปกรณ์การเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

5. มีการจัดระบบการบันทึก การรายงานผล และการส่งต่อข้อมูลของผู้เรียน
6. มีระบบการนิเทศการสอนและนำผลไปปรับปรุงการสอนอย่างสม่ำเสมอ
7. มีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน

มาตรฐานที่ 15 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย มี 7 ตัวบ่งชี้ คือ

1. มีการจัดและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เข้มแข็งและทั่วถึง
2. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนองความสามารถทางวิชาการและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน
3. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนองความสามารถพิเศษ และความถนัดของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
4. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมที่ดีงาม
5. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านศิลปะ ดนตรี/นาฏศิลป์ และกีฬา/นันทนาการ
6. มีการจัดกิจกรรมสืบสานและสร้างสรรค์ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย
7. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย

มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ

1. มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสม
2. มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน
3. มีการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
4. มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด พื้นที่สีเขียว และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอและอยู่ในสภาพใช้การได้ดี
5. มีการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ มี 2 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 17 สถานศึกษามีการสนับสนุนและใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

1. มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น
2. สนับสนุนให้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กรทางศาสนา สถาบันทางวิชาการ และองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

1. เป็นแหล่งวิชาการในการแสวงหาความรู้และบริการชุมชน
2. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

3.2 การดำเนินงานประกันคุณภาพภายนอก การประกันคุณภาพภายนอก หมายความว่า การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบันการศึกษา (การประกันคุณภาพการศึกษา : กระทรวงศึกษาธิการ 2548 : 56)

การดำเนินงานประกันคุณภาพภายนอกมีหลักการ วัตถุประสงค์และกระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายนอก ดังต่อไปนี้

หลักการของการประกันคุณภาพภายนอก

- 1) เป็นการประเมินเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องการตัดสินผล การจับผิด หรือการให้คุณให้โทษ
- 2) ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพที่เป็นจริง และอยู่บนหลักของการมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability)
- 3) มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการการศึกษาของชาติ โดยให้มีเอกภาพทางนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ ที่สถานศึกษาสามารถดำเนินการให้เต็มศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน
- 4) มุ่งเน้นในเรื่องการส่งเสริมและประสานงานในลักษณะของกัลยาณมิตรมากกว่าการกำกับและควบคุม
- 5) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ในการร่วมกันประเมินคุณภาพและพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

วัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายนอก

- 1) เพื่อตรวจสอบ ยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษามาตรฐานการศึกษาที่กำหนด
- 2) เพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งช่วยสะท้อนให้เห็นจุดเด่น – จุดด้อยของสถานศึกษา เงื่อนไขของความสำเร็จและสาเหตุของปัญหา
- 3) เพื่อช่วยเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแก่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด
- 4) เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีการประกันคุณภาพการศึกษาและมีการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง
- 5) เพื่อรายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

ขอบข่ายของการประเมินคุณภาพภายนอก

การประเมินคุณภาพภายนอกนั้น มีการประเมินตามมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน: รอบที่สอง (พ.ศ. 2549 – 2553) โดย สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. เป็นผู้ กำหนด ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานและตัวบ่งชี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา: มปป.) ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านครู และด้านผู้บริหาร ดังนี้

มาตรฐานด้านผู้เรียน มี 7 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานด้านครู มี 2 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ และมีครู เพียงพอ

มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานด้านผู้บริหาร มี 5 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ

มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็น ระบบครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการ เรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

ในแต่ละมาตรฐานจำแนกตามตัวบ่งชี้ได้ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

- 1.1 ผู้เรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ
- 1.2 ผู้เรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต
- 1.3 ผู้เรียนมีความกตัญญูกตเวทิตะ
- 1.4 ผู้เรียนมีความเมตตา กรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว
- 1.5 ผู้เรียนมีความประหยัด และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
- 1.6 ผู้เรียนปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ

- 2.1 ผู้เรียนรู้จักดูแลสุขภาพ สุขนิสัย และออกกำลังกายสม่ำเสมอ
- 2.2 ผู้เรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูง และสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์
- 2.3 ผู้เรียน ไม่เสพยาหรือแสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา หลีกเลี่ยง

สภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัย และอุบัติเหตุ รวมทั้งปัญหาทางเพศ

ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น

ผู้เรียนร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น และชอบมา

โรงเรียน

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัย ด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

- 3.1 ผู้เรียนมีความสนใจ และเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ
- 3.2 ผู้เรียนมีความสนใจ และเข้าร่วมกิจกรรมด้านดนตรี/นาฏศิลป์ โดยไม่ขัดหลัก

ศาสนา

ผู้เรียนมีความสนใจ และเข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬา/นันทนาการ

ผู้เรียนสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมศิลปวัฒนธรรม และประเพณีที่ค้ำจุนของท้องถิ่น

ละของไทย

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

- 4.1 ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ สรุปความคิดอย่างเป็นระบบ และมีการคิดแบบองค์รวม

4.2 ผู้เรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดไตร่ตรอง

4.3 ผู้เรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มี 8 ตัวบ่งชี้ คือ
 คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบรวบยอดระดับชาติในระดับดี (ถ้าไม่มีผลระดับชาติให้ใช้
 ผลการทดสอบระดับเขตพื้นที่ หรือผลการเรียนระดับสถานศึกษาตามลำดับ) ใน 8 กลุ่มสาระ ใน
 ระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6

5.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

5.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

5.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

5.4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

5.5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

5.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

5.7 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

**มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และ
 พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ**

6.1 ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ รอบตัว

6.2 ผู้เรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สนุกกับการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

6.3 ผู้เรียนสามารถใช้ห้องสมุด ใช้แหล่งความรู้ และสื่อต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก
 สถานศึกษา

**มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับ
 ผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ**

7.1 ผู้เรียนสามารถวางแผน ทำงานตามลำดับขั้นตอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7.2 ผู้เรียนรักการทำงาน สามารถปรับตัวและทำงานเป็นทีมได้

7.3 ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ

**มาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ / ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและ
 มีครูเพียงพอ มี 5 ตัวบ่งชี้**

8.1 ครูที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสม

8.2 ครูที่จบปริญญาตรีขึ้นไป

8.3 ครูที่สอนตรง ตามวิชาเอก/โท หรือความถนัด

8.4 ครูที่ได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอนตามที่คุรุสภากำหนด

8.5 สถานศึกษามีจำนวนครูตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 8 ตัวบ่งชี้ คือ

9.1 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

9.2 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

9.3 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

9.4 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมมีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

9.5 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษามีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

9.6 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

9.7 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีมีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

9.8 ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีประสิทธิภาพการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ

10.1 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีความมุ่งมั่น และอุทิศตนในการทำงาน

10.2 ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์

10.3 ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารวิชาการและเป็นผู้นำทางวิชาการ

10.4 ผู้บริหารมีการบริหารที่มีประสิทธิผลและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจในการบริหาร

มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

11.1 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหาร และระบบการบริหารงานที่มีความคล่องตัวสูง ปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

11.2 สถานศึกษามีการบริหารเชิงกลยุทธ์

11.3 สถานศึกษามีการบริหารโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม และมีการตรวจสอบ ถ่วงดุล

11.4 สถานศึกษามีระบบและดำเนินการประกันคุณภาพภายในเป็นไปตาม

กฎกระทรวง

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

12.1 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ

12.2 สถานศึกษามีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

12.3 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่นมีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

13.1 สถานศึกษามีหลักสูตรและเนื้อหาสาระการเรียนรู้ระดับสากล ระดับชาติ และระดับท้องถิ่นที่เหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

13.2 สถานศึกษามีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

14.1 สถานศึกษามีระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

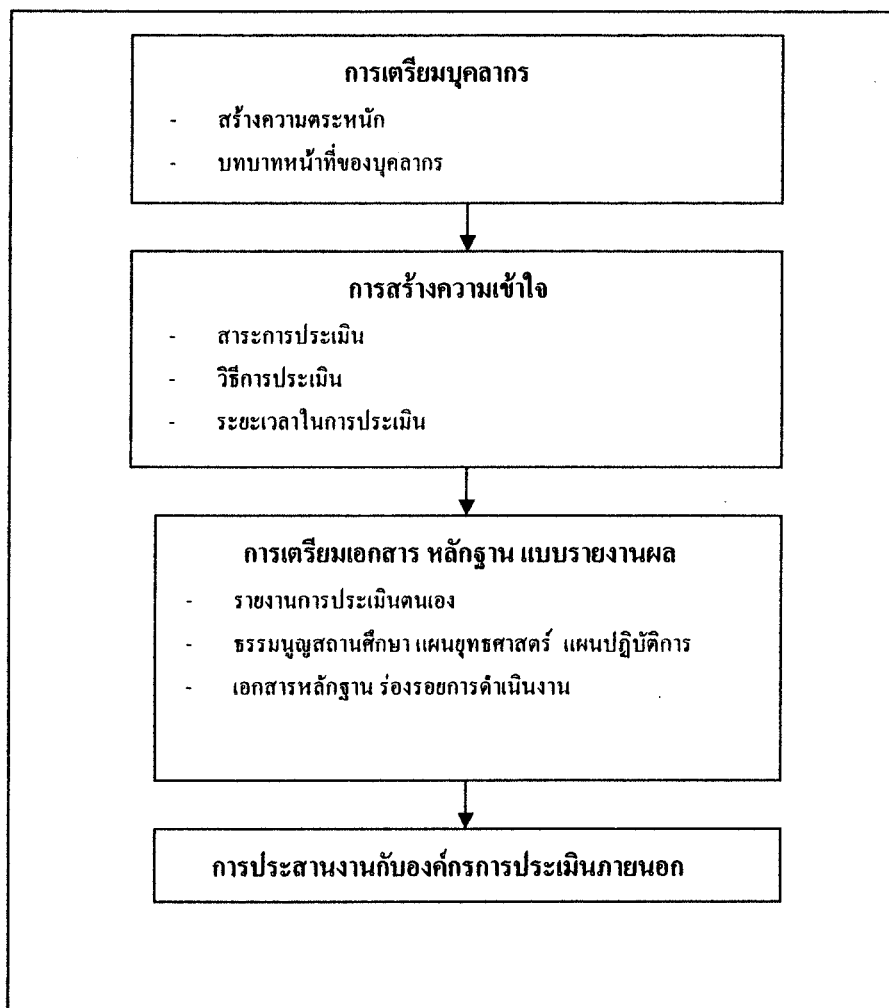
14.2 สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอก

จากหนังสือชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดที่ 7 * การประกันคุณภาพการศึกษา โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน กระทรวงศึกษาธิการ (2548) ได้กล่าวถึงกระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกไว้ดังต่อไปนี้

การประเมินภายนอก ผู้ประเมินคือสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคลหรือหน่วยงานที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา รับรอง ซึ่งในขณะนี้สถานศึกษาทุกแห่งรับการประเมินภายนอกครั้งแรกไปแล้วภายใต้เงื่อนไขระยะเวลา 6 ปี หลังจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 บังคับใช้ (20 สิงหาคม 2542) และต้องรับการประเมินภายนอก 1 ครั้งในทุก 5 ปี นับแต่การประเมินภายนอกครั้งสุดท้าย ซึ่งในปัจจุบันสถานศึกษาบางแห่งได้รับการประเมินภายนอกครั้งที่ 2 ผ่านไปแล้ว แต่ยังมี

สถานศึกษาหลายแห่งจะต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรับการประเมินภายนอกครั้งที่ 2 ซึ่งในการสร้างสภาพความพร้อมในการประเมินภายนอกนั้น สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องมีการเตรียมการเพื่อรองรับการประเมิน ดังนี้

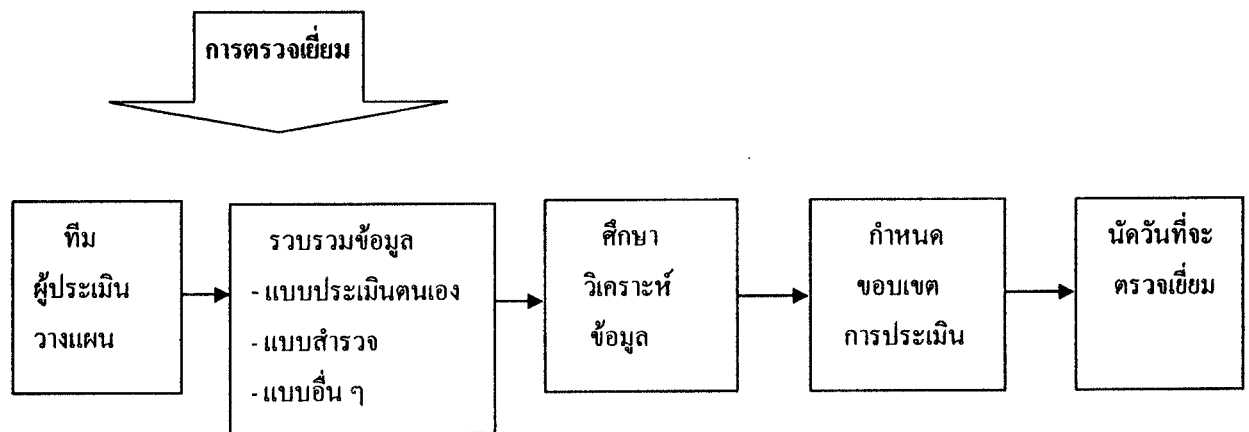

ภาพที่ 2.6 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อรองรับการประเมินภายนอก

ที่มา: วิโรจน์ ศรีโสภณ (2544) จากหลักการสู่แนวปฏิบัติ : การประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษาชาติ กรุงเทพมหานคร เจริญกิจ

สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) ได้จัดกรอบการประกันคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยกำหนดขั้นตอนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษาดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา ผู้ประเมินภายนอก รวบรวมข้อมูลที่สถานศึกษา จัดส่งมาให้ สมศ. ล่วงหน้า คือรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาพร้อมทั้งขอข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมในกรณีที่ข้อมูลที่ได้มายังไม่สมบูรณ์ ทำการวิเคราะห์รายงานและเอกสารประกอบ กำหนดประเด็นและรายการข้อมูลที่จะตรวจสอบ นัดวันที่จะไปตรวจเยี่ยม แจ้งกำหนดการตรวจเยี่ยมต่อสถานศึกษา และวางแผนว่าจะต้องรวบรวมข้อมูลอะไรเพิ่มเติม จากแหล่งใด ด้วยวิธีอะไร ดังแสดงขั้นตอนในแผนภาพต่อไปนี้

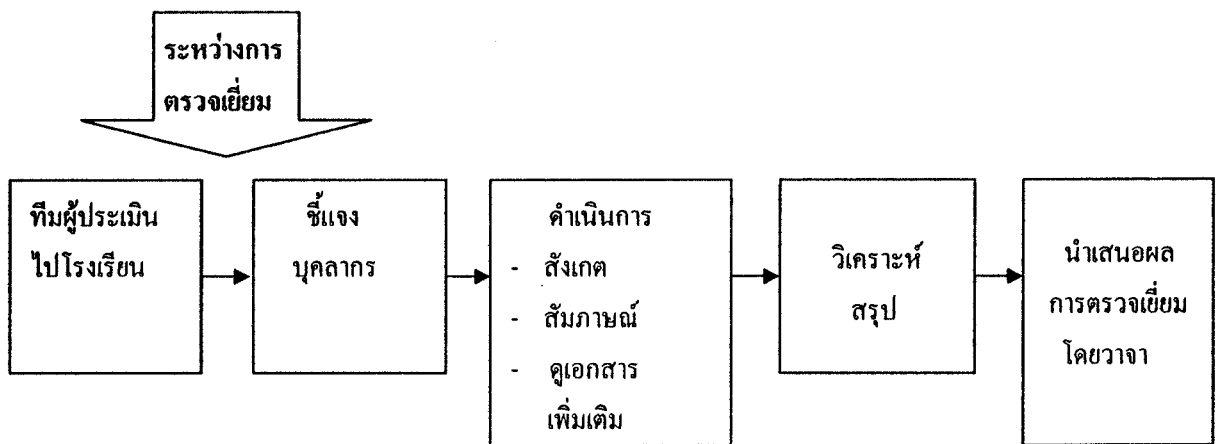
ภาพที่ 2.7 แผนภูมิแสดงขั้นตอนก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ (2548) กระบวนการประเมินภายนอก : ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
ชุดที่ 7 : การประกันคุณภาพการศึกษา โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน.
กรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 2 ระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา คณะผู้ประเมินภายนอกเข้าไปตรวจเยี่ยมในลักษณะกัลยาณมิตร ทำการประเมินคุณภาพสถานศึกษาทั้งด้านการจัดการเรียนการสอนและการบริหาร ตามที่กำหนดในมาตรฐานการศึกษาชาติ เพื่อยืนยันว่าผลการประเมินตนเองของสถานศึกษามีความถูกต้องหรือไม่ มีเหตุผลและหลักฐานสนับสนุนเพียงพอหรือไม่ โดยผู้ประเมินจะประชุมร่วมกับบุคลากรของโรงเรียน สังเกตการเรียนการสอน สัมภาษณ์พูดคุยกับผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน กรรมการสถานศึกษา และบันทึกข้อมูลตามที่ปรากฏ

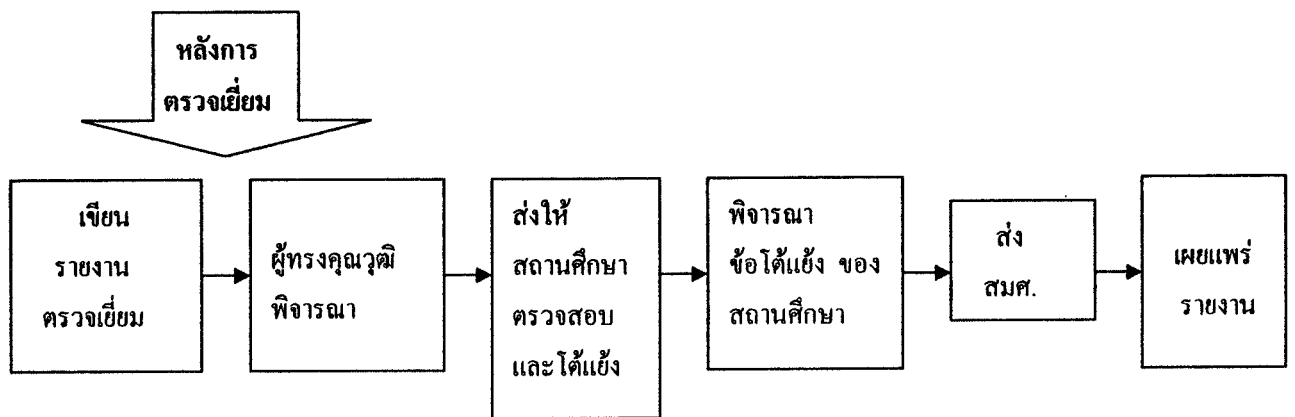
เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้ว คณะผู้ประเมินจะนำข้อมูลหรือข้อค้นพบที่ได้มาอภิปรายร่วมกันเพื่อวิเคราะห์สรุปผลตามมาตรฐานและให้ข้อเสนอแนะแล้วนำเสนอผลแก่นุคตากรของสถานศึกษาด้วยวาจา เพื่อรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และให้โอกาสสถานศึกษาชี้แจงในกรณีที่เห็นว่าข้อค้นพบไม่ถูกต้อง ทั้งนี้ข้อค้นพบที่รายงานจะต้องเป็นผลจากการประชุมร่วมกันของผู้ประเมินทั้งคณะ ขั้นตอนระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา แสดงในภาพที่ 2.8

ภาพที่ 2.8 แผนภูมิแสดงขั้นตอนระหว่างตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ (2548) กระบวนการประเมินภายนอก : ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
ชุดที่ 7 : การประกันคุณภาพการศึกษา โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน.
กรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 3 หลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา คณะผู้ประเมินร่วมกันจัดทำรายงานผลการประเมินสถานศึกษา โดยนำข้อมูลทั้งหมดมาเขียนให้ตรงตามหลักฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ และตรงตามที่ได้รับรายงานให้สถานศึกษาทราบด้วยวาจา แล้วส่งรายงานให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการแต่งตั้งจาก สมศ. พิจารณาความถูกต้องชัดเจน ครบถ้วนและความเชื่อถือได้ เพื่อปรับปรุงแก้ไขตามความจำเป็นจากนั้นจึงจัดส่งรายงานให้สถานศึกษาตรวจสอบและโต้แย้งภายใน 15 วัน หลังพิจารณาข้อโต้แย้ง อาจจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยืนยันตามรายงานนั้นจึงนำเสนอ สมศ. เพื่อให้การรับรองและเผยแพร่ต่อไป ดังแสดงในภาพ ที่ 2.9

ภาพที่ 2.9 แผนภูมิแสดงขั้นตอนหลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ (2548) กระบวนการประเมินภายนอก : ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง
 ชุดที่ 7 : การประกันคุณภาพการศึกษา โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน.
 กรุงเทพมหานคร

จะเห็นได้ว่า ในทุกขั้นตอนของการประเมินภายนอกนั้น ผู้ประเมินมิได้ดำเนินการโดยลำพัง แต่จะต้องได้รับความร่วมมือจากสถานศึกษาในบรรยากาศของผู้ร่วมงานที่มุ่งช่วยเหลือกัน เพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติโดยปราศจากการสร้างแรงกดดัน และการแสดงอำนาจหรืออิทธิพล

3.3 การประกันคุณภาพภายในกับการประกันคุณภาพภายนอก

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน มีกระบวนการสำคัญในการดำเนินงานอยู่ 3 ขั้นตอน ได้แก่ (อ้างอิงจาก กรมวิชาการ 2542)

1. การควบคุมคุณภาพ เป็นการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในเพื่อการพัฒนาคุณภาพเข้าสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย

1.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษา โดยกระทรวงศึกษาธิการกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ และจัดทำข้อมูลพื้นฐานการศึกษาไว้เพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

1.2 การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน โดยกระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษาและหรือต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดทำแผนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพเข้าสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้ ในด้านการพัฒนาหลักสูตร สื่อ การพัฒนาครูและบุคลากร ธรรมเนียม

สถานศึกษา การเรียนการสอน และการวัดประเมินผล เป็นต้น ทั้งนี้โดยเน้นระบบและกลไกการปฏิบัติงานตามแผน ติดตาม กำกับ การดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2. การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาและ/หรือต้นสังกัด และกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อยืนยัน ช่วยเหลือ สนับสนุน เฝ้าระวัง ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดมุ่งไปสู่มาตรฐานที่ต้องการ ประกอบด้วย

2.1 การตรวจสอบและทบทวนการดำเนินงานทั้งระบบด้วยตนเองของสถานศึกษาเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และรายงานผลต่อผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา

2.2 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยเขตพื้นที่การศึกษาและ/หรือต้นสังกัด เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และ/หรือใช้มาตรการในการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

2.3 การตรวจสอบ ติดตาม และการประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมของประเทศโดยกระทรวงศึกษาธิการเพื่อส่งเสริม สนับสนุน และ/หรือใช้มาตรการในการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษา

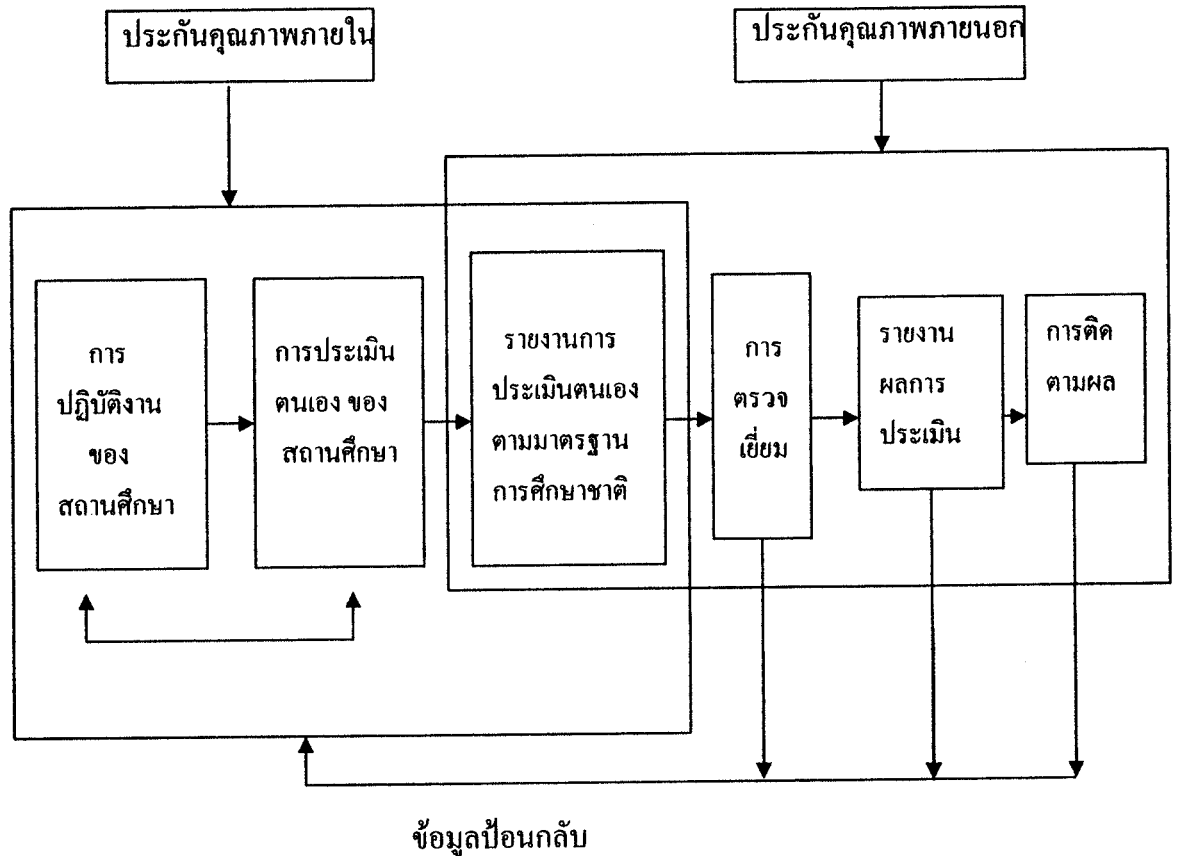
3. การประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินงานประกันคุณภาพภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อประเมินและรับรองว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

การประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอก จะต้องทำให้เป็นเรื่องเดียวกันเรื่องที่จะประเมินก็เป็นเรื่องเดียวกันทั้งหมดทั้งในเรื่องของกระบวนการและเรื่องงาน เพียงแต่ว่าการประเมินผลภายในนั้นทำโดยบุคลากรภายในสถานศึกษาและหน่วยงานที่กำกับดูแลเป็นผู้ประเมินเอง และถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

การประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาดำเนินการประเมินตนเอง พัฒนาและปรับปรุงตนเอง และเก็บรายงานการประเมินตนเองไว้เป็นหลักฐานเมื่อผู้ประเมินจากภายนอกเข้าไปตรวจเยี่ยมก็จะดูจากรายงานนั้น โดยสถานศึกษาไม่ต้องสร้างรายงานขึ้นมาใหม่อีก

การประกันคุณภาพภายนอก ประกอบด้วยการตรวจเยี่ยม และการติดตามผลการพัฒนาของสถานศึกษา ในการตรวจเยี่ยมนี้ ผู้ประเมินจากภายนอกจะเข้าไปดูผลการดำเนินงานที่สถานศึกษาทำไว้แล้วในการประเมินตนเอง

ฉะนั้น การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอกจะใช้รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาเหมือนกัน โดยยึดการประกันตามมาตรฐานการศึกษาเดียวกัน และจะใช้รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาเป็นหลักฐานสำคัญในการประเมิน ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพที่ 2.10 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประกันคุณภาพภายนอก

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ (2548) การประกันคุณภาพการศึกษา : โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน กระทรวงศึกษาธิการ

รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาจะช่วยให้คณะผู้ประเมินภายนอกสามารถวางแผนเพื่อรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลและประเมินคุณภาพของสถานศึกษาได้ภายในเวลาจำกัด การประเมินตนเองจึงเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งของการประเมินภายนอกด้วย ซึ่งการประเมินตนเองนั้นมีได้หมายความว่าเฉพาะการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจากระบบการเรียนการสอนอย่างเดียวแต่ยังหมายรวมถึงกระบวนการในการบริหารจัดการทุกด้านตามสภาพที่เป็นอยู่จริงของสถานศึกษาด้วย

ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในกับการประกันคุณภาพภายนอกนั้นมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องกัน โดยใช้รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาซึ่งเป็นผลการประเมินตามมาตรฐานการศึกษาเป็นตัวเชื่อมโยง

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งประกอบด้วยประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอกนั้น สถานศึกษามีการกำหนดระบบและดำเนินงานในการประกันคุณภาพภายในให้เป็นไปตามที่กำหนด โดยการกำหนดภารกิจต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่ต้นสังกัดกำหนด สถานศึกษาจะต้องดำเนินให้การประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการที่ชัดเจน มีการวางแผน มีการปฏิบัติตามแผนการประเมิน และการปรับปรุง ซึ่งการนำเรื่องการประกันเข้ามานั้นไม่ช่วยเฉพาะเรื่องการประกันอย่างเดียว แต่ช่วยเรื่อง การวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการประเมินผลจนครบวงจร การเรียนของผู้เรียน วงจรการสอนของครู วงจรการบริหารของผู้บริหาร วงจรการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษา และวงจรการดำเนินงานของพ่อแม่ผู้ปกครอง คือทุกคน ทุกส่วนที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ของเด็กมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา ส่วนการประกันคุณภาพภายนอกเป็นการประเมินและตรวจสอบเพื่อรับรองความถูกต้องของผลการประเมินภายใน ซึ่งดำเนินงานโดยหน่วยงานภายนอก คือ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อประเมินและรับรองว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ ดังนั้นสถานศึกษาจะต้องดำเนินการให้ “ การประกันคุณภาพภายใน ” “ การประกันคุณภาพภายนอก ” เป็นเรื่องเดียวกันกับ “ การบริหารสถานศึกษา ” ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นเรื่องของการปฏิบัติงานตามปกติในสถานศึกษา และเป็นวัฒนธรรมของการปฏิบัติงาน อันจะก่อให้เกิดผลดีต่อสถานศึกษาที่จะมีการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างแท้จริง

4. บทบาทของสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้องในการประกันคุณภาพการศึกษา

4.1 บทบาทของสถานศึกษาในการประกันคุณภาพการศึกษา

สถานศึกษามีบทบาทในการประกันคุณภาพการศึกษาตามนโยบายของต้นสังกัด ให้ประสบความสำเร็จ การดำเนินการของสถานศึกษาจึงควรกำหนดแนวทางในการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. สร้างวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาโดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
2. สร้างความตระหนักในเรื่องการประกันคุณภาพ โดยสร้างวัฒนธรรมคุณภาพให้เกิดขึ้นในจิตสำนึกของทุกคนในสถานศึกษา
3. จัดทำธรรมนูญสถานศึกษาโดยกำหนดเป้าหมายและสร้างพันธกิจร่วมกันภายในกำหนดเวลาที่แน่นอน
4. จัดทำยุทธศาสตร์
5. กำหนดดัชนีความสำเร็จของบุคลากรทุกระดับและทุกคนในสถานศึกษา
6. ทำแผนต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้เกิดผลในทางการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับทุกฝ่าย / งาน และคน
7. ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการสอน โดยเน้นให้นักเรียนเรียนรู้วิธีเรียนและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองหรือทำให้สถานศึกษาเป็นโรงเรียนไม่ใช่โรงเรียนสอน
8. มีระบบสารสนเทศของนักเรียน ครู เป็นรายคน ทั้งในเชิงกายภาพและคุณภาพที่เป็นปัจจุบันและสะดวกแก่การนำไปใช้
9. ร่วมมือกับคณะตรวจสอบภายนอก และใช้กระบวนการตรวจสอบภายนอกให้เกิดประโยชน์กับสถานศึกษาทุกด้าน
10. ใช้กระบวนการประเมินตนเองและการตรวจสอบภายนอก เพื่อทบทวนคุณภาพ ประสิทธิภาพของการดำเนินงานที่ผ่านมาทุกปีหรือทุก 3 – 5 ปี ส่งเสริมจุดเด่นของสถานศึกษาและพัฒนาปรับปรุงจุดอ่อน ข้อบกพร่องที่ยังคงอยู่ โดยขอความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา
11. รายงานต่อสาธารณชนและต้นสังกัดเพื่อประกาศความสำเร็จของสถานศึกษา และเพื่อขอรับการสนับสนุนร่วมมือในปีต่อไปหรือระยะต่อไป

4.2 บทบาทของผู้บริหารต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพภายในต้องเริ่มต้นที่ผู้บริหาร ผู้บริหารต้องรับผิดชอบในกิจกรรมหลักที่เป็นภารกิจของสถานศึกษาทั้ง 3 เรื่อง คือ เรื่องการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดการเรียนการสอนของครูและการบริหาร โดยทุกงานนั้นผู้บริหารต้องทำให้ครบกระบวนการ PDCA (P = Plan คือ การวางแผนการปฏิบัติงาน D = Do คือ การปฏิบัติงานตามแผน C = Check คือ การประเมินผล หรือการตรวจสอบ และ A = Action คือ การปรับปรุงเพื่อการพัฒนา) ดังนั้นบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารในการประกันคุณภาพการศึกษา คือ

1. ใช้การประกันคุณภาพเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการบริหารภายในสถานศึกษา
2. เป็นผู้นำของการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ดังนั้นการประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา และต้องเริ่มต้นที่ผู้บริหารสถานศึกษา
3. ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและทุ่มเททั้งเวลา และทรัพยากรส่วนใหญ่ลงไปที่ภารกิจการเรียนรู้
4. ติดตาม กำกับ การดำเนินงานโดยให้มีการประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่องโดยรูปแบบการประเมินตนเองที่นำมาใช้ควรเป็นวิธีการที่ง่ายและชัดเจน
5. บริหารโดยใช้วงจรพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดเป้าหมายใหม่ให้สูงขึ้น เมื่อวงจรเดิมของการปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายแล้ว

4.3 บทบาทของครู ต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

หัวใจสำคัญที่สุดของการประกันคุณภาพการศึกษาก็คือ การประกันคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนจะได้รับการประกันว่าในรอบ 1 สัปดาห์นั้น ผู้เรียนสามารถเรียนรู้อะไร เปลี่ยนพฤติกรรมอะไรได้บ้าง และจากสัปดาห์ เป็นภาคเรียน เป็นปี ตลอดทั้งหลักสูตรที่ผู้เรียนนั้นเรียนอยู่ เพราะฉะนั้นการประกันคุณภาพการเรียนรู้ก็คือ การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ตามหลักสูตร และมาตรฐานการศึกษา วางแผนการเรียนรู้ ประเมินผล และปรับแผนของตนเองตลอดเวลา การประกันคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนก็คือ ทำอย่างไรให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพ ตามที่กฎหมายกำหนดเอาไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2548:49)

การประกันคุณภาพการสอนก็จะต้องทำเช่นเดียวกับการประกันคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน คือ มีการดำเนินงานที่ครบวงจร PDCA เป็นรายสัปดาห์ รายเดือน รายภาคเรียน และรายปี โดยในขั้นตอนของการวางแผนนั้น ไม่ว่าจะวางแผนประจำสัปดาห์ ประจำเดือนหรือประจำภาคเรียน ก็จะต้องกำหนดสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ (กระทรวงศึกษาธิการ 2548 : 50- 51)

1. ผู้เรียนกับผู้สอนเลือกมาตรฐานการศึกษาาร่วมกัน โดยกำหนดเป้าหมายไว้ชัดเจนว่าเมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการสอนในหนึ่งระยะนั้น ผู้เรียนจะได้พัฒนาตนเองหรือเรียนรู้ในเรื่องอะไรบ้าง
2. วางแผนการสอน จะกำหนดเป็นเนื้อหาหลักสูตรก็ได้
3. ดำเนินการตามแผน ผู้เรียนจะเรียนรู้ ครูจะช่วยสนับสนุนส่งเสริม ชี้แนะ กระตุ้น และอำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน
4. ประเมินผลร่วมกันระหว่างผู้เรียน กลุ่มเพื่อน และครูว่ากระบวนการเรียนรู้ในหนึ่งสัปดาห์หรือหนึ่งโครงการนั้น ผู้เรียนสามารถบรรลุผลตามที่กำหนดไว้หรือไม่ ครูสามารถทำกิจกรรมตามที่วางแผนไว้หรือไม่ แล้วรายงานผลการดำเนินงาน อาจจะทำในรูปของรายงานหน้าชั้นเรียน หรือทำเป็นรายงานผลงานทั้งหมด
5. ความรู้และประสบการณ์ที่ได้จะนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการใหม่ ทั้งในเรื่องการวางแผน การดำเนินการเรียนรู้และการสอน การประเมินผลการเรียนรู้และการประเมินผล การสอน

ฉะนั้น ครูต้องบันทึกสิ่งเหล่านี้ไว้เป็นรายสัปดาห์ของทุกวิชาผลที่ได้จะค่อย ๆ สะสมเพื่อดูความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอน เมื่อครบหนึ่งเดือนก็จะมีผลรายเดือนออกมา อาจทำเป็นกราฟแสดงผลความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของผู้เรียนในรอบ 1 เดือน 1 ภาคเรียน และ 1 ปี

ผู้วิจัยสรุปได้ว่า บทบาทของครูต่อการประกันคุณภาพการศึกษาก็คือ ครูจะต้องจัดกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการสอนของครูให้เป็นระบบครบวงจร โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) มาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนและกระบวนการสอนของครู และครูจะต้องจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตามแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และตามแนวทางของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

4.4 บทบาทของผู้เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษานับตั้งแต่ (1) คณะกรรมการสถานศึกษา (2) พ่อแม่ผู้ปกครอง (3) องค์กรชุมชน มีบทบาทและส่วนร่วมในการวางแผนสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่ออำนวยความสะดวก จัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ เช่น การสร้างอาคารเรียนก็ต้องคำนึงถึงความจำเป็นสำหรับการเรียนรู้เป็นที่ตั้ง การจัดหาสื่อและอุปกรณ์ก็ดูจากความจำเป็น (Needs Assessment) จากการวางแผนและการกำหนดเป้าหมายด้านการเรียน(กระทรวงศึกษาธิการ 2548:54)

ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เขตพื้นที่ และองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
ควรมีบทบาทและหน้าที่ในส่วนของ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังนี้

1. ผู้บริหารมีบทบาทในการบริหารจัดการ ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษาแนะนำ ดูแลให้มีการประกันคุณภาพภายใน ให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมโดยผู้บริหารควรจะเป็นแกนนำในการจัดทำแผน รวมทั้งกำกับติดตามให้มีการดำเนินงานตามแผน การนำผลจากการประเมินตนเองหรือการประเมินภายนอกมาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพของการจัดการบริหารและการจัดการในสถานศึกษา และรายงานผลการประเมินให้ต้นสังกัดและสาธารณชนทราบ

2. ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีบทบาทร่วมกับผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ทุกชั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินตนเองในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน การสอนและการทำงานที่มีการวางแผนและเป้าหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับแผนพัฒนาสถานศึกษา และจุดมุ่งหมาย หลักการ หรือมาตรฐานการศึกษาที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. กรรมการสถานศึกษา มีบทบาทในการกำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการบริหารของผู้บริหาร และการสอนและการจัดการเรียนรู้ของครู ตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2545

4. นักเรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง มีบทบาทโดยเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ และการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยให้ข้อคิดเห็นและให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน และให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา รวมทั้งคอยติดตามผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา และมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุงนักเรียนในปกครองด้วย

5. ชุมชน มีบทบาทโดยเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมให้และร่วมใช้ข้อมูลเพื่อการกำหนดเป้าหมาย จัดทำแผนพัฒนา ตรวจสอบ ประเมินผลและปรับปรุงสถานศึกษา

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่กำกับดูแล มีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ การสนับสนุนทรัพยากรด้านต่าง ๆ การนิเทศให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งกำกับติดตามให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามแผนพัฒนาสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษา

7. สื่อมวลชน มีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ สนับสนุนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และเผยแพร่ข้อมูลในเชิงสร้างสรรค์ เช่น การรายงานข้อมูลสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องให้ความร่วมมือในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามบทบาทและหน้าที่ ทั้งที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับของราชการและโดยบทบาทในส่วนที่ต้องให้การสนับสนุนช่วยเหลือ ซึ่งจะก่อให้เกิดความมั่นใจได้ว่าสถานศึกษาได้จัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

5. ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวไว้ในหนังสือ แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก (2543) ว่า ในการดำเนินงานประกันคุณภาพให้ประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. ยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นแกนหลักในการบริหาร และการดำเนินการร่วมกับแกนนำอื่น ๆ เพื่อช่วยผลักดัน ส่งเสริม สนับสนุนและประสานให้บุคลากรในสถานศึกษา และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องภายนอกร่วมกันทำงานเป็นทีม เพื่อพัฒนาระบบการประเมินตนเองของสถานศึกษาให้ผสมผสานกับการวางแผน การดำเนินงานและการปรับปรุงเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นระบบครบวงจร รวมทั้งกำกับดูแลให้มีการดำเนินงานดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ภาวะผู้นำและความตระหนักของผู้บริหาร เป็นองค์ประกอบและเงื่อนไขสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ไม่ว่าจะใช้ระบบการประกันคุณภาพแบบใดก็ตามถ้าจะทำให้สำเร็จ ผู้บริหารจะต้องเห็นความสำคัญและเข้ามาบริหารจัดการและมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น และคอยติดตาม กำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานให้มีความต่อเนื่อง

2. ยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม การประกันคุณภาพภายในเป็นเรื่องของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา มิใช่เป็นเรื่องของคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยเฉพาะ และมีใช่เป็นการดำเนินงานแบบต่างคนต่างทำ แต่เป็นเรื่องของทุกคนที่ต้องทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และความเชื่อมโยงระหว่างภารกิจต่าง ๆ ของสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการ ด้านบริหารบุคคล ด้านบริหารงบประมาณ และด้านบริหารงานทั่วไป เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาที่ต้องการ โดยจะต้องร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วางแผนการดำเนินงาน ออกแบบการประเมินตนเองแล้วช่วยกันทำและพัฒนาปรับปรุง โดยการเรียนรู้และปรับเปลี่ยน ปรีกษาหารือและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การทำงานเป็นทีมจะทำให้บุคลากรรู้สึกอบอุ่น สบายใจและมีเพื่อนร่วมทาง ไม่โดด

เดียว ซึ่งถ้าหากสถานศึกษามีการทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็งแล้วก็จะทำให้การประกันคุณภาพภายในมีความต่อเนื่องและยั่งยืน ถึงแม้จะเปลี่ยนผู้บริหารหรือนุคลากรบางส่วนก็ยังสามารถที่จะดำเนินงานต่อไปได้เพราะทีมทำงานยังอยู่

3. ยุทธศาสตร์การสร้างวัฒนธรรมและความรู้ความเข้าใจ การที่สถานศึกษาจะมีการทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็งได้นั้น ทุกคนในทีมจะต้องมีความตระหนักและมองเห็นความสำคัญของการประเมินตนเอง ว่าเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน คุณภาพของสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งจะต้องมีความสำคัญต่ออนาคตของสถานศึกษาและประเทศชาติ รวมทั้งจะต้องมีความรู้ความเข้าใจว่าการประเมินตนเองก็คืองานในหน้าที่ไม่ใช่งานที่เป็นภาระเพิ่มเติม นอกจากนั้นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการประกันคุณภาพภายในด้วย จึงจำเป็นต้องสร้างวัฒนธรรมและความรู้ความเข้าใจกับบุคลากรของสถานศึกษา โดยการจัดประชุมชี้แจง การฝึกอบรม และการเรียนรู้จากเอกสารและคู่มือต่าง ๆ โดยผู้บริหารต้องแสดงความตระหนักให้ผู้อื่นเห็นเป็นแบบอย่างและเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน

4. ยุทธศาสตร์การกำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษาที่ร่วมทำงานเป็นทีมนั้นจำเป็นต้องมีผู้รับผิดชอบในการประสานงานและกำกับ ติดตามการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความมั่นใจในการดำเนินงาน จึงมอบหมายให้มีคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อเป็นตัวกลางในการประสาน กำกับดูแล ให้มีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน และการดำเนินงานให้เชื่อมโยงกัน โดยคณะกรรมการดังกล่าวอาจจะใช้กรรมการที่สถานศึกษามีอยู่แล้ว หรือคณะกรรมการที่ตั้งขึ้นมาใหม่ โดยพิจารณาตามโครงสร้างการบริหารของสถานศึกษา เพื่อรับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ เป็นต้นว่า ฝ่ายบริหารงานวิชาการรับผิดชอบเกี่ยวกับคุณภาพของครู กระบวนการเรียนการสอน และนักเรียนฝ่ายบริหารงานทั่วไปรับผิดชอบเกี่ยวกับคุณภาพของบุคลากรฝ่ายบริหารและกระบวนการบริหาร ในขณะเดียวกันก็ให้มีคณะกรรมการกลางประสานการดำเนินงานในภาพรวม ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและผู้แทนของคณะกรรมการชุดต่างๆ

5. ยุทธศาสตร์การวางแผนและการกำกับดูแล การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน จำเป็นต้องมีการวางแผนและการกำกับดูแลที่เป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผน การกำกับดูแลและจัดให้มีการประชุมตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรายงานความก้าวหน้าของงานที่ทำไปแล้ว และช่วยกันพัฒนางานที่จะทำต่อไป

6. ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและการปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้อง การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา นอกจากต้องทำงานเป็นทีมระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษาแล้ว ควรจะต้องทำงานร่วมกับบุคคลและองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานใน

เขตพื้นที่และหน่วยงานที่กำกับดูแลในส่วนกลาง เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง และเป็นการระดมการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย เพื่อช่วยกันพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

นอกจากนี้ควรมีการประชุมปรึกษาหารือกับสถานศึกษาอื่น ๆ ในเขตพื้นที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพราะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และช่วยให้สถานศึกษามีโลกทัศน์ที่กว้างไกลมากขึ้น ก่อให้เกิดแนวคิดและแนวทางที่จะนำมาประยุกต์ใช้ให้ก้าวหน้า เพื่อตามให้ทันคนอื่นอีกด้วย

6. สภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา

จังหวัดสงขลาจัดการศึกษาโดยแบ่งเขตพื้นที่การศึกษออกเป็น 3 เขต แต่ละเขตพื้นที่เขตความรับผิดชอบในการส่งเสริม สนับสนุนและจัดการศึกษา ตามบริบทของสถานศึกษาในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ดังต่อไปนี้

6.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1

6.1.1 สภาพทั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1 ตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา รับผิดชอบการจัดการศึกษา ใน 6 อำเภอ ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของจังหวัด ประกอบด้วย อำเภอระโนด อำเภอกระเสสินธุ์ อำเภอสะทิงพระ อำเภอสิงหนคร อำเภอเมือง ซึ่งสภาพภูมิประเทศของ 5 อำเภอ นี้ จะเป็นคาบสมุทรมีทะเลทั้งสองด้าน คือ ด้านทิศตะวันออกเป็นทะเลอ่าวไทย และด้านทิศตะวันตกเป็นทะเลสาบสงขลา ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทางการประมงชายฝั่ง และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การทำนา ค้าขาย และมีโรงงานอุตสาหกรรมเกี่ยวกับการประมงอยู่ทั่วไป โดยจะมีมากในเขตอำเภอสิงหนครและอำเภอเมือง ส่วนอำเภอนาหม่อม เป็นอำเภอที่อยู่ตอนกลางของจังหวัดประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทางด้านเกษตรกรรมการทำสวนยางพารา และทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเพราะอยู่ใกล้กับอำเภอหาดใหญ่ซึ่งเป็นย่านการค้าและโรงงานอุตสาหกรรม

6.1.2 สภาพการดำเนินการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1

สถานศึกษาส่วนใหญ่ที่ตั้งอยู่ในเขตของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1 จะเป็นสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่เพราะในเขตพื้นที่นี้เป็นเขตที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่าง

หนาแน่นรวมทั้งสถานศึกษาที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง จะต้องรองรับนักเรียนที่มาจากอำเภอรอบนอก ที่ต้องการเข้ามาเรียนในเขตเมือง ที่สถานการศึกษานขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียง และเป็นที่ยอมรับของบุคลากรเข้ามาเรียน เช่น โรงเรียนอนุบาลสงขลา โรงเรียนวิเชียรชม โรงเรียนนวมินทราชูทิศ ทักษิณ โรงเรียนวรนาเรีเฉลิม โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดสงขลา เป็นต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สงขลา เขต 1 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาว่า “เป็นองค์กรจัดการและให้บริการทางการศึกษาที่ดี” มีการกำหนดพันธกิจไว้ 2 ข้อ คือ

1. ส่งเสริม สนับสนุน กำกับติดตาม และพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. ให้บริการทางการศึกษา

มีเป้าประสงค์ 3 ข้อ คือ

1. ประชากรวัยเรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ
2. สถานศึกษาจัดการศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐาน
3. ครู/บุคลากรทางการศึกษาพึงพอใจการให้บริการ

มีกลยุทธ์ในการจัดการศึกษา 3 ข้อ คือ

1. สร้างโอกาสทางการศึกษา (การประกันสิทธิและโอกาสทางการศึกษา)
2. พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้
  - 2.1 การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน
  - 2.2 การส่งเสริมระบบประกันคุณภาพภายใน
  - 2.3 การพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1 เป็นองค์กร

แห่งการเรียนรู้

3. พัฒนาการบริหารและการจัดการ
  - 3.1 การเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร
  - 3.2 การเสริมสร้างประสิทธิภาพการให้บริการ

มีจุดเน้นในการจัดการศึกษา ปี 2550 จำนวน 5 ข้อ คือ

1. หนึ่งสถานศึกษาหนึ่งจุดเด่น
2. การพัฒนาการเรียนรู้ระดับปฐมวัย
3. การพัฒนาเครือข่ายครูแกนนำทางวิชาการ
4. การจัดการความรู้ภายในองค์กร
5. การพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนด้านทักษะกระบวนการคิด

6.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 2

6.2.1 สภาพทั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 2 ตั้งอยู่ที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา รับผิดชอบการจัดการศึกษาใน 5 อำเภอ ซึ่งอยู่ทางตอนกลางของจังหวัด ประกอบด้วย อำเภอรัตภูมิ อำเภอกวนเนียง อำเภอบางกล่ำ อำเภอหาดใหญ่ และอำเภอคลองหอยโข่ง สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปของเขตนี้จะเป็นภูเขาสลับกับที่ราบลุ่มเชิงเขา ประชากรในเขตชนบทประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่วนประชากรในเขตเมืองประกอบอาชีพค้าขายเป็นส่วนใหญ่

6.2.2 สภาพการดำเนินการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา

เขต 2

การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 2 จะมีความแตกต่างกันในแต่ละอำเภอ เพราะสภาพภูมิประเทศ อาชีพ และความเป็นอยู่ของประชากร มีความแตกต่างกันมาก โดยเฉพาะอำเภอหาดใหญ่ ซึ่งเป็นอำเภอขนาดใหญ่ มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น มีสถานศึกษาที่มีชื่อเสียง และมีนักเรียนจำนวนมาก เช่น โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย 2 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณ์กุนถยา โรงเรียนหาดใหญ่รัฐประชาสรรค์ และมีสถานศึกษาเอกชนที่มีชื่อเสียงหลายสถาบัน ทำให้การศึกษาในอำเภอหาดใหญ่มีความโดดเด่นเหนืออำเภออื่นๆในเขตพื้นที่การศึกษานี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 2 ได้กำหนด วิสัยทัศน์ ในการจัดการศึกษาว่า “ภายในปี 2549 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 2 เป็นองค์กรที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจัดให้ประชากรวัยเรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติโดยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง”

มีพันธกิจในการจัดการศึกษา 3 ข้อ คือ

1. ส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สามารถรองรับสิทธิโอกาสทางการศึกษาของเด็กอย่างเสมอภาคและทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย
2. พัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวปฏิรูปการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน
3. บริหารจัดการ โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

โดยเป้าประสงค์ เพื่อให้เด็กวัยเรียนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงเสมอภาค มีความรู้ความสามารถ ทัดเทียมในระดับสากล มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สามารถเรียนรู้ได้ด้วย

ตนเอง มีความสามารถในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพตามศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และการดำรงชีวิตแบบวิถีไทยอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

มีกลยุทธ์ในการจัดการศึกษา 4 ข้อ คือ

1. สร้างความเสมอภาคและเพิ่ม โอกาสให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เร่งปฏิรูปการศึกษา บุคลากร และกระบวนการเรียนการสอนที่เน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. สร้างสภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ วิจัย และนวัตกรรม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

แบบบูรณาการ

4. จัดการวางแผนเสริมสร้างเด็กให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

และมีจุดเน้นในการจัดการศึกษาคือ

1. การประกันคุณภาพ
2. เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ผ่านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. ความทันสมัย มุ่งสู่สากล
4. การพัฒนาคนเข้าสู่ระบบงานใหม่

6.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3

6.3.1 สภาพทั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 รับผิดชอบ การจัดการศึกษาใน 5 อำเภอ ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของจังหวัด ได้แก่ อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอนาทวี และอำเภอสะเดา ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ชายแดนของประเทศมาเลเซีย และอยู่ในเขตพื้นที่พิเศษเหมือนกับ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ลักษณะภูมิประเทศของเขตนี้ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือคือบริเวณ อำเภอจะนะและอำเภอเทพาจะเป็นชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ประชากรส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทางการประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง และทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ส่วนทางตอนกลางและตอนใต้ของเขตพื้นที่เป็นบริเวณที่มีความอุดมสมบูรณ์สามารถเพาะปลูกพืชได้หลายชนิด เช่น ยางพารา และผลไม้ชนิดต่าง ๆ ประชากรส่วนใหญ่ในบริเวณนี้จึงประกอบอาชีพชาวสวน ในยามที่พืชสวนมีราคาประชากรจะมีรายได้สูงมากเป็นพิเศษ

6.3.2 สภาพการดำเนินการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา

เขต 3

เนื่องจากประชากรในเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 นี้ จะมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม กล่าวคือ ในอำเภอจะนะ อำเภอเทพาและอำเภอสะบ้าย้อย ประชากรส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาอิสลาม ทำให้ในเขตพื้นที่นี้มีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามอยู่เป็น

จำนวนมาก ดังนั้นในช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 นักเรียนส่วนใหญ่จะเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม ทำให้โรงเรียนที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม) มีจำนวนนักเรียนจำนวนไม่มากนัก ระดับการศึกษาเฉลี่ยของประชากรในเขตพื้นที่นี้จึงค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1 และเขต 2 ทำให้คุณภาพการศึกษาด้านต่าง ๆ ในเขตพื้นที่การศึกษาสงขลาเขต 3 นี้ ค่อนข้างจะมีเกณฑ์คุณภาพต่ำ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลาเขต 3 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาว่า “ภายในปี 2551 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลาเขต 3 เป็นหน่วยงานที่ทันสมัย ทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน สร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ภายใต้สภาพวัฒนธรรมที่หลากหลายทั้งแบบสากล และท้องถิ่น ให้ดำรงชีวิตแบบวิถีไทย” โดยมีพันธกิจ คือ จัด ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพ กำหนดมาตรฐานการศึกษา และพัฒนาสู่มาตรฐาน

มีเป้าประสงค์ในการจัดการศึกษา 6 ข้อ คือ

1. ประชากรทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตามสิทธิอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และตรงตามศักยภาพ
2. สถานศึกษามีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 และสถานศึกษาในสังกัดมีความทันสมัย ใช้ระบบเทคโนโลยีในการบริหารจัดการให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. ครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน
5. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและสนับสนุนการจัดการศึกษา
6. นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีทักษะด้านอาชีพ นครี กีฬา ภาษาไทย

มารยาทไทย วินัย คุณธรรม จริยธรรม ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีกลยุทธ์ในการจัดการศึกษา 7 ข้อ

1. จัดบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพให้ครอบคลุมทุกพื้นที่
2. พัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

3. เร่งปฏิรูปการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาและกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. เพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน
5. พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน
6. ส่งเสริมการมีส่วนร่วม
7. สร้างสภาพแวดล้อมแหล่งเรียนรู้ วิจัย และนวัตกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

แบบบูรณาการ

จุดเน้นในการจัดการศึกษาของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 จำนวน 7 ข้อ คือ

1. นักเรียนในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับทุกคน ได้เข้าเรียนในโรงเรียน
2. ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้มีบรรยากาศสะอาด เรียบร้อย ร่มรื่น สวยงาม
3. ครูทุกคนต้องมีแผนการสอนใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. พัฒนาการจัดการเรียนรู้เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
5. ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะเด่นด้านวินัย มารยาทไทย คุณธรรม จริยธรรม ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น
6. ส่งเสริมนักเรียนให้มีศักยภาพเพื่อการแข่งขันด้านกีฬา ดนตรี และภาษาต่างประเทศ
7. ส่งเสริม สนับสนุนให้ใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 การวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

สมศักดิ์ ไชยกาศ (2545) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานประกันภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี โดยใช้กรอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน 8 ด้าน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านแต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีระดับการดำเนินงานเรียงตามลำดับ คือ 1) ด้านการจัดทำ

แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) ด้านการพัฒนามาตรฐานการศึกษา 3) ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา 4) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษา 6) ด้านการผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 7) ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 8) ด้านการตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษา

ธิติวัดน์ พิไลวงศ์ (2546) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ในการดำเนินงานการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียน มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากถึง 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเตรียมการประเมิน ขั้นตอนปฏิบัติการประเมิน และขั้นสรุปผลและนำผลการประเมินไปใช้ และพบว่าปัญหาและความต้องการหลักของผู้บริหารและครูในการดำเนินการประเมินภายใน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจในกระบวนการประเมินภายในที่ถูกต้องและชัดเจน

เรืองเดช เฟ็งจันทร์ (2546) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ในการดำเนินงานของสถานศึกษา ขั้นตอนการวางแผนปฏิบัติงาน ภาพรวมสถานศึกษาดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษาจัดให้มีแผนปฏิบัติการประจำปี และแผนปฏิบัติการประจำปี มีความสอดคล้องกับธรรมนูญสถานศึกษานั้นมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ขั้นตอนการดำเนินการตามแผน ภาพรวมสถานศึกษาดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยก่อนการนำแผนมาสู่การปฏิบัติสถานศึกษาได้มอบหมายงานให้บุคลากรได้ปฏิบัติอย่างทั่วถึงและเป็นทางการนั้นมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ขั้นตอนการตรวจสอบประเมินผล ภาพรวมสถานศึกษาดำเนินงานในระดับปานกลาง โดยข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มีความน่าเชื่อถือ บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงาน และการวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ตามสภาพความเป็นจริง มีการดำเนินงานในระดับมาก ขั้นตอนการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน ภาพรวมการดำเนินงานของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษาจัดให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการเขียนรายงานการประเมินตนเอง และการรวบรวมผลการประเมินมาจัดทำรายงานการประเมินตนเองและการจัดทำรายงานมีการดำเนินงานให้เสร็จสิ้นก่อนสิ้นปีการศึกษา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

วรภรณ์ บุญเยี่ยม (2546) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ผลการประเมินภายนอกเพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาในรอบแรกจำนวน 218 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานศึกษาใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงแนวคิดอย่างครบถ้วน ใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงแนวคิดเพียง

บางส่วน และไม่ใช่ผลการประเมินภายนอกในเชิงแนวคิด คิดเป็นร้อยละ 70.75 , 23.81 และ 5.44 ตามลำดับ สถานศึกษาใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงตรวจสอบยืนยันอย่างครบถ้วน ใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงตรวจสอบยืนยันเพียงบางส่วน และไม่ใช่ผลการประเมินภายนอกในเชิงตรวจสอบยืนยัน คิดเป็นร้อยละ 73.47 , 19.73 และ 6.80 ตามลำดับ สถานศึกษาใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงสัญลักษณ์อย่างครบถ้วน ใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงสัญลักษณ์เพียงบางส่วน และไม่ใช่ผลการประเมินภายนอกในเชิงสัญลักษณ์ คิดเป็นร้อยละ 71.43 , 22.45 และ 6.12 ตามลำดับ และสถานศึกษาใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงปฏิบัติอย่างครบถ้วน ใช้ผลการประเมินภายนอกในเชิงปฏิบัติเพียงบางส่วน และไม่ใช่ผลการประเมินภายนอกในเชิงปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 54.42 , 35.37 และ 10.20 ตามลำดับ

เก็จกนก เอื้อวงศ์ (2547) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 1) ด้านการวางแผน ในเชิงปริมาณ พบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการวางแผน ได้แก่ การเตรียมความพร้อม จัดทำสารสนเทศ จัดทำมาตรฐาน จัดทำแผนพัฒนาหรือธรรมนูญโรงเรียนและจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ในเชิงคุณภาพ พบว่าโรงเรียนมีการวางแผนทุกประการ แต่ในรายละเอียดของการดำเนินการบางอย่างยังขาดความสมบูรณ์ และยังเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมไม่มากนัก 2) ด้านการดำเนินการ ในเชิงปริมาณ พบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการทุกเรื่อง ได้แก่ การจัดทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวก ดำเนินการตามแผน และนิเทศ กำกับ ติดตามการทำงาน ในเชิงคุณภาพพบว่าดำเนินการทุกเรื่องยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ 3) ด้านการตรวจสอบประเมินและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ในเชิงปริมาณ พบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการทุกเรื่อง ได้แก่ การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ทั้งโดยสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด รวมทั้งการนำผลการประเมินมาเพื่อใช้ในการปรับปรุงพัฒนา ในเชิงคุณภาพ พบว่า มีการดำเนินการตรวจสอบและประเมินคุณภาพโดยโรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัด แต่บางส่วนยังไม่ได้ประเมินจากสภาพจริง ในด้านปัจจัยที่ส่งเสริมการดำเนินการในระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นปัจจัยภายในที่ส่งเสริมการดำเนินการในระดับมาก คือ ด้านภาวะผู้นำ ด้านวัฒนธรรมองค์กรและด้านบุคลากร ส่วนด้านโครงสร้างองค์กร ด้านสภาพทางกายภาพ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมในระดับปานกลาง ปัจจัยภายนอกที่ส่งเสริมการดำเนินงานในระดับมากคือปัจจัยด้านการเมือง ส่วนด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจและด้านเทคโนโลยีอยู่ในระดับปานกลาง

ประกาศ ศรีเจริญ (2547) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานการประกันคุณภาพ ภายในเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านการวางแผน การดำเนินงานตาม แผน การตรวจสอบประเมินผล และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน ส่วนปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยทั้งในภาพรวมและรายด้าน

7.2 การวิจัยในต่างประเทศ

อาเบอนาที่ (Abernathy 1997 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่แสดง ประสิทธิภาพของสถานศึกษา พบว่าประสิทธิภาพของสถานศึกษาแสดง ได้จากการสร้างคุณลักษณะที่ ดีให้แก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นการมองประสิทธิภาพของระบบบริหารการศึกษาของสถานศึกษาทั้งระบบ

เนวิล (Nevil , 1998) วิจัยเรื่องการรับรองคุณภาพและการปรับปรุงแผนงานใน โรงเรียนประถมศึกษา 2 โรงเรียน: กรณีศึกษาการปฏิรูปของโรงเรียน Illinois พบว่า

1. กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพและการปรับปรุงแผนงาน จะ เป็นการส่งเสริมผลประโยชน์ให้ทางโรงเรียน
2. งานของรัฐจะไม่เกี่ยวข้องกับการจัดการปรับปรุงของโรงเรียนแต่อย่างใด
3. มีหลักสูตรการสนทนาเกี่ยวข้องกับการจัดการสังเกตุต่าง ๆ และในโอกาส ต่าง ๆ ได้รับการส่งเสริมตามแผนการประกันคุณภาพและการพัฒนา แต่ยังไม่ปรากฏหลักฐานว่า โปรแกรมที่คิดขึ้นสามารถเปลี่ยนแปลงหลักสูตรได้
4. มีการตั้งระบบคะแนนมาตรฐานในการทดสอบของโรงเรียนในชิคาโกขึ้น ซึ่ง ถือเป็นตัวบ่งชี้หลักถึงการพัฒนาโรงเรียนที่สำคัญยิ่ง
5. ภาพลักษณ์ของคณะกรรมการบริหารการศึกษาของรัฐอิลลินอยส์ ที่ได้รับการ พัฒนาจะเป็นไปตามผลที่ได้รับจากแผนการปรับปรุงนั่นเอง

มินนาร์ (Minnar, 1998) วิจัยเรื่อง ระบบพื้นฐานการศึกษาสำหรับการรองรับ คุณภาพต่อมหาวิทยาลัยในแอฟริกาใต้ พบว่าการรองรับคุณภาพในมหาวิทยาลัย กลายเป็นสิ่ง แพร่หลายไปทั่วโลกรวมทั้งแอฟริกาใต้ แต่ยังคงขาดเทคโนโลยีด้านนี้อยู่

บรูคส์ (Brooks, 1999) วิจัยเรื่อง การรับรองคุณภาพและการปรับปรุงแผนงานและ การศึกษาของนักเรียนพิเศษ พบว่า นักการศึกษาพิเศษจากโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกไม่เชื่อว่าจะ มีการเปลี่ยนแปลงใหญ่ใด ๆ ในการศึกษาพิเศษของนักเรียนซึ่งเป็นผลจากการรับรองคุณภาพและ แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา

บั๊ก (Bugg, 2001) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการประกันคุณภาพ การศึกษาและวางแผนปรับปรุงโรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษาแห่งรัฐอิลลินอยส์อันเป็นตัว ช่วยในการพัฒนากระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เป็นระบบในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของรัฐใน การศึกษาได้หาทางกำหนดขอบเขตที่โรงเรียน 2 โรงเรียนได้ใช้โปรแกรมการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นวิธีการที่จะทำให้ทราบกระบวนการปรับปรุงโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง แบ่งการดำเนินการ ออกเป็น 3 ระยะ แต่ละระยะใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลต่างกัน ผล การศึกษาปรากฏว่า (1) ก่อนนำโปรแกรมการประกันคุณภาพการศึกษาและการวางแผนการ ปรับปรุงโรงเรียนเข้ามาใช้ โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทั้ง 2 โรงเรียน ไม่เคยมีโครงสร้างที่จัดทำ ขึ้นอย่างเป็นทางการเพื่อปรับปรุงโรงเรียนมาก่อน (2) ในขณะที่โรงเรียนในชนบทสามารถใช้ กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาอันเป็นตัวช่วยในการพัฒนาโครงสร้างการปรับปรุงโรงเรียน ซึ่งจัดทำขึ้นอย่างเป็นทางการได้แล้วนั้น โรงเรียนในเมืองยังไม่สามารถนำวิธีการดำเนินงาน ดังกล่าวมาใช้ให้ประสบความสำเร็จได้ (3) โปรแกรมการประกันคุณภาพการศึกษาส่งผลทางบวก ต่อกลยุทธ์การสอนที่ใช้ในโรงเรียนทั้ง 2 โรงเรียน (4) ถึงแม้ว่าโปรแกรมการประกันคุณภาพ การศึกษาจะปรากฏว่าประสบความสำเร็จในการช่วยเหลือโรงเรียนในด้านการบอกลักษณะของ ประเด็นปัญหาในการปรับปรุงโรงเรียน แต่อาจจะถูกโต้แย้งได้ว่าในสภาพแวดล้อมบางสภาพ อาจจะไม่มีโครงสร้างเพื่อให้โรงเรียนได้กล่าวถึงปัญหาดังกล่าวให้ประสบความสำเร็จได้ (5) กรอบงานการประกันคุณภาพการศึกษาคุณภาพการศึกษามีศักยภาพมากพอที่จะให้โรงเรียนได้ พัฒนาวัฒนธรรมการปรับปรุงโรงเรียนอย่างต่อเนื่องได้

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้สรุปได้ว่าการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการควบคุมคุณภาพของสถานศึกษาในทุก ๆ ด้าน เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและรับผลิตผลจากการจัดการศึกษา ว่าการดำเนินงานของ สถานศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการควบคุมการดำเนินงาน ทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษามีความจำเป็นต้องมีการจัดระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา การประกันคุณภาพของสถานศึกษาจะต้องเริ่มต้นที่ทุกคน ทุกฝ่ายใน สถานศึกษา โดยผู้บริหารเป็นผู้กำหนดนโยบายและให้การสนับสนุนการดำเนินงานประกันคุณภาพ และควบคุม ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ระบบการประกันคุณภาพเป็น วงจรการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน คือ การวางแผนปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานตามแผน การ ตรวจสอบทบทวน และการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน โดยจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น กว่าเดิมอยู่เสมอ การพัฒนาคุณภาพให้ครบถ้วน สมบูรณ์ จะต้องให้บรรลุมาตรฐานของสถานศึกษา

มาตรฐานของต้นสังกัดซึ่งหมายถึงสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานของชาติ การดำเนินการประกันคุณภาพจึงเป็นหน้าที่ที่ทุกคนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามธรรมชาติควบคู่กับการทำงานในสถานศึกษา เพื่อลดปัญหาการทำงานที่ซ้ำซ้อน และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้สูงขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา โดยดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2550 จำนวน 520 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2550 จำนวน 237 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน 237 คน หัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา 237 คน และครู 237 คน รวม 711 คน

1.3 การสุ่มตัวอย่าง

1.3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง หาจำนวนกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา โดยใช้ ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างสถานศึกษา จำนวน 237 โรงเรียน

1.3.2 วิธีการสุ่มตัวอย่าง สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีหลายขั้นตอน (Multi Stage) คือ เลือกกลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็นเขตพื้นที่การศึกษา/อำเภอด้วยวิธีการจำแนกสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาจำแนกเป็นเขตพื้นที่การศึกษา/อำเภอตาม ตารางภาคผนวก ค ซึ่งแสดงไว้ในภาคผนวก จากนั้นใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา (เดิม) โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive) แล้วใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายสุ่มสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานประถมศึกษาแห่งชาติ (เดิม) ในแต่ละอำเภอ ได้กลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาจำนวน 237 โรงเรียน แล้วสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sample) ผู้ให้ข้อมูลในแต่ละสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาละ 1 คน หัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาละ 1 คน ครู สถานศึกษาละ 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 711 คน ดังแสดงไว้ในตารางภาคผนวก ง ซึ่งแสดงไว้ในภาคผนวก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบและสภาพทั่วไปของโรงเรียน เป็นแบบเลือกตอบและเติมข้อความ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน ปัญหา และอุปสรรคของการดำเนินงานการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 57 ข้อ แยกเป็น 4 ด้าน คือ

1. ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน จำนวน 6 ข้อ
2. ด้านการดำเนินการตามแผน จำนวน 39 ข้อ
3. ด้านการตรวจสอบประเมินผล จำนวน 7 ข้อ
4. ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน จำนวน 5 ข้อ

โดยกำหนดค่าของลำดับคะแนน

- 5 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงาน / ปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงาน / ปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงาน / ปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงาน / ปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงาน / ปัญหาอุปสรรคอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

2.2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามตามแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ที่ได้กำหนดปัจจัยหลัก เกณฑ์และตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา

2.2.2 ศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวคิด และหลักการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ตลอดจนสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ทั้ง 3 เขต เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.2.3 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามโดยยึดกรอบแนวคิดในการวิจัย ครอบคลุมการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผน การดำเนินการตามแผน การตรวจสอบประเมินผล และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน และให้สอดคล้องกับมาตรฐาน

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 14 มาตรฐาน 4 ด้าน คือ ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา และด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้

2.2.4 นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรง ด้านเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา และให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ

2.2.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้บริหารในเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 จำนวน 30 คนและครูโรงเรียนบ้านนาทิว จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นผู้บริหารและครูที่ไม่ใช่โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง นำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha co-efficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นจำแนกเป็นรายด้าน คือ ด้านการวางแผนการดำเนินงาน เท่ากับ 0.94 ด้านการดำเนินการตามแผน เท่ากับ 0.98 ด้านการตรวจสอบและประเมินผล เท่ากับ 0.96 ด้านการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงงาน เท่ากับ 0.96 และเมื่อพิจารณาทั้งฉบับได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.99

2.2.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้วเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษารับรอง หลังจากนั้นจึงนำมาจัดทำเป็นรูปเล่มเป็นฉบับจริงเพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อขอความร่วมมือไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ทั้ง 3 เขต ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ทั้ง 3 เขต เพื่อขอความร่วมมือไปยังสถานศึกษาในสังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ผู้บริหารและครูช่วยตอบแบบสอบถาม โดยส่งแบบสอบถามทั้งด้วยตนเองและทางไปรษณีย์

3.3 รับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์ และตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาปรากฏว่าได้แบบสอบถามที่สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 711 ชุด คิดเป็น 100 %

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ไปดำเนินการวิเคราะห์ ด้วยโปรแกรม สำเร็จรูป ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคของการผดุงระบบการประกันคุณภาพภายใน โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แปลผลโดยเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด 2535:100 อ้างถึงใน ประภาส ศรีเจริญ , 2547 : 68)

4.50 – 5.00 หมายถึง การดำเนินการระดับมากที่สุด ปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง การดำเนินการระดับมาก ปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง การดำเนินการระดับปานกลาง ปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง การดำเนินการระดับน้อย ปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง การดำเนินการระดับน้อยที่สุด ปัญหาและอุปสรรคอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยสภาพการดำเนินงานการผดุงระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ระหว่างสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเดิม(สปช.เดิม) กับสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม(สามัญ.เดิม) ด้วยค่าสถิติ t – test (Independent)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา และเปรียบเทียบการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำแนกตามสังกัดเดิมของสถานศึกษา คือ สถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา (เดิม) กับสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(เดิม) นอกจากนี้ยังศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคของการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รวมถึงการรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครู ซึ่งได้แสดงข้อมูลพื้นฐานไว้ด้วย ดังนั้นเพื่อให้การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ของสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.เดิม) กับ สถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา (สามัญ.เดิม)

ตอนที่ 4 ปัญหาการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา

ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม แสดงผลการวิเคราะห์ได้ตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน

ที่	ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
1	ตำแหน่ง		
	1. ผู้บริหารสถานศึกษา	237	33.33
	2. หัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา	237	33.33
	3. ครูผู้สอน	237	33.33
	รวม	711	100.00
2	การศึกษา		
	1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	6	0.84
	2. ปริญญาตรี	522	73.42
	3. ปริญญาโท	183	25.74
	รวม	711	100.00
3	ประสบการณ์		
	น้อยกว่า 5 ปี	135	18.99
	5 – 10 ปี	90	12.66
	10 ปี ขึ้นไป	486	68.35
	รวม	711	100.00
4	สังกัดเดิมของสถานศึกษา		
	1. สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ	588	82.70
	2. กรมสามัญศึกษา	123	17.30
	รวม	711	100.00

จากตาราง ที่ 4.1 พบว่า

1. ในด้านตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยผู้บริหาร หัวหน้างานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และครู มีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 33.33
2. ในด้านคุณวุฒิทางการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามมีคุณวุฒิต่ำกว่าระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 0.80 ระดับปริญญาตรีร้อยละ 73.40 และระดับปริญญาโทร้อยละ 25.70

3. ในด้านประสบการณ์ ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.00 มีประสบการณ์ระหว่าง 5 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.70 และมีประสบการณ์ มากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 68.30

4. ในด้านสังกัดเดิมของสถานศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (เดิม) คิดเป็นร้อยละ 82.70 และอยู่ในสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา (เดิม) คิดเป็นร้อยละ 17.30

ตอนที่ 2 การผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา

2.1 การดำเนินงานในภาพรวม แสดงผลการวิเคราะห์ได้ตามตาราง ที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการดำเนินงานในการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ในภาพรวม

การปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินงานผดุงระบบ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
1. ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน	4.25	0.58	มาก
2. ด้านการปฏิบัติงานตามแผน	4.08	0.50	มาก
3. ด้านการตรวจสอบและประเมินผล	3.82	0.70	มาก
4. ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา	3.84	0.80	มาก
เฉลี่ยรวม	4.04	0.50	มาก

จากตารางที่ 4.2 การปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.58) ขณะที่ด้านการตรวจสอบและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.70)

2.2 การดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำแนกเป็นรายด้าน

2.2.1 ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน แสดงผลการวิเคราะห์ได้ตามตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการดำเนินงานการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ในด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
1. สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.14	.82	มาก
2. สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา/แผนกลยุทธ์/แผนปฏิบัติการ	4.28	.79	มาก
3. สถานศึกษามีการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชนก่อนจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา/แผนกลยุทธ์/แผนปฏิบัติการ	3.83	.86	มาก
4. สถานศึกษามีการจัดองค์กรและโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาอย่างชัดเจน	4.44	.73	มาก
5. สถานศึกษามีการกำหนดสายงานบังคับบัญชากำหนดภาระงานของแต่ละบุคคลอย่างชัดเจน	4.41	.72	มาก
6. สถานศึกษามีการกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ ธรรมนูญสถานศึกษา/แผนกลยุทธ์/แผนปฏิบัติการ/แผนการดำเนินงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จอย่างครบถ้วน ชัดเจน	4.39	.73	มาก
เฉลี่ยรวม	4.25	.58	มาก

จากตารางที่ 4.3 การปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน โดยรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษามีการจัดองค์กรและโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาอย่างชัดเจนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.73) ขณะที่สถานศึกษามีการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชนก่อนจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา/แผนกลยุทธ์/แผนปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.86)

2.2.2 ด้านการปฏิบัติงานตามแผน แสดงผลการวิเคราะห์ได้ตามตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการดำเนินงานการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ในด้านการปฏิบัติงานตามแผน

การปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติงานตามแผน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
1. สถานศึกษามีการชี้แจง เผยแพร่ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการปฏิบัติงานของสถานศึกษา	4.00	.70	มาก
2. สถานศึกษามีการปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานอย่างครบถ้วน ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ	3.87	.72	มาก
3. สถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลในระดับต่าง ๆ เพื่อให้มีการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนอย่างต่อเนื่อง	3.63	.81	มาก
4. สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	4.00	.80	มาก
5. สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาต่อชุมชนอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ	3.77	.86	มาก
6. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา	3.91	.82	มาก
7. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติและสนองตอบความต้องการของผู้เรียน	3.99	.75	มาก

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

การปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินงานผดุงระบบประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติงานตามแผน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การดำเนินงาน
8. สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนรู้จัก คิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและ การตัดสินใจได้	3.73	.68	มาก
9. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนรู้จัก แสวงหาความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	3.81	.71	มาก
10. สถานศึกษามีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อ ที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและจัด กิจกรรมเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.82	.74	มาก
11. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ นักเรียนสามารถระบุหาเหตุผล ค้นหาคำตอบ เลือกวิธีการ และมีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหา	3.60	.70	มาก
12. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ นักเรียนเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีจินตนาการ สามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายได้	3.75	.72	มาก
13. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริม ความสามารถของนักเรียนให้ทำงานได้ตามลำดับขั้นต้น และจัดเก็บผลงานอย่างมีประสิทธิภาพ	3.84	.73	มาก
14. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังและ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ	4.41	.72	มาก
15. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียน เกิดการพัฒนาทางด้านสุนทรียภาพทั้งด้านดนตรี กีฬา และศิลปะ อย่างครบถ้วน	4.27	.76	มาก
16. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย โดยเน้นการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการมีความรับผิดชอบ ร่วมกัน	4.32	.68	มาก

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

การปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินงานผดุงระบบประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติงานตามแผน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การดำเนินงาน
17. สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนรัก สถานศึกษาของตนเอง ส่งเสริมให้มีการทำงานร่วมกับ ผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	4.31	.70	มาก
18. สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.13	.71	มาก
19. สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ ภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียน	4.00	.72	มาก
20. สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้นักเรียนเกิดความ กระตือรือร้นในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้	4.05	.75	มาก
21. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน	4.28	.76	มาก
22. สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพดี มีน้ำหนักส่วนสูงตามเกณฑ์ที่กำหนด	4.45	.67	มาก
23. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความ เข้าใจ เกี่ยวกับ โทษของสารเสพติด สิ่งมอมเมา	4.45	.68	มาก
24. สถานศึกษาใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม	4.27	.76	มาก
25. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับ เป้าหมายของหลักสูตรและเป้าหมายการจัดการศึกษา ของชาติ	4.20	.75	มาก
26. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอนและนำ ผลการประเมินผลการเรียนการสอนมาใช้ในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.11	.77	มาก
27. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร สามารถจัดทำ แผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.12	.74	มาก

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

การปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินงานผดุงระบบประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติงานตามแผน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การดำเนินงาน
28. สถานศึกษาจัดครูเข้าสอนตรงตามวุฒิการศึกษาหรือ ความถนัด และจัดครูเข้าปฏิบัติงานตามความถนัดหรือมี ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติ	4.11	.87	มาก
29. สถานศึกษามีครูจำนวนเพียงพอกับจำนวนนักเรียนและ ปริมาณงานของสถานศึกษา	4.07	.97	มาก
30. สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับเป้าหมายของ การศึกษา ความต้องการของผู้เรียนชุมชนและท้องถิ่น	3.98	.77	มาก
31. สถานศึกษาดำเนินการจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่ หลากหลาย เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้	3.89	.77	มาก
32. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและ สร้างวินัยสำหรับครู ตามแผนพัฒนาบุคลากร	4.29	.76	มาก
33. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามระเบียบของโรงเรียน และหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนา	4.40	.70	มาก
34. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีความ ซื่อสัตย์สุจริต	4.43	.69	มาก
35. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีความ เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และรู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม	4.44	.68	มาก
36. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้รู้จักการ ใช้จ่ายอย่างประหยัดและออม	4.46	.69	มาก
37. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความขยัน อดทน มีความละเอียด รอบคอบในการทำงาน พัฒนางาน และสามารถปฏิบัติงานอย่างมีความสุข ภูมิใจในผลงาน ของตนเอง	4.28	.78	มาก
เฉลี่ยรวม	4.08	.50	มาก

จากตารางที่ 4.4 การปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติงานตามแผน โดยรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้รู้จักการใช้จ่ายอย่างประหยัดและออม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.69) ขณะที่สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดี ข้อเสียความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.70)

2.2.3 ด้านการตรวจสอบและประเมินผล แสดงผลการวิเคราะห์ได้ตามตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการดำเนินงานการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ในด้านการตรวจสอบและประเมินผล

การปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการตรวจสอบและประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
1. สถานศึกษามีการกำหนดรูปแบบ เครื่องมือ และแผนสำหรับการติดตามประเมินที่มีความชัดเจนและครอบคลุม	3.76	.80	มาก
2. สถานศึกษามีการกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ บุคลากรและเครื่องมือในการประเมิน	3.78	.80	มาก
3. สถานศึกษามีการกำหนดปฏิทิน การติดตาม กำกับ ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานที่ชัดเจน	3.83	.86	มาก
4. สถานศึกษาจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ	3.81	.83	มาก
5. สถานศึกษาจัดให้มีการสรุปผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ หลังจากที่ได้เริ่มปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนด	3.83	.84	มาก
6. สถานศึกษามีการเผยแพร่ ทำความเข้าใจ ซึ่งแจ้งความจำเป็นในการประเมินตนเองต่อบุคลากร	3.88	.82	มาก
7. สถานศึกษามีการจัดเก็บข้อมูลจากผลการประเมินตามธรรมนูญสถานศึกษา/แผนกลยุทธ์/แผนปฏิบัติการอย่างครบถ้วนและเป็นระบบ	3.83	.83	มาก
เฉลี่ยรวม	3.82	.70	มาก

จากตารางที่ 4.5 การปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการตรวจสอบและประเมินผล โดยรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษามีการเผยแพร่ ทำความเข้าใจ ซึ่งแจ้งความจำเป็นในการประเมินตนเองต่อบุคลากร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.88, S.D. = 0.82$) ขณะที่สถานศึกษามีการกำหนดรูปแบบ เครื่องมือ และแผนสำหรับการติดตามประเมินที่มีความชัดเจนและครอบคลุม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.76, S.D. = 0.80$)

2.2.4 ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา แสดงผลการวิเคราะห์ได้ ตามตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของการดำเนินงานการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ในด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

การปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา			
1. สถานศึกษามีการวิเคราะห์ผลที่ได้จากการประเมิน	3.77	.86	มาก
2. สถานศึกษาวิเคราะห์ข้อบกพร่องที่ได้จากผลการประเมิน แล้วนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาแผนการปฏิบัติงาน	3.83	.94	มาก
3. สถานศึกษามีการปรับปรุงธรรมนูญสถานศึกษา / แผนกลยุทธ์ / แผนปฏิบัติการ ให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงตามผลการประเมิน	3.87	.90	มาก
4. สถานศึกษานำผลที่ได้จากการประเมินมาจัดทำข้อมูลสารสนเทศ	3.78	.88	มาก
5. สถานศึกษามีการกำหนดให้บุคลากรนำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนางาน	3.94	.84	มาก
เฉลี่ยรวม	3.84	.80	มาก

จากตารางที่ 4.6 การปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา โดยรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษามีการกำหนดให้บุคลากรนำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนางาน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.84) ขณะที่สถานศึกษามีการวิเคราะห์ผลที่ได้จากการประเมิน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.86)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ของสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.เดิม) กับ สถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา (สามัญ.เดิม)

3.1 ผลการเปรียบเทียบในภาพรวม

ตารางที่ 4.7 การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสงขลา ระหว่างสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช. เดิม) และสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา (สามัญ.เดิม)

การปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินงาน ผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	สปช.		สามัญ		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน	4.24	0.57	4.27	0.63	-0.54
2. ด้านการปฏิบัติงานตามแผน	4.10	0.48	3.97	0.57	2.69*
3. ด้านการตรวจสอบและประเมินผล	3.84	0.66	3.73	0.86	1.57
4. ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา	3.85	0.77	3.80	0.95	0.68
รวม	4.06	0.48	3.95	0.58	2.12*

*p < .05

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลการดำเนินงานการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.เดิม) กับสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา(สามัญ.เดิม) โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน ด้านการตรวจสอบและประเมินผล ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านการปฏิบัติงานตามแผน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.เดิม) มีการปฏิบัติในระดับสูงกว่า สถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญ (สามัญ.เดิม) สปช.เดิม ($\bar{X} = 4.10$) สูงกว่าสามัญ ($\bar{X} = 3.97$)

ตารางที่ 4.8 การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสงขลา ระหว่างสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช. เดิม) และสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา (สามัญ.เดิม) ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติงานตามแนวทางการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน	สปช		สามัญ		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.15	0.78	4.08	0.99	0.85
2. สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการธรรมนูญสถานศึกษา/แผนกลยุทธ์/แผนปฏิบัติการ	4.27	0.77	4.31	0.86	-0.53
3. สถานศึกษามีการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชน ก่อนจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา/แผนกลยุทธ์/แผนปฏิบัติการ	3.82	0.87	3.83	0.80	-0.08
4. สถานศึกษามีการจัดองค์กรและโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาอย่างชัดเจน	4.42	0.73	4.51	0.72	-1.15
5. สถานศึกษามีการกำหนดสายงานการบังคับบัญชา กำหนดภาระงานของแต่ละบุคคลอย่างชัดเจน	4.39	0.72	4.52	0.75	-1.85

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

การปฏิบัติงานตามแนวทางการผดุงระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน	สพช		สอ.ม.อ.		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
6. สถานศึกษามีการกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ ธรรมเนียมสถานศึกษา/แผนกลยุทธ์/แผนปฏิบัติการ แผนการดำเนินงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จ อย่างครบถ้วน ชัดเจน	4.39	0.72	4.39	0.80	0.10
รวม	4.24	0.57	4.27	0.63	-0.54

*p < .05

จากตารางที่ 4.8 โดยภาพรวมของการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ระหว่างสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช. เดิม) และสถานศึกษาที่ สังกัดกรมสามัญศึกษา (สอ.ม.อ. เดิม) ในด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.9 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสงขลา ระหว่างสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช. เดิม) และสถานศึกษาที่ สังกัดกรมสามัญศึกษา (สอ.ม.อ. เดิม) ด้านการปฏิบัติงานตามแผน

การปฏิบัติงานตามแนวทางการผดุงระบบประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติงานตามแผน	สพช		สอ.ม.อ.		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. สถานศึกษามีการชี้แจง เผยแพร่และทำความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการปฏิบัติงานของสถานศึกษา	4.04	0.69	3.79	0.73	3.53 [*]
2. สถานศึกษามีการปฏิบัติงานตามแผนการดำเนินงานอย่างครบถ้วน ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ	3.91	0.72	3.70	0.73	2.86 [*]
3. สถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลในระดับต่าง ๆ เพื่อให้มีการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนอย่างต่อเนื่อง	3.65	0.80	3.52	0.86	1.67

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

การปฏิบัติงานตามแนวทางการผดุงระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติงานตามแผน	สปช		สอ.ม.ญ		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
4. สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจ กับบุคลากรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	4.09	0.73	3.59	0.96	6.49*
5. สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของ สถานศึกษาต่อชุมชนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	3.81	0.83	3.56	0.96	2.87*
6. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมี บทบาท ในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา	3.94	0.79	3.76	0.95	2.81*
7. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่าง หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติและตอบสนอง ความต้องการของผู้เรียน	4.00	0.71	3.95	0.95	0.64
8. สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนรู้จัก คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา และการตัดสินใจได้	3.76	0.64	3.56	0.84	2.96*
9. สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนรู้จัก แสวงหาความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	3.83	0.67	3.68	0.85	2.18*
10. สถานศึกษามีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และสื่อที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.84	0.73	3.73	0.79	1.48
11. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ นักเรียนมีความสามารถในการประเมินความน่าเชื่อถือ ของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดี ข้อเสีย ความถูกต้อง ของข้อมูล	3.54	0.65	3.39	0.88	2.23*
12. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริม ให้นักเรียนสามารถระบุหาเหตุผล ค้นหาคำตอบ เลือกวิธีการ และมีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหา	3.62	0.70	3.52	0.73	1.43
13. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริม ให้นักเรียนเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการ สามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายได้	3.75	0.72	3.75	0.72	-0.01

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

การปฏิบัติงานตามแนวทางการผดุงระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติงานตามแผน	สปช		สามัญ		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
14. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริม ความสามารถของนักเรียนให้ทำงานได้ตามลำดับ ขั้นตอนและสามารถเก็บผลงานอย่างมีประสิทธิภาพ	3.86	0.72	3.74	0.78	1.59
15. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังและ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนอย่าง ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	4.46	0.70	4.17	0.77	4.14*
16. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ นักเรียนเกิดการพัฒนาทางด้านสุนทรียภาพ ทั้งด้าน ดนตรี กีฬา และศิลปะอย่างครบถ้วน	4.27	0.76	4.26	0.77	0.09
17. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็น ประชาธิปไตย โดยเน้นการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการมีความรับผิดชอบร่วมกัน	4.32	0.69	4.30	0.62	0.20
18. สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังให้นักเรียน รักสถานศึกษาของตนเอง ส่งเสริมให้มีการทำงาน ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข	4.35	0.69	4.13	0.73	3.15*
19. สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนของนักเรียนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.14	0.69	4.09	0.80	0.63
20. สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถ ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียน	4.02	0.70	3.86	0.81	2.33*
21. สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้นักเรียน เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้	4.09	0.73	3.86	0.81	3.14*
22. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียน มีนิสัย รักการอ่าน	4.33	0.72	4.04	0.89	3.83*

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

การปฏิบัติงานตามแนวทางการผดุงระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติงานตามแผน	สปช		สามัญ		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
23. สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนา ความสามารถในการทำงานเป็นทีม มีความ รับผิดชอบต่อกลุ่ม สามารถช่วยเหลือผู้อื่น ได้ ให้ความร่วมมือ ยอมรับฟังความคิดเห็นและ ความสามารถของผู้อื่น	4.10	0.72	4.03	0.68	1.02
24. สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมี สุขภาพดี มีน้ำหนักส่วนสูงตามเกณฑ์ที่กำหนด	4.49	0.63	4.29	0.83	3.02*
25. สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมี ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสารเสพติด และสิ่งมอมเมา	4.47	0.66	4.40	0.75	0.95
26. สถานศึกษาใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม	4.32	0.71	4.03	0.91	3.91*
27. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครูมีความรู้ เกี่ยวกับเป้าหมายของหลักสูตรและเป้าหมาย การจัดการศึกษาชาติ	4.21	0.73	4.17	0.82	0.58
28. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอน และนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.14	0.75	4.00	0.85	1.74
29. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร สามารถจัดทำ แผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.15	0.72	4.00	0.80	2.08*
30. สถานศึกษาจัดครูเข้าสอนตรงตามวุฒิการศึกษา หรือความถนัด และจัดครูเข้าปฏิบัติงานตามความ ถนัดหรือความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติ	4.09	0.84	4.22	1.01	-1.52

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

การปฏิบัติงานตามแนวทางการผดุงระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติงานตามแผน	สปช		สามัญ		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
31. สถานศึกษามีครูจำนวนเพียงพอกับจำนวนนักเรียนและ ปริมาณงานของสถานศึกษา	4.05	0.92	4.17	1.21	-1.18
32. สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับเป้าหมายของ การจัดการศึกษา ความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและ ท้องถิ่น	3.96	0.76	4.05	0.84	-1.15
33. สถานศึกษาดำเนินการจัดหาสื่อการเรียนการสอน ที่หลากหลาย เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้	3.90	0.75	3.86	0.82	0.51
34. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และสร้างวินัยสำหรับครู ตามแผนพัฒนาบุคลากร	4.31	0.72	4.18	0.94	1.72
35. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามระเบียบ ของสถานศึกษาและหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนา	4.41	0.70	4.39	0.74	0.32
36. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มี ความซื่อสัตย์สุจริต	4.46	0.69	4.30	0.70	2.35*
37. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มี ความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และรู้จักเสียสละ เพื่อส่วนรวม	4.47	0.66	4.28	0.78	2.81*
38. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้รู้จัก การใช้จ่ายอย่างประหยัดและออม	4.51	0.67	4.25	0.77	3.82*
39. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความขยัน อดทน มีความละเอียด รอบคอบในการทำงาน พัฒนางานและสามารถปฏิบัติงานอย่างมีความสุข ภูมิใจในผลงานของตนเอง	4.30	0.77	4.16	0.80	1.88
รวม	4.10	0.48	3.97	0.57	2.69*

*p < .05

จากตารางที่ 4.9 จะเห็นว่าภาพรวมของการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสงขลา ระหว่างสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช. เดิม) และสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา (สามัญ.เดิม) ด้านการปฏิบัติงานตามแผน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความแตกต่างกันมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ข้อ 4. สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจกับบุคลากรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ($t = 6.49$) สปช. ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.73) สามัญ ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = .0.96) ข้อ 15. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ($t = 4.14$) สปช. ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.70) สามัญ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.77) และข้อ 26. สถานศึกษาใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ($t = 3.91$) สปช. ($\bar{X} = 4.32$, SD = 0.71) สามัญ ($\bar{X} = 4.03$, SD = 0.91)

ตารางที่ 4.10 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ระหว่างสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช. เดิม) และสถานศึกษาที่
สังกัดกรมสามัญศึกษา (สามัญ.เดิม) ด้านการตรวจสอบและประเมินผล

การปฏิบัติงานตามแนวทางการผดุงระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา ด้านการตรวจสอบและประเมินผล	สปช		สามัญ		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. สถานศึกษามีการกำหนดรูปแบบ เครื่องมือ และแผน สำหรับการติดตามประเมินที่มีความชัดเจนและครอบคลุม	3.77	0.78	3.73	0.92	0.48
2. สถานศึกษามีการกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ บุคลากร และเครื่องมือในการประเมิน	3.78	0.79	3.79	0.86	-0.11
3. สถานศึกษามีการกำหนดปฏิทิน การติดตาม กำกับ ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานที่ชัดเจน	3.84	0.83	3.76	0.99	0.94
4. สถานศึกษาจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ	3.82	0.80	3.71	0.97	1.37
5. สถานศึกษามีการสรุปผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ หลังจากที่ได้เริ่มปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนด	3.87	0.81	3.65	0.79	2.73*
6. สถานศึกษามีการเผยแพร่ ทำความเข้าใจ ชี้แจงความ จำเป็นในการประเมินต่อบุคลากร	3.92	0.77	3.71	1.02	2.52*
7. สถานศึกษามีการจัดเก็บข้อมูลจากผลการประเมินตาม ธรรมนูญสถานศึกษา/แผนกลยุทธ์/แผนปฏิบัติการ อย่างครบถ้วนและเป็นระบบ	3.85	0.78	3.74	1.02	1.28
รวม	3.84	0.66	3.73	0.86	1.57

*p < .05

จากตารางที่ 4.10 พบว่าโดยภาพรวมของการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพ
ภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ด้านการตรวจสอบและประเมินผล
การดำเนินงาน ของสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.เดิม)
กับ สถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา(สามัญ.เดิม) ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในราย
ข้อพบว่า ข้อ 5. สถานศึกษามีการสรุปผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ หลังจากที่ได้เริ่มปฏิบัติงาน

ตามแผนที่กำหนด และข้อ 6. สถานศึกษามีการเผยแพร่ทำความเข้าใจ ซึ่งแจ้งความจำเป็นในการประเมินต่อบุคลากร มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.11 แสดงผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ระหว่างสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช. เดิม) และสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา (สามัญ.เดิม) ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

การปฏิบัติงานตามแนวทางการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	สปช		สามัญ		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา					
1. สถานศึกษามีการวิเคราะห์ผลที่ได้จากการประเมิน	3.77	0.84	3.78	0.96	-0.17
2. สถานศึกษาวิเคราะห์ข้อบกพร่องที่ได้จากผลการประเมินแล้วนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาแผนการปฏิบัติงาน	3.85	0.92	3.78	1.01	0.66
3. สถานศึกษามีการปรับปรุงธรรมนูญสถานศึกษา/แผนกลยุทธ์/แผนปฏิบัติการ ให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงตามผลการประเมิน	3.87	0.86	3.88	1.04	-0.17
4. สถานศึกษานำผลที่ได้จากการประเมินมาจัดทำข้อมูลสารสนเทศ	3.79	0.85	3.77	1.03	0.22
5. สถานศึกษามีการกำหนดให้บุคลากรนำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนางาน	3.98	0.79	3.76	1.03	2.69*
รวม	3.85	0.77	3.80	0.95	0.68

*p < .05

โดยภาพรวมของการดำเนินงานด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(เดิม) และสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา(เดิม)ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่าสถานศึกษามีการ กำหนดให้บุคลากรนำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนางาน

มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ($t = 2.69$) สปช. ($\bar{X} = 3.98, s.d. = 0.79$) สามัญ ($\bar{X} = 3.76, s.d. = 1.03$)

ตอนที่ 4 ปัญหาการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา

4.1 ปัญหาการดำเนินงานในภาพรวม แสดงผลการวิเคราะห์ได้ตามตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของปัญหาการดำเนินงานในการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ในภาพรวม

ปัญหาการปฏิบัติงานตามแนวทางการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของปัญหา
1. ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน	1.92	0.73	น้อย
2. ด้านการปฏิบัติงานตามแผน	2.06	0.71	น้อย
3. ด้านการตรวจสอบและประเมินผล	2.14	0.82	น้อย
4. ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา	2.14	0.93	น้อย
เฉลี่ยรวม	2.06	0.70	น้อย

จากตารางที่ 4.2 ปัญหาการปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมมีปัญหาการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีปัญหาการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย โดยด้านการวางแผนการปฏิบัติงานมีปัญหาการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.92, S.D. = 0.73$) ขณะที่ด้านการตรวจสอบและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.14, S.D. = 0.82$) และด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับด้านการตรวจสอบและประเมินผล ($\bar{X} = 2.14, S.D. = 0.93$) แต่ค่า S.D. มากกว่า

4.2 ปัญหาการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำแนกเป็นรายด้าน

4.2.1 ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน แสดงผลการวิเคราะห์ได้ตามตารางที่ 4.13 ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของปัญหาการดำเนินงานการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ในด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน

ปัญหาการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของปัญหา
1. สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	2.05	0.95	น้อย
2. สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา/แผนกลยุทธ์/แผนปฏิบัติการ	1.98	0.96	น้อย
3. สถานศึกษามีการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชนก่อนจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา / แผนกลยุทธ์/แผนปฏิบัติการ	2.26	0.93	น้อย
4. สถานศึกษามีการจัดองค์กรและโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาอย่างชัดเจน	1.71	0.87	น้อย
5. สถานศึกษามีการกำหนดสายงานบังคับบัญชากำหนดภาระงานของแต่ละบุคคลอย่างชัดเจน	1.70	0.88	น้อย
6. สถานศึกษามีการกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ ธรรมนูญสถานศึกษา/แผนกลยุทธ์/แผนปฏิบัติการ/แผนการดำเนินงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จอย่างครบถ้วน ชัดเจน	1.84	0.91	น้อย
เฉลี่ยรวม	1.92	0.73	น้อย

จากตารางที่ 4.13 ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน โดยรวมมีปัญหาลู่อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยสถานศึกษามีการจัดองค์กรและโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาอย่างชัดเจนมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.70, S.D. = 0.88$) ขณะที่สถานศึกษามี

การสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชนก่อนจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา/แผนกลยุทธ์/แผนปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.26, S.D. = 0.93$)

4.2.2 ด้านการดำเนินการตามแผน แสดงผลการวิเคราะห์ได้ตามตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของปัญหาการดำเนินงานการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ในด้านการปฏิบัติงานตามแผน

ปัญหาการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติงานตามแผน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของปัญหา
1. สถานศึกษามีการชี้แจง เผยแพร่ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับ แผนการปฏิบัติงานของสถานศึกษา	2.02	0.79	น้อย
2. สถานศึกษามีการปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานอย่างครบถ้วน ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ	2.19	0.89	น้อย
3. สถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลในระดับ ต่าง ๆ เพื่อให้มีการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนอย่างต่อเนื่อง	2.30	0.95	น้อย
4. สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับ บุคลากรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	1.95	0.93	น้อย
5. สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของ สถานศึกษาต่อชุมชนอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ	2.03	0.93	น้อย
6. สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีบทบาทใน การพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา	2.19	0.98	น้อย
7. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติและสนองตอบความต้องการของผู้เรียน	2.13	0.89	น้อย
8. สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนรู้จัก คิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและ การตัดสินใจได้	2.40	0.93	น้อย
9. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนรู้จัก แสวงหาความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	2.33	0.93	น้อย

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ปัญหาการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติงานตามแผน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของปัญหา
10. สถานศึกษามีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	2.31	0.93	น้อย
11. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดี ข้อเสียความถูกต้อง	2.41	0.95	น้อย
12. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถระบุสาเหตุผล ค้นหาคำตอบ เลือกวิธีการ และมีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหา	2.43	0.94	น้อย
13. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีจินตนาการ สามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายได้	2.33	0.94	น้อย
14. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนให้ทำงานได้ตามลำดับขั้นต้นและจัดเก็บผลงานอย่างมีประสิทธิภาพ	2.23	0.94	น้อย
15. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	1.85	0.91	น้อย
16. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทางด้านสุนทรียภาพทั้งด้านดนตรี กีฬา และศิลปะอย่างครบถ้วน	1.93	0.97	น้อย
17. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย โดยเน้นการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการมีความรับผิดชอบร่วมกัน	1.88	0.92	น้อย
18. สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนรักสถานศึกษาของตนเอง ส่งเสริมให้มีการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	1.87	0.91	น้อย

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ปัญหาการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติงานตามแผน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของปัญหา
19. สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้	2.24	0.91	น้อย
20. สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ ภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียน	2.21	0.93	น้อย
21. สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้นักเรียนเกิดความ กระตือรือร้นในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้	2.16	0.92	น้อย
22. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน	2.10	0.94	น้อย
23. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนา ความสามารถในการทำงานเป็นทีม มีความรับผิดชอบต่อกลุ่ม สามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ ให้ความร่วมมือ ยอมรับฟังความ คิดเห็นและความสามารถของผู้อื่น	2.05	0.91	น้อย
24. สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพดี มีน้ำหนักส่วนสูงตามเกณฑ์ที่กำหนด	1.73	0.85	น้อย
25. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับโทษของสารเสพติด สิ่งมอมเมา	1.67	0.88	น้อย
26. สถานศึกษาใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม	1.92	0.95	น้อย
27. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับ เป้าหมายของหลักสูตรและเป้าหมายการจัดการศึกษาของชาติ	1.97	0.94	น้อย
28. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถ ในการประเมินผลการเรียนการสอนและนำผลการประเมินผล การเรียนการสอนและนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	2.06	0.93	น้อย
29. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถ ในการพัฒนาหลักสูตร สามารถจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	2.17	0.98	น้อย

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ปัญหาการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติงานตามแผน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของปัญหา
30. สถานศึกษาจัดครูเข้าสอนตรงตามวุฒิการศึกษาหรือความถนัด และจัดครูเข้าปฏิบัติงานตามความถนัดหรือมีความเชี่ยวชาญ เกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติ	2.11	1.10	น้อย
31. สถานศึกษามีครูจำนวนเพียงพอกับจำนวนนักเรียนและ ปริมาณงานของสถานศึกษา	2.13	1.21	น้อย
32. สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับเป้าหมายของ การศึกษา ความต้องการของผู้เรียนชุมชนและท้องถิ่น	2.13	1.05	น้อย
33. สถานศึกษาดำเนินการจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่ หลากหลาย เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้	2.18	1.05	น้อย
34. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและ สร้างวินัยสำหรับครู ตามแผนพัฒนาบุคลากร	1.77	0.86	น้อย
35. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีวินัย มีความ รับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามระเบียบของโรงเรียน และหลักธรรม เบื้องต้นของศาสนา	1.81	0.92	น้อย
36. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีความ ซื่อสัตย์สุจริต	1.77	0.93	น้อย
37. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และรู้จักเสียสละเพื่อส่วนร่วม	1.76	0.89	น้อย
38. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้รู้จักการ ใช้จ่ายอย่างประหยัดและออม	1.74	0.91	น้อย
39. สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความขยัน อดทน มีความละเอียด รอบคอบในการทำงาน พัฒนางานและสามารถ ปฏิบัติงานอย่างมีความสุข ภูมิใจในผลงานของตนเอง	1.91	0.94	น้อย
เฉลี่ยรวม	2.06	0.71	น้อย

จากตารางที่ 4.14 การปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการปฏิบัติงานตามแผน โดยรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย โดยสถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสารเสพติดและสิ่งมอมเมา มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.67, S.D. = 0.88$) ขณะที่สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถระบุสาเหตุผล ค้นหาคำตอบ เลือกวิธีการ และมีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.43, S.D. = 0.94$)

4.2.3 ด้านการตรวจสอบและประเมินผล แสดงผลการวิเคราะห์ได้ตามตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของปัญหาการดำเนินงานการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ในด้านการตรวจสอบและประเมินผล

ปัญหาการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการตรวจสอบและประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของปัญหา
1. สถานศึกษามีการกำหนดรูปแบบ เครื่องมือ และแผนสำหรับการติดตามประเมินที่มีความชัดเจนและครอบคลุม	2.25	0.98	น้อย
2. สถานศึกษามีการกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ บุคลากรและเครื่องมือในการประเมิน	2.23	0.89	น้อย
3. สถานศึกษามีการกำหนดปฏิทิน การติดตาม กำกับ ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานที่ชัดเจน	2.11	0.94	น้อย
4. สถานศึกษาจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ	2.12	0.95	น้อย
5. สถานศึกษาจัดให้มีการสรุปผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ หลังจากที่ได้เริ่มปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนด	2.12	0.90	น้อย
6. สถานศึกษามีการเผยแพร่ ทำความเข้าใจ ชี้แจงความจำเป็นในการประเมินตนเองต่อบุคลากร	2.07	0.95	น้อย
7. สถานศึกษามีการจัดเก็บข้อมูลจากผลการประเมินตามธรรมเนียมสถานศึกษา/แผนกลยุทธ์/แผนปฏิบัติการ อย่างครบถ้วนและเป็นระบบ	2.09	0.98	น้อย
เฉลี่ยรวม	2.14	0.82	น้อย

จากตารางที่ 4.15 ปัญหาการดำเนินงานการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการตรวจสอบและประเมินผล โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยสถานศึกษามีการเผยแพร่ ทำความเข้าใจ ชี้แจงความจำเป็นในการประเมินตนเองต่อบุคลากร มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.07$, S.D. = 0.95) ขณะที่สถานศึกษามีการกำหนดรูปแบบ เครื่องมือ และแผนสำหรับการติดตามประเมินที่มีความชัดเจนและครอบคลุม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.25$, S.D. = 0.98)

4.2.4 ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา แสดงผลการวิเคราะห์ได้ตาม ตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของปัญหาการดำเนินงานการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ในด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

ปัญหาการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับของปัญหา
1. สถานศึกษามีการวิเคราะห์ผลที่ได้จากการประเมิน	2.21	0.99	น้อย
2. สถานศึกษาวิเคราะห์ข้อบกพร่องที่ได้จากผลการประเมินแล้วนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาแผนการปฏิบัติงาน	2.16	1.02	น้อย
3. สถานศึกษามีการปรับปรุงธรรมนูญสถานศึกษา / แผนกลยุทธ์ / แผนปฏิบัติการ ให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงตามผลการประเมิน	2.12	1.01	น้อย
4. สถานศึกษานำผลที่ได้จากการประเมินมาจัดทำข้อมูลสารสนเทศ	2.13	1.04	น้อย
5. สถานศึกษามีการกำหนดให้บุคลากรนำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนางาน	2.09	1.00	น้อย
เฉลี่ยรวม	2.14	0.93	น้อย

จากตารางที่ 4.16 ปัญหาการดำเนินงานการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยสถานศึกษามีการกำหนดให้บุคลากร

นำผลที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนางาน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย
น้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.09$, S.D. = 1.00) ขณะที่สถานศึกษามีการวิเคราะห์ผลที่ได้จากการประเมิน มี
ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.21$, S.D. = 0.99)

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การผดุงระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ สอบถามความคิดเห็นจากครู หัวหน้างานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และผู้บริหาร ในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้ผลสรุปการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาการผดุงระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ระหว่างสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.เดิม) กับสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา(สามัญ.เดิม)

1.1.3 เพื่อศึกษาปัญหาการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากร ได้แก่ สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2550 จำนวน 520 โรงเรียน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ทั้ง 3 เขต จำนวน 237 โรงเรียน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างหลายขั้นตอน โดยผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ครู 237 คน หัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 237 คน และผู้บริหาร 237 คน รวม 711 คน

1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นแบบสอบถามชนิดประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 57 ข้อ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและรวบรวมแบบสอบถามที่ตอบกลับคืนมา นำ

ข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หากค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
เปรียบเทียบค่าสถิติด้วยค่าสถิติ t – test (Independent)

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 การดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ภาพรวมของการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
จำแนกตามรายด้าน 4 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน
- 2) ด้านการปฏิบัติงานตามแผน
- 3) ด้านการตรวจสอบและประเมินผล
- 4) ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

สถานศึกษาทั้งที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
(สปช.เดิม) และสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา (สามัญ.เดิม) มีค่าเฉลี่ยการดำเนินงานอยู่ใน
ระดับมากทุกด้าน

1.3.2 การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษา

สถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
(สปช.เดิม) กับสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา (สามัญ.เดิม) มีค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงานผดุง
ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดย
ในด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน ด้านการตรวจสอบและประเมินผล และด้านการนำผลการ
ประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้าน
การปฏิบัติงานตามแผน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

1.3.3 ปัญหาการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ภาพรวมของปัญหาการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา จำแนกตามรายด้านทั้ง 4 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน
- 2) ด้านการปฏิบัติงานตามแผน
- 3) ด้านการตรวจสอบและประเมินผล
- 4) ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา

สถานศึกษาทั้งที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาศึกษา
แห่งชาติ (สพช.เดิม) และสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา (สามัญ.เดิม) มีปัญหาการดำเนินงาน
ในระดับน้อยทุกด้าน

2. อภิปรายผล

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่
การศึกษา จังหวัดสงขลา มีประเด็นค้นพบที่สำคัญซึ่งผู้วิจัยจะนำมาอภิปรายสรุปได้ ดังนี้

2.1 การผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัด
สงขลา ทั้งที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาศึกษาแห่งชาติ (สพช.เดิม) และ
สถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา (สามัญ.เดิม) มีการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพ
ภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย การประกันคุณภาพภายใน
หลายจังหวัดที่พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก (สมศักดิ์
ไชยภาศ 2545, ยินดี ทองคำ 2546 , เรืองเดช เฟ็งจันทร์ 2546 , วิชา หาญมณี 2546 , ประภาส
ศรีเจริญ 2547 และดวงดาว สนธิกุล 2548) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อพบว่าด้านที่มีการ
ดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการวางแผนปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ
ประภาส ศรีเจริญ ซึ่งได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการ
ประเมินภายนอกของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์
เขต 1 พบว่าการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุก
ด้าน และด้านที่มีการดำเนินงานในระดับมากที่สุดคือ ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน ส่วนด้านที่มี
การดำเนินงานน้อยที่สุดคือ ด้านการตรวจสอบและประเมินผล ($\bar{X} = 3.82$, $SD = 0.70$) ซึ่ง
สอดคล้องกับงานวิจัย ของ เรืองเดช เฟ็งจันทร์ ซึ่งได้ทำงานวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานประกัน
คุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งพบว่าภาพรวมของการดำเนินงาน ทั้ง 4
ด้าน คือ ด้านการวางแผนปฏิบัติงาน ด้านการปฏิบัติงานตามแผน ด้านการตรวจสอบประเมินผล
และด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านแต่
ด้านการตรวจสอบประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เมื่อพิจารณาในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน
สถานศึกษามีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก อาจเพราะเนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 ที่กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่ง
มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารงานภายในสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่าง

ต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานและเพื่อรองรับการประเมินภายนอก โดยที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว กำหนดให้มีการประเมินภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้งในทุก 5 ปี และกำหนดให้มีการประเมินภายนอกครั้งแรก ภายใน 6 ปี นับจากพระราชบัญญัติบังคับใช้ (ภายในปี พ.ศ. 2548) ทำให้สถานศึกษาทุกแห่งได้รับการประเมินภายนอกครั้งแรกไปแล้ว และโดยที่กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) กำหนดให้มีการประเมินรอบที่สองเพื่อรับรองมาตรฐานภายในปี พ.ศ. 2550 จึงทำให้สถานศึกษาซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการประเมินในรอบที่สอง ต้องดำเนินการผุดงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อเตรียมตัวที่จะรองรับการประเมินภายนอกในรอบที่สอง ประกอบกับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา ทั้ง 3 เขต มีนโยบายที่จะพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษาอย่างจริงจัง จึงทำให้ค่าเฉลี่ยของการดำเนินงานผุดงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2.2 เมื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานผุดงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ระหว่างสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.เดิม) กับสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา (สอ.เดิม) พบว่าการดำเนินงานในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.เดิม) มีค่าเฉลี่ยของการดำเนินงานมากกว่าสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา (สอ.เดิม) ในทุกด้าน จากผลการวิจัยดังกล่าวนี้ อาจจะขัดแย้งกับสภาพความเป็นจริงที่มองเห็นว่า สถานศึกษาทั้งสองสังกัดนี้มีความแตกต่างกันในเรื่องของทรัพยากรทางการบริหารในเกือบทุกด้าน โดยสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา (สอ.เดิม) มีความพร้อมมากกว่าสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.เดิม) แต่จากผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินงานผุดงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่จำเป็นที่จะต้องใช้ทรัพยากรทางการบริหารเป็นจำนวนมาก หากแต่การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นเรื่องของนโยบายและแนวทางการบริหารที่ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดและเป็นเรื่องของการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษาโดยใช้ทรัพยากร หรือปัจจัยที่มีอยู่เพื่อให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาไปตามมาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

2.3 ในด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน ในภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายข้อก็ไม่มีความแตกต่างกัน แสดงว่าในด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นเรื่องของการกำหนดนโยบายและแผนงานของสถานศึกษาไม่มีความแตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยของการดำเนินงานในด้านนี้มีค่าใกล้เคียงกันทุกข้อ ทั้งนี้เพราะในปัจจุบันสถานศึกษาทั้งสองสังกัดเดิมต่าง

ขึ้นตรงกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงทำให้การกำหนดแผนงานนโยบายต่าง ๆ ของสถานศึกษามีความใกล้เคียงกัน

2.4 ในด้านการปฏิบัติงานตามแผน ในภาพรวมมีความแตกต่างกันโดยสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.เดิม) มีค่าเฉลี่ยการดำเนินงานสูงกว่าสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา(สามัญ.เดิม) และเมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า สถานศึกษาที่สังกัด สปช.เดิม มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญ.เดิมเกือบทุกข้อจากจำนวน 39 ข้อ ยกเว้นเพียง 3 ข้อ ที่สถานศึกษาสังกัดกรมสามัญ.เดิม มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถานศึกษาที่สังกัด สปช.เดิม แต่ทั้งนี้ค่าเฉลี่ยมีค่าใกล้เคียงกันและไม่มีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าแม้ในการวางแผนการดำเนินงานจะไม่มี ความแตกต่างกันอันเนื่องมาจากการรับนโยบายจากต้นสังกัดเดียวกันแต่ในการดำเนินงานตามแผนนั้น สถานศึกษาที่สังกัด สปช.เดิม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กจำนวนบุคลากรน้อยกว่าสามารถที่จะปฏิบัติงานตามแผนได้ดีกว่าทั้งนี้อาจเป็นเพราะการควบคุมบังคับบัญชาและขั้นตอนในการควบคุมมีลักษณะเป็นสายสั้น ง่ายต่อการควบคุมติดตาม และในด้านนี้ส่วนใหญ่จะเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนสถานศึกษาในสังกัด สปช.เดิม จะต้องจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ต้องเอาใจใส่และดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด และเมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีความแตกต่างกันมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 4. สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจกับบุคลากรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ข้อ 15. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และข้อ 26. สถานศึกษาใช้ หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมซึ่งพิจารณาได้ว่า 1) การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจกับบุคลากรในสถานศึกษานั้นสถานศึกษาที่สังกัด สปช.เดิม ซึ่งมีบุคลากรน้อยสามารถชี้แจงในเรื่องต่าง ๆ ได้สะดวกและรวดเร็วทำให้สามารถสร้างความเข้าใจแก่บุคลากรในด้านต่าง ๆ อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ ซึ่งต่างกับสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา.เดิม ซึ่งมีบุคลากรจำนวนมาก การสื่อสารทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ทำได้ยาก 2) การกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ในสถานศึกษาที่สังกัด สปช.เดิม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่วนใหญ่จะจัดการเรียนการสอนโดยครูประจำชั้นซึ่งสามารถบูรณาการในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ได้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ นอกจากนี้สถานศึกษายังสามารถที่จะจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โดยให้นักเรียนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ทั้งหมดได้ไม่ยาก แต่สถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญ(สามัญ.เดิม) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการทำได้ยาก และในการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม โดยให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมดนั้นทำได้ยากกว่า เพราะในการจัดการเรียนการสอนนั้นครูผู้สอนมักจะแยกสอนกัน

ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มสาระมีการแยกส่วนอย่างชัดเจน บางครั้งทำให้ขาดความต่อเนื่องและการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในลักษณะการบูรณาการกับการเรียนการสอนทำได้น้อยกว่า การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษา ก็มักจะทำได้เฉพาะกลุ่มของผู้เรียนเท่านั้น กิจกรรมที่จัดในภาพรวมที่ให้นักเรียนทั้งหมดมีส่วนร่วมมีน้อยกว่า 3) ในด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม สถานศึกษาที่สังกัด สปช.เดิมสามารถใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมได้ดีกว่าทั้งนี้เพราะสถานศึกษา ครูและผู้บริหาร มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากกว่า โดยเฉพาะผู้เรียนซึ่งส่วนใหญ่ยังเป็นเด็กเล็ก ดังนั้นจึงได้รับความร่วมมือ ความสนใจและการช่วยเหลือจากชุมชน ตลอดทั้งที่ตั้งของสถานศึกษาส่วนใหญ่ก็จะอยู่ในชุมชน หน่วยงานท้องถิ่นก็จะดูแล ให้ความช่วยเหลือในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ

2.5 ในด้านการตรวจสอบและประเมินผล เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า การดำเนินงานในสถานศึกษาที่สังกัด สปช.เดิม และสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญ.เดิม มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อ 5. สถานศึกษามีการสรุปผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ หลังจากที่ได้เริ่มปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนด และ ข้อ 6. สถานศึกษามีการเผยแพร่ทำความเข้าใจ ซึ่งแจ้งความจำเป็นในการประเมินต่อบุคลากร มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งอาจพิจารณาได้ว่า 1) การสรุปผลการดำเนินงาน สถานศึกษาที่สังกัด สปช.เดิม สามารถที่จะควบคุม กำกับติดตามผลการดำเนินงาน ได้ง่ายซึ่งสอดคล้องกับด้านที่ 2 การปฏิบัติงานตามแผน ที่พบว่าสถานศึกษาสังกัด สปช.เดิม สามารถดำเนินงาน ได้ดีกว่า เพราะปัจจัยเอื้อในเรื่องของจำนวนบุคลากรที่น้อยกว่า การสื่อสารและทำความเข้าใจ การรายงาน มีความสะดวกกว่า จึงสามารถกำกับติดตาม และได้ผลสรุปที่ง่ายและรวดเร็วกว่า 2) การเผยแพร่ทำความเข้าใจ ซึ่งแจ้งความจำเป็นในการประเมินก็สอดคล้องกับผลการวิจัยด้านที่ 2 การปฏิบัติงานตามแผน ในเรื่องของการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจกับบุคลากรในสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ ซึ่งทำได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

2.6 ในด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา พบว่าในภาพรวมของการดำเนินงาน สถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.เดิม) สถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา(สามัญ.เดิม) มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่า สถานศึกษามีการกำหนดให้บุคลากรนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนางาน มีความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สปช.เดิม ($\bar{X}=3.98$, S.D. = 0.79) สามัญ ($\bar{X}=3.76$, S.D. = 1.03) ซึ่งแสดงว่าสถานศึกษาที่สังกัด สปช.เดิม สามารถกำหนดให้บุคลากรนำผลการประเมินไปใช้ในการ

ปรับปรุงพัฒนางานได้มากกว่าทั้งนี้อาจเพราะว่าบุคลากรได้มีโอกาสรับรู้ผลการประเมินในด้านต่างๆ ได้ดีกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในด้านการตรวจสอบและประเมินผล ข้อ 6. สถานศึกษามีการเผยแพร่ทำความเข้าใจ ซึ่งเพิ่มความจำเป็นในการประเมินให้บุคลากรทราบอย่างทั่วถึงทำให้บุคลากรมีความตระหนักและสามารถนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนางานในด้านต่างๆ ได้ดีกว่า

2.7 ปัญหาการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาศึกษาแห่งชาติ (สพช.เดิม) หรือสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา (สามัญ.เดิม) มีการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประภาส ศรีเจริญ (ประภาส ศรีเจริญ 2547 อ้างแล้ว) ที่ทำการวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการประเมินภายนอก ของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ซึ่งพบว่าปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาทุกด้านอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งอาจเนื่องมาจากการที่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ได้ประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก ตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 – 2548 ซึ่งได้ประเมินรอบแรกเสร็จสิ้นไปทุกสถานศึกษา และเตรียมที่จะให้มีการประเมินรอบที่สองเพื่อรับรองมาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษาในทุกสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษาทุกแห่งตลอดทั้งครู ผู้บริหาร บุคลากร ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องมีความตื่นตัวในเรื่องของการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ทำให้ปัญหา อุปสรรคต่างๆ ที่ได้รับข้อเสนอแนะจากการประเมินภายนอกในรอบแรกได้รับการแก้ไขและเป็นการเตรียมพร้อมที่จะมีการประเมินภายนอกในรอบที่สอง จึงทำให้ปัญหาอุปสรรค ของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับน้อยทุกด้านและทุกข้อของการสำรวจ

เมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายด้าน พบว่า ถึงแม้ว่าปัญหา อุปสรรคของการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ในด้านการตรวจสอบและประเมินผล และด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยปัญหาการดำเนินงานในระดับที่ค่อนข้างมาก กล่าวคือ ในด้านการตรวจสอบและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยระดับปัญหา ($\bar{X} = 2.14$, S.D. = 0.82) และ ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยระดับปัญหา ($\bar{X} = 2.14$, S.D. = 0.93) แสดงให้เห็นว่าถึงแม้ผลการวิจัยในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาน้อยแต่ในด้านการตรวจสอบและประเมินผล และด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษานั้น สถานศึกษายังมีปัญหาอุปสรรคที่จะต้องเร่งแก้ไข ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ค้นพบในด้านการดำเนินงานที่พบว่า ค่าเฉลี่ยของการดำเนินงานในด้านการตรวจสอบ

และประเมินผล และด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยในการดำเนินงานค่อนข้างน้อย ซึ่งเปรียบได้จาก ตารางที่ 4.2

เมื่อพิจารณาปัญหาเป็นรายชื่อ ในแต่ละด้าน พบว่า 1) ในด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน ข้อ 3. สถานศึกษามีการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชนก่อนจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา / แผนกลยุทธ์ / แผนปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ยปัญหาในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 2.26$, S.D. = 0.93) เมื่อเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานในข้อนี้ มีค่าเฉลี่ยผลการดำเนินงาน จากตารางที่ 4.3 ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.86) ซึ่งสอดคล้องกัน แสดงให้เห็นว่าแม้ว่าปัญหาในภาพรวมของด้านการวางแผนการปฏิบัติงานจะมีค่าน้อยแต่การดำเนินการในการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชนก่อนจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา/แผนกลยุทธ์/แผนปฏิบัติการ ยังคงเป็นปัญหาที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องเร่งดำเนินการแก้ไข เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ที่ให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น ตลอดจนตลอดถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2) ในด้านการปฏิบัติงานตามแผน ข้อ 8. สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและการตัดสินใจได้ มีค่าเฉลี่ยของปัญหา ($\bar{X} = 2.40$, S.D. = 0.93) ข้อ 9.สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักการแสวงหาความรู้ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยของปัญหา ($\bar{X} = 2.33$, S.D. = 0.93) ข้อ 10. สถานศึกษามีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยของปัญหา ($\bar{X} = 2.31$, S.D. = 0.93) ข้อ 11. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดี ข้อเสีย ความถูกต้อง มีค่าเฉลี่ยของปัญหา ($\bar{X} = 2.41$, S.D. = 0.95) ข้อ 12. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถระบุหาเหตุผล ค้นหาคำตอบ เลือกรูปวิธีการ และมีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยของปัญหา ($\bar{X} = 2.43$, S.D. = 0.94) ข้อ 13. สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการ สามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายได้ มีค่าเฉลี่ยของปัญหา ($\bar{X} = 2.33$, S.D. = 0.94) ซึ่งทั้ง 6 ข้อที่กล่าวมานี้ มีระดับค่าเฉลี่ยของปัญหาค่อนข้างสูง แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษายังมีปัญหาในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะในด้านการคิดในระดับสูง และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการ

เรียนรู้ของผู้เรียน 3) ในด้านการตรวจสอบและประเมินผล ข้อ 1. สถานศึกษามีการกำหนดรูปแบบเครื่องมือ และแผนสำหรับการติดตามประเมินผลที่มีความชัดเจนและครอบคลุม มีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหา ($\bar{X} = 2.25$, S.D. = 0.98) แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีปัญหาในเรื่องการกำหนดรูปแบบ เครื่องมือ และแผนสำหรับการติดตามประเมินผล ค่อนข้างมาก และ 4) ในด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ข้อ 1. สถานศึกษามีการวิเคราะห์ผลที่ได้จากการประเมิน มีค่าเฉลี่ยระดับของปัญหา ($\bar{X} = 2.21$, S.D. = 0.99) แสดงว่าสถานศึกษายังมีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการวิเคราะห์ผลที่ได้จากการประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยด้านการดำเนินงานที่พบว่าสถานศึกษาดำเนินการในระดับมากแต่ระดับการดำเนินงานเฉลี่ยต่ำสุดของด้านนี้ จากตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ผลการดำเนินงานในข้อนี้ ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.98)

3. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่องการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ได้ข้อเสนอแนะในการวิจัย ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ในระดับนโยบาย ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1) กำหนดแนวทางในการพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความสามารถในด้านการตรวจสอบประเมินผล

2) ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนากระบวนการในสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ในสถานศึกษา

3) สนับสนุน ส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาครูในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนมีทักษะการคิดแบบต่าง ๆ ทักษะในการประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล การระบุสาเหตุผล ค้นหาคำตอบ และมีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหา

4) สนับสนุน ส่งเสริมให้สถานศึกษามีการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

3.1.2 ในระดับสถานศึกษา ควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1) กำหนดแนวทางในการพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความสามารถในด้านการตรวจสอบประเมินผล และมีการพัฒนาระบบสารสนเทศในสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ในสถานศึกษา

2) มีการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

3) สถานศึกษาคควรนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอก ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยการนำผลการประเมิน ซึ่งแจ้งแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และให้ความรู้เพื่อการปรับปรุง พัฒนา การดำเนินงานตามมาตรฐานและตามผลการประเมิน รวมทั้งการนำผลที่ได้จากการประเมินมาจัดทำข้อมูลสารสนเทศ

4) ควรมีการตรวจสอบและทบทวนแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา / ธรรมนูญสถานศึกษา / แผนกลยุทธ์ / แผนปฏิบัติการ ของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา ทั้งนี้ควรนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกมาเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงและพัฒนา

5) ควรส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานดำเนินงาน

6) ส่งเสริม สนับสนุนและกระตุ้นให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาเทคนิควิธีในการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดการเรียนการสอนที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและการตัดสินใจ การจัดกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักการแสวงหาความรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดี ข้อเสีย ความถูกต้อง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถระบุนหาเหตุผล ค้นหาคำตอบ เลือกวิธีการ และมีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการ สามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายได้

7) ควรให้ครูได้เข้ารับการอบรม ศึกษา ดูงาน เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างทั่วถึง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ตรงกัน ตลอดจนให้ครูเข้ารับการ

อบรมสัมมนาเกี่ยวกับใช้นาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน

8) สถานศึกษาควรมีการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชนก่อนจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา / แผนกลยุทธ์/แผนปฏิบัติการ ของสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาอย่างแท้จริง

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2.2 ควรทำการวิจัย เพื่อหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

3.2.3 ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาหาปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างระดับการปฏิบัติงานประกันคุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

3.2.4 ควรศึกษาวิจัย เกี่ยวกับสภาพการดำเนินการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อที่จะใช้ในการกำหนดนโยบายในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษาได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมสามัญศึกษา (2542) “ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานและตัวชี้วัดมาตรฐาน
คุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา” *การประกันคุณภาพการศึกษา
เล่ม 1* กรุงเทพมหานคร ครูสภาลาดพร้าว
- _____. (2542) “แนวทางการประเมินภายในเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา” *การประกัน
คุณภาพการศึกษา เล่ม 4* กรุงเทพมหานคร ครูสภาลาดพร้าว
- _____. (2542) “แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา” *การประกันคุณภาพ
การศึกษา เล่ม 2* กรุงเทพมหานคร ครูสภาลาดพร้าว
- กระทรวงศึกษาธิการ (2548) “การประกันคุณภาพการศึกษา” *ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดที่ 7*
โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน กรุงเทพมหานคร
- ดวงดาว สนธิกุล (2545) “การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
นนทบุรี
- ธิดิวัฒน์ พิไลวงศ์ (2545) “การดำเนินงานการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียน
ในสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต แขนงวิชาการบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี
- บุญชม ศรีสะอาด (2535) “การวิจัยเบื้องต้น” กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น
- ประภาส ศรีเจริญ (2547) “การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน เพื่อรองรับการประเมินภายนอก
ของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต
1” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการบริหารการศึกษา สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี
- ภานุวัฒน์ ภัคคิวงส์ (2542) “แนวคิดในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา”
กระทรวงศึกษาธิการ *วารสารวิชาการ 4* (เมษายน 2542) :34- 35 ครูสภาลาดพร้าว
- ยินดี ทองคำ (2545) “การประเมินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา
อำเภอสวี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุพร เขต 2” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี

- รุ่ง แก้วแดง (2544) *ประกันคุณภาพการศึกษา* กรุงเทพมหานคร วัฒนาพานิช
- เรืองเดช เฟื่องจันทร์ (2546) “การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดชัยภูมิ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี
- วิชา หาญมณี (2545) “การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี
- สมพงษ์ โศกเปื่อย (2544) “การดำเนินการประกันคุณภาพภายในเพื่อการประกันคุณภาพภายนอก ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ขอนแก่น
- สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชอยู่ (2542) “คุณภาพ(Quality)” กระจงวงศึกษาศาสตร์ วารสารวิชาการ 21 กรุงเทพมหานคร ครูสภาลาดพร้าว (มกราคม 2542) : 19- 20
- สมศักดิ์ ไชยกาศ (2545) “การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดจันทบุรี” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2549) “ 6 ปี สมศ. กับความสำเร็จ การประเมินคุณภาพการศึกษา” บทความ หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน (พฤศจิกายน) : 16
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี (2543) “บนทางสู่คุณภาพ : รายงานการติดตามผลการประกันคุณภาพและรับรองมาตรฐานการอุดมศึกษา กรุงเทพมหานคร บริษัท พิมพ์ดี
- _____ (2543) “คุณภาพและการประกันคุณภาพในวิดิทัศน์การปฏิรูปอุดมศึกษาไทย” กรุงเทพมหานคร พรึกหวานกราฟฟิค
- _____ (2544) “แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก” พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร พิมพ์ดี
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2547) “มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกในรอบแรก:ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2547” กรุงเทพมหานคร จุดทอง

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2549) “มาตรฐานการศึกษาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” เอกสารเข็บบเล่ม มปป.

_____ (2548) “บทสรุปงานวิจัยด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สมศ. (ปี 2545- 2547) กรุงเทพมหานคร พรึกหวานกราฟฟิค

อนุ ชีรานูวรรตน์ (2545) “กระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี

Abernathy , T.V. (1993). *An Empirical Analysis of the Relationships between School Environment Variables and Educational Outcomes for Students with Mild Disabilities.*(CD-ROM). Abstract from : Proquest File: Dissertation AbstractsInternational: (AAC 932165).

Cuttance ,P. (1994). *Consumer Evaluation of Quality Management and Quality Assurance Systems for Schools, In Paper prepared for the Australian Quality Council Conference Sydney.* NSW Department Of School Education.

Juran ,J.M., And Gryma, (1993). *F.M. Quality Planning and Analysis.* 3 Ed., Singapore : McGraw – Hill Book.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม)

รายนามและประสบการณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ชื่อ ผศ.สุเทพ สันติวรานนท์ (ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินผลและวิจัย)
 สถานที่ทำงาน ภาควิชาประเมินผลและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
 วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (วัดผลประเมินผล) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 วิทยาเขตประสานมิตร
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ
 อาจารย์สาขาวิจัย สถิติ ประเมินผล คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
 วิทยาเขตปัตตานี 23 ปี
 ปัจจุบัน อาจารย์ประจำภาควิชาประเมินผลและวิจัย มหาวิทยาลัยทักษิณ

2. ชื่อ นายอรรถ ก้วพานิช (ผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพการศึกษา)
 สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1
 วุฒิการศึกษา สส.บ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , น.บ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
 ประสบการณ์ หรือความชำนาญ
 ครูผู้สอน 2518 – 2537 (19 ปี)   ศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา 2538 – 2549 (11 ปี)
 พ.ศ. 2459 – ปัจจุบัน   ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ (คศ.4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1
 มีความเชี่ยวชาญด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

3. ชื่อ นายอุทิศ คงอนุวัฒน์ (ผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและบริหารการศึกษา)
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนนาทวีวิทยาคม อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา
 วุฒิการศึกษา ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ
 ครูผู้สอน 2520 – 2524 (4 ปี)   ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา 2525 – 2550
 จำนวน 6 โรงเรียน
 ระยะเวลาที่ทำหน้าที่บริหาร 25 ปี
 ปัจจุบัน ผู้อำนวยการ โรงเรียนนาทวีวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3

4. ชื่อ นายเพ็ญ เพ็ชรอินทอง (ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา)
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านนาทิว อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา
 วุฒิการศึกษา กศ.ม. (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยทักษิณ
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ครูผู้สอน 2512 – 2520 (8 ปี) เจ้าหน้าที่การเงิน สปอ.จะนะ
 2521 – 2530
 ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ 2531- 2550 จำนวน 3 โรงเรียน
 ระยะเวลาที่ทำหน้าที่ผู้บริหารโรงเรียน 19 ปี
 ปัจจุบัน ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านนาทิว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3
5. ชื่อ นางจุพวดี บุระมัญญ (ผู้เชี่ยวชาญด้านการใช้ภาษาไทย)
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนจะนะชนูปถัมภ์ อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา
 วุฒิการศึกษา กศ.บ. วิชาเอก ภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ
 ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4)
 โรงเรียนจะนะชนูปถัมภ์ (กรมสามัญศึกษาเดิม) 2521 – 2550 รวมระยะเวลา 29 ปี
 ปัจจุบันครูผู้สอนวิชาภาษาไทย โรงเรียนจะนะชนูปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 สงขลา เขต 3

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การผุดงระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา

คำชี้แจง

1. ข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามฉบับนี้จะใช้ในการวิจัย เรื่อง การผุดงระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยจะทำให้ได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

(1) เพื่อศึกษาการผุดงระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา

(2) เพื่อเปรียบเทียบการผุดงระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา ระหว่างสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ(เดิม) กับสถานศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา (เดิม)

(3) เพื่อศึกษาปัญหาการผุดงระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา

2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และสภาพทั่วไป ของสถานศึกษา จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการผุดงระบบการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคของการผุดงระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา จำนวน 57 ข้อ

3. คำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อกรปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด ผู้วิจัยจะนำผลมาใช้ในการตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้เท่านั้น

ตอนที่ 1

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและสภาพทั่วไปของสถานศึกษา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง หรือเติมข้อความในช่องว่างให้ตรงกับสภาพความเป็นจริง

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ตำแหน่ง

- ผู้บริหาร หัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา
 ครูผู้สอน

1.2 ระดับการศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี วุฒิมัธยมศึกษา.....
 ปริญญาตรี สาขา..... วิชาเอก .....

ปริญญาโท สาขา..... วิชาเอก .....

ปริญญาเอก สาขา..... วิชาเอก.....

1.3 ประสบการณ์ในการทำงาน ..... ปี

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษา

2.1 ชื่อสถานศึกษา ..... อำเภอ

.....

2.2 สังกัดเดิมของสถานศึกษา

- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา

2.3 การดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา

ได้รับการประเมินภายนอกครั้งที่ 1 เมื่อเดือน..... พ.ศ. ....

ได้รับการประเมินภายนอกครั้งที่ 2 เมื่อเดือน..... พ.ศ. ....

คาดว่าจะได้รับการประเมินภายนอกครั้งที่ 2 พ.ศ. ....

ตอนที่ 2

ศึกษาระดับการดำเนินงานและระดับปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานระบบ
การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างขวามือที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านต่อ
สภาพการดำเนินงานภายในสถานศึกษา โดยมีเกณฑ์ดังนี้

ระดับการดำเนินงาน	ระดับปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน
5 หมายถึง มีการดำเนินงานระดับมากที่สุด	5 หมายถึง มีปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด
4 หมายถึง มีการดำเนินงานระดับมาก	4 หมายถึง มีปัญหาและอุปสรรคมาก
3 หมายถึง มีการดำเนินงานระดับปานกลาง	3 หมายถึง มีปัญหาและอุปสรรคปานกลาง
2 หมายถึง มีการดำเนินงานระดับน้อย	2 หมายถึง มีปัญหาและอุปสรรคน้อย
1 หมายถึง มีการดำเนินงานระดับน้อยที่สุด	1 หมายถึง มีปัญหาและอุปสรรคน้อยที่สุด

ข้อ ที่	การปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	ระดับการดำเนินงาน					ระดับปัญหาและอุปสรรค ของการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1	ด้านการวางแผนการดำเนินงาน สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา										
2	สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำ ธรรมนูญสถานศึกษา/แผนกลยุทธ์/แผนปฏิบัติการ										
3	สถานศึกษามีการสำรวจสภาพปัญหาและความ ต้องการของครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชนก่อนจัดทำ ธรรมนูญสถานศึกษา/แผนกลยุทธ์/แผนปฏิบัติการ										
4	สถานศึกษามีการจัดองค์กรและ โครงสร้างการ บริหารสถานศึกษาอย่างชัดเจน										
5	สถานศึกษามีการกำหนดสายงานบังคับบัญชา กำหนดภาระงานของแต่ละบุคคลอย่างชัดเจน										

ข้อ ที่	การปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	ระดับการดำเนินงาน					ระดับปัญหาและอุปสรรค ของการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
6	สถานศึกษามีการกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ ธรรมนูญสถานศึกษา/แผนกลยุทธ์/แผนปฏิบัติการ/ แผนการดำเนินงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จ อย่างครบถ้วน ชัดเจน										
7	ด้านการดำเนินการตามแผน สถานศึกษามีการชี้แจง เผยแพร่ และทำความเข้าใจ เกี่ยวกับแผนการปฏิบัติงานของสถานศึกษา										
8	สถานศึกษามีการปฏิบัติตามแผนการดำเนินงาน อย่างครบถ้วน ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ										
9	สถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตามและ ประเมินผลในระดับต่าง ๆ เพื่อให้มีการปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามแผนอย่างต่อเนื่อง										
10	สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความ เข้าใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ										
11	สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาต่อชุมชนอย่างต่อเนื่อง และ สม่ำเสมอ										
12	สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชน มีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา										
13	สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่าง หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติและสนองตอบ ความต้องการของผู้เรียน										
14	สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียน รู้จัก คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและการตัดสินใจได้										
15	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้ นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้ และสร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเอง										

ข้อ ที่	การปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	ระดับการดำเนินงาน					ระดับปัญหาและอุปสรรค ของการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
16	สถานศึกษามีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และสื่อที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน										
17	สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดี ข้อเสีย ความถูกต้อง										
18	สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถระบุหาเหตุผล ค้นหาคำตอบ เลือกวิธีการ และมีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหา										
19	สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการ สามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายได้										
20	สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนให้ทำงานได้ตามลำดับขั้นตอนและจัดเก็บผลงานอย่างมีประสิทธิภาพ										
21	สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ										
22	สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทางด้านสุนทรียภาพ ทั้งด้านดนตรี กีฬา และศิลปะ อย่างครบถ้วน										
23	สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย โดยเน้นการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการมีความรับผิดชอบร่วมกัน										
24	สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนรักสถานศึกษาของตนเอง ส่งเสริมให้มีการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข										

ข้อ ที่	การปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	ระดับการดำเนินงาน					ระดับปัญหาและอุปสรรค ของการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
25	สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้										
26	สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียน										
27	สถานศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้นักเรียนเกิด ความกระตือรือร้นในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้										
28	สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียน มีนิสัยรักการอ่าน										
29	สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียน พัฒนาความสามารถในการทำงานเป็นทีม มีความ รับผิดชอบต่อกันสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ ให้ความร่วมมือ ยอมรับฟังความคิดเห็นและ ความสามารถของผู้อื่น										
30	สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมี สุขภาพดี มีน้ำหนักร่างกายสูงตามเกณฑ์ที่กำหนด										
31	สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมี ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับโทษของสารเสพติด สิ่งมอมเมา										
32	สถานศึกษาใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม										
33	สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครูมีความรู้ เกี่ยวกับเป้าหมายของหลักสูตรและเป้าหมายการ จัดการศึกษาของชาติ										
34	สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอน และนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง										

ข้อ ที่	การปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	ระดับการดำเนินงาน					ระดับปัญหาและอุปสรรค ของการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
35	สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร สามารถ จัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ										
36	สถานศึกษาจัดครูเข้าสอนตรงตามวุฒิการศึกษา หรือความถนัด และจัดครูเข้าปฏิบัติงานตามความ ถนัดหรือมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติ										
37	สถานศึกษามีครูจำนวนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน และปริมาณงานของสถานศึกษา										
38	สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับ เป้าหมายของการศึกษา ความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น										
39	สถานศึกษาดำเนินการจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่ หลากหลาย เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้										
40	สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และสร้างวินัยสำหรับครู ตามแผนพัฒนาบุคลากร										
41	สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มี วินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามระเบียบ ของโรงเรียน และหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนา										
42	สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มี ความซื่อสัตย์สุจริต										
43	สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มี ความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และรู้จักเสียสละ เพื่อส่วนรวม										
44	สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้รู้ จักการใช้จ่ายอย่างประหยัดและออม										
45	สถานศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความ ขยัน อดทน มีความละเอียด รอบคอบในการทำงาน พัฒนางานและสามารถปฏิบัติงานอย่างมีความสุข ภูมิใจในผลงานของตนเอง										

ข้อ ที่	การปฏิบัติงานตามแนวทางการดำเนินงาน ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	ระดับการดำเนินงาน					ระดับปัญหาและอุปสรรค ของการดำเนินงาน				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
	ด้านการนำผลการประเมินมาใช้ ในการปรับปรุงงาน										
53	สถานศึกษามีการวิเคราะห์ผลที่ได้จากการประเมิน										
54	สถานศึกษาวิเคราะห์ข้อบกพร่องที่ได้จากผลการ ประเมินแล้วนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาแผนการปฏิบัติงาน										
55	สถานศึกษามีการปรับปรุงธรรมนูญสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงตามผลการ ประเมิน										
56	สถานศึกษานำผลที่ได้จากการประเมินมาจัดทำ ข้อมูลสารสนเทศ										
57	สถานศึกษามีการกำหนดให้บุคลากรนำผลที่ได้จาก การประเมิน ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนางาน										

ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้กรุณาตอบคำถามครบทุกข้อ

นายวชิระ ขวัญเพชร

นักศึกษามัธยมศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ผู้ทำการวิจัย

ภาคผนวก ก

จำนวนสถานศึกษาที่เป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา/อำเภอ

ตาราง แสดงผลการกำหนดกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษา จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา/อำเภอ

เขตพื้นที่การศึกษา/อำเภอ	จำนวนสถานศึกษา (โรงเรียน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (โรงเรียน)	หมายเหตุ
สงขลา เขต 1 / ระโนด	56	25	
สิงหนคร	37	17	
สะทิงพระ	30	14	
เมืองสงขลา	25	11	
กระแสสินธุ์	11	5	
นาหม่อม	11	5	
สงขลา เขต 2 / หาดใหญ่	59	26	
รัตภูมิ	37	17	
ควนเนียง	24	11	
บางกล่ำ	16	7	
คลองหอยโข่ง	13	6	
สงขลา เขต 3 / จะนะ	55	24	
เทพา	49	22	
สะเดา	38	17	
สะบ้าย้อย	33	15	
นาทวี	33	15	
รวมทั้งจังหวัด	520	237	

ภาคผนวก ง

รายชื่อสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและจำนวนผู้ให้ข้อมูล

ตาราง แสดงรายชื่อกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดสงขลา จำแนกตาม
อำเภอและจำนวนผู้ให้ข้อมูล

เขตพื้นที่การศึกษา/ อำเภอ ชื่อโรงเรียน	ผู้ให้ข้อมูล			รวมผู้ให้ข้อมูล
	ผู้บริหาร	หัวหน้างานประกัน ฯ	ครู	
สงขลาเขต 1 / ระโนด				
1.ระโนดวิทยา	1	1	1	3
2.ระโนด	1	1	1	3
3.คลองแดนวิทยา	1	1	1	3
4.สามบ่อวิทยาคม	1	1	1	3
5.ตะเคียนวิทยาคม	1	1	1	3
6.บ้านรับแพรก	1	1	1	3
7.วัดบ่อตรู	1	1	1	3
8.วัดเถรแก้ว	1	1	1	3
9.วัดศาลาลหลวงบน	1	1	1	3
10.วัดปากแตระ	1	1	1	3
11.บ้านจี่นาก	1	1	1	3
12.ชุมชนวัดบ้านขาว	1	1	1	3
13.วัดมหาการ	1	1	1	3
14.วัดเกษตรชลธี	1	1	1	3
15.วัดแจ้ง	1	1	1	3
16.วัดสน	1	1	1	3
17.ไทยรัฐวิทยา 37(วัด หัวถิน)	1	1	1	3
18.บ้านมาบหัวทิง	1	1	1	3
19.บ้านระโนด(ธัญเจริญ)	1	1	1	3
20.ชุมชนวัดสามบ่อ	1	1	1	3
21.วัดมาบบัว	1	1	1	3
22.วัดหน้าเมือง	1	1	1	3
23.วัดเจดีย์งาม				

ตารางภาคผนวก ง (ต่อ)

เขตพื้นที่การศึกษา/ อำเภอ ชื่อ โรงเรียน	ผู้ให้ข้อมูล			รวมผู้ให้ข้อมูล
	ผู้บริหาร	หัวหน้างานประกัน ฯ	ครู	
24. วัดคลองเป็ด	1	1	1	3
25. วัดหัวคู้ง	1	1	1	3
สงขลา เขต 1 /สิงหนคร				
1.สงขลาวิทยาคม	1	1	1	3
2.ทะเลันิมิตวิทยา	1	1	1	3
3.บ้านขนุน	1	1	1	3
4.บ้านม่วงงาม	1	1	1	3
5.บ้านหัวเขา	1	1	1	3
6.วัดทะเล	1	1	1	3
7.วัดธรรมโฆษณ์	1	1	1	3
8.วัดบ่อทรัพย์	1	1	1	3
9.วัดสถิตย์ชลธาร	1	1	1	3
10.วัดตาหลวงคง	1	1	1	3
11.วัดบ่อสระวิทยาทาน	1	1	1	3
12.วัดโลกา	1	1	1	3
13.วัดประตู่เขียน	1	1	1	3
14.วัดเปรมศรัทธา	1	1	1	3
15.วัดवास	1	1	1	3
16.วัดป่าขาด	1	1	1	3
17.วัดหนองหอย	1	1	1	3
สงขลา เขต 1 /สะทิงพระ				
1.สะทิงพระวิทยา	1	1	1	3
2.สะทิงพระชนูปถัมภ์	1	1	1	3
3.วัดท่าหิน	1	1	1	3

เขตพื้นที่การศึกษา/ อำเภอ ชื่อโรงเรียน	ผู้ให้ข้อมูล			รวมผู้ให้ข้อมูล
	ผู้บริหาร	หัวหน้างานประกัน ฯ	ครู	
สงขลา เขต 1 /สะทิงพระ				
4.วัดสนามไชย	1	1	1	3
5.วัดประเจียด	1	1	1	3
6.วัดอุยุด	1	1	1	3
7.บ้านวัดใหม่	1	1	1	3
8.วัดกลาง	1	1	1	3
9.วัดบางเขียด	1	1	1	3
10.วัดจะทิงพระ	1	1	1	3
11.วัดนางเหล้า	1	1	1	3
12.ชุมชนบ้านบ่อประดู่	1	1	1	3
13.วัดห้วยลาด	1	1	1	3
14.วัดบ่อแดง	1	1	1	3
สงขลา เขต 1 / เมืองสงขลา				
1.มหาวิทยาลัยราชภัฏจังหวัด สงขลา	1	1	1	3
2.วรรณรีเฉลิม	1	1	1	3
3.นวมินทรราชูทิศ ทักษิณ	1	1	1	3
4.เกาะแก้วพิทยาสรรค์	1	1	1	3
5.บ้านบ่ออิฐ	1	1	1	3
6.วัดทุ่งหวังโน	1	1	1	3
7.วัดท้ายขอ	1	1	1	3
8.บ้านกลาง	1	1	1	3
9.วัดเกาะถ้ำ	1	1	1	3
10.อนุบาลสงขลา	1	1	1	3
11.ชุมชนบ้านด่าน				

เขตพื้นที่การศึกษา/ อำเภอ ชื่อโรงเรียน	ผู้ให้ข้อมูล			รวมผู้ให้ข้อมูล
	ผู้บริหาร	หัวหน้างานประกัน ฯ	ครู	
สงขลา เขต 1 / กระแสสินธุ์				
1.กระแสสินธุ์วิทยา	1	1	1	3
2.ชุมชนวัดเชิงแส	1	1	1	3
3.วัดแหลมบ่อท่อ	1	1	1	3
4.วัดโตนดด้วน	1	1	1	3
5.วัดทุ่งบัว	1	1	1	3
สงขลา เขต 1 / นาหม่อม				
1.ธรรมโมชนิด	1	1	1	3
2.วัดนาหม่อม	1	1	1	3
3.วัดทุ่งขี้โม่สิตาราม	1	1	1	3
4.วัดพรหมประดิษฐ์	1	1	1	3
5.วัดโพธาราม	1	1	1	3
สงขลา เขต 2 / หาดใหญ่				
1.หาดใหญ่วิทยาลัย	1	1	1	3
2.หาดใหญ่วิทยาลัย 2	1	1	1	3
3.หาดใหญ่วิทยาลัยสมบูรณ กุลกัลยา	1	1	1	3
4.หาดใหญ่รัฐประชาสรรค์	1	1	1	3
5.หาดใหญ่พิทยาคม	1	1	1	3
6.หาดใหญ่เจริญราษฎร์ พิทยา	1	1	1	3
7.คูเต่าวิทยา	1	1	1	3
8.วัดควนลังมิตรภาพที่ 11	1	1	1	3
9.วัดหนูแร่	1	1	1	3

เขตพื้นที่การศึกษา/ อำเภอ ชื่อโรงเรียน	ผู้ให้ข้อมูล			รวมผู้ให้ข้อมูล
	ผู้บริหาร	หัวหน้างานประกัน ฯ	ครู	
สงขลา เขต 2 / หาดใหญ่				
10.วัดท่าข้าม	1	1	1	3
11.บ้านบางเฟบ	1	1	1	3
12.บ้านบางลึก	1	1	1	3
13.เสนาณรงค์วิทยา	1	1	1	3
14.บ้านคลองหะ	1	1	1	3
15.วัดชลธารประสิทธิ์	1	1	1	3
16.วัดคลองแห	1	1	1	3
17.บ้านเกาะหมี	1	1	1	3
18.บ้านท่าไทร	1	1	1	3
19.วัดทุ่งงาย	1	1	1	3
20.บ้านทุ่งปรือ	1	1	1	3
21.บ้านหน้าควนลัง	1	1	1	3
22.วัดท่านางหอม	1	1	1	3
23.บ้านทุ่งตำเสา	1	1	1	3
24.ชุมชนบ้านน้ำน้อย	1	1	1	3
25.วัดเขากลอย	1	1	1	3
26.วัดแม่เตย	1	1	1	3
สงขลา เขต 2 / รัตภูมิ				
1.รัตภูมิวิทยา	1	1	1	3
2.มัธยมสิริวัณวดี 2 สงขลา	1	1	1	3
3.บ้านเขารักเกียรติ	1	1	1	3
4.บ้านชายคลอง	1	1	1	3
5.บ้านท่ามะปราง	1	1	1	3

เขตพื้นที่การศึกษา/ อำเภอ ชื่อ โรงเรียน	ผู้ให้ข้อมูล			รวมผู้ให้ข้อมูล
	ผู้บริหาร	หัวหน้างานประกัน ฯ	ครู	
สงขลา เขต 2 / รัตภูมิ				
6.นิคมสร้างตนเองรัตภูมิ	1	1	1	3
7.วัดคูหาโน	1	1	1	3
8.บ้านไสท่อน	1	1	1	3
9.วัดเจริญภูผา	1	1	1	3
10.ชุมชนบ้าน โลกค่าย	1	1	1	3
11.ชุมชนบ้านนาศรีทอง	1	1	1	3
12.บ้านเขาพระ	1	1	1	3
13.บ้านควนดินแดง	1	1	1	3
14.บ้านห้วยสมบูรณ์	1	1	1	3
15.บ้านเนินนิมิต	1	1	1	3
16.บ้านห้วยโอน	1	1	1	3
17.บ้านควนสะอาด	1	1	1	3
สงขลา เขต 2 / ควนเนียง				
1.ควนเนียงวิทยา	1	1	1	3
2.ปากจำวิทยา	1	1	1	3
3.บ้านหน้าควน	1	1	1	3
4.บ้านควนเนียง	1	1	1	3
5.บ้านควนไส	1	1	1	3
6.วัดโพธิธรรมาราม	1	1	1	3
7.วัดท่าหยี	1	1	1	3
8.บ้านหัวป่าบ	1	1	1	3
9.บ้านบางเหรียญ	1	1	1	3
10.บ้าน โลกเมือง	1	1	1	3
11.บ้านเกาะใหญ่	1	1	1	3

เขตพื้นที่การศึกษา/ อำเภอ ชื่อ โรงเรียน	ผู้ให้ข้อมูล			รวมผู้ให้ข้อมูล
	ผู้บริหาร	หัวหน้างานประกัน ฯ	ครู	
สงขลา เขต 2 / บางกล่ำ				
1.บางกล่ำวิทยารัชมังกลา ภิเยก	1	1	1	3
2.บ้านบางกล่ำ	1	1	1	3
3.บ้าน โศกเมา	1	1	1	3
4.วัดเนินพิชัย	1	1	1	3
5.บ้านคินลาน	1	1	1	3
6.บ้านป่ายาง	1	1	1	3
7.บ้านหนองม่วง				
สงขลา เขต 2 / คลองหอยโข่ง	1	1	1	3
1.รัตนพลวิทยา	1	1	1	3
2.บ้านหน้าวัดโพธิ์	1	1	1	3
3.บ้านควนกบ	1	1	1	3
4.บ้าน โศกพยอม	1	1	1	3
5.วัดโคกม่วง	1	1	1	3
6.วัด โศกเหรียญ				

เขตพื้นที่การศึกษา/ อำเภอ ชื่อ โรงเรียน	ผู้ให้ข้อมูล			รวมผู้ให้ข้อมูล
	ผู้บริหาร	หัวหน้างานประกัน ฯ	ครู	
สงขลา เขต 3 / จะนะ				
1.จะนะชนูปถัมภ์	1	1	1	3
2.จะนะวิทยา	1	1	1	3
3.จะโหนดพิทยาคม	1	1	1	3
4.ไม้แก่นประชาอุทิศ	1	1	1	3
5.ชุมชนบ้านทางควาย	1	1	1	3
6.บ้านท่าคลอง	1	1	1	3
7.วัดนาปรือ	1	1	1	3
8.บ้านควนจีแรด	1	1	1	3
9.ชุมชนวัดควนมีด	1	1	1	3
10.วัดบ้านไร่	1	1	1	3
11.วัดทุ่งพระ	1	1	1	3
12.บ้านป่าชิง	1	1	1	3
13.บ้านควนหัวช้าง	1	1	1	3
14.บ้านปากบางนาทับ	1	1	1	3
15.วัดประจำ	1	1	1	3
16.บ้านทุ่งครก	1	1	1	3
17.ชุมชนสะพานไม้แก่น	1	1	1	3
18.บ้านแพรว	1	1	1	3
19.บ้านโหนด	1	1	1	3
20.บ้านสะพานหัก	1	1	1	3
21.บ้านปากบาง	1	1	1	3
22.บ้านแค	1	1	1	3
23.บ้านขุนยสังข์	1	1	1	3
24.ชุมชนวัดน้ำขาว	1	1	1	3

เขตพื้นที่การศึกษา/ อำเภอ ชื่อ โรงเรียน	ผู้ให้ข้อมูล			รวมผู้ให้ข้อมูล
	ผู้บริหาร	หัวหน้างานประกัน ฯ	ครู	
สงขลา เขต 3 / เทพา				
1.เทพา	1	1	1	3
2.เทพพิทยาภานุมาศ	1	1	1	3
3.บ้านแม่ที	1	1	1	3
4.บ้านพรุคู	1	1	1	3
5.บ้าน โลกพยอม	1	1	1	3
6.นิคมสร้างตนเองเทพา	1	1	1	3
7.บ้านหนองสาหร่าย	1	1	1	3
8.บ้านปากบางสะกอม	1	1	1	3
9.บ้านเขะ	1	1	1	3
10.บ้านกระอาน	1	1	1	3
11.บ้านควนหรีน	1	1	1	3
12.ลำไทรราษฎร์อุทิศ	1	1	1	3
13.วัดคงคาสวัสดิ์	1	1	1	3
14.บ้านกรงอิตำ	1	1	1	3
15.บ้านคลองประคู้	1	1	1	3
16.นิคมสร้างตนเองเทพา 3	1	1	1	3
17.บ้านบ่อเตย	1	1	1	3
18.วัดเทพาไพโรจน์	1	1	1	3
19.บ้านม่วงถ้ำ	1	1	1	3
20.บ้านควนหมาก	1	1	1	3
21.บ้านลำเปา	1	1	1	3
22.บ้านทุ่งโพธิ์	1	1	1	3

เขตพื้นที่การศึกษา/ อำเภอ ชื่อ โรงเรียน	ผู้ให้ข้อมูล			รวมผู้ให้ข้อมูล
	ผู้บริหาร	หัวหน้างานประกัน ฯ	ครู	
สงขลา เขต 3 / สะเดา				
1.สะเดา “ขรรค์ชัยกัมพลา นนท์” อนุสรณ์	1	1	1	3
2.กอบกุลวิทยาคม	1	1	1	3
3.ป่าดงติณสูตานุนท์	1	1	1	3
4.บ้านคลองแงะ	1	1	1	3
5.วัดเขามิเกียรติ	1	1	1	3
6.บ้านสำนักหว้า	1	1	1	3
7.ไทยรัฐวิทยา 80	1	1	1	3
8.บ้านตะเคียนเกา	1	1	1	3
9.บ้านปรึก	1	1	1	3
10.วัดศรีวิเทศสังฆาราม	1	1	1	3
11.วัดยางทอง	1	1	1	3
12.บ้านท่าข่อย	1	1	1	3
13.บ่อเกิดวิจิตรวิทยา	1	1	1	3
14.บ้านหัวถนน	1	1	1	3
15.บ้านพังลา	1	1	1	3
16.บ้านสำนักขาม	1	1	1	3
17.บ้านน้ำลัด	1	1	1	3
สงขลา เขต 3 / สะบ้าย้อย				
1.สะบ้าย้อยวิทยา	1	1	1	3
2.เขาแดงกุศลวิทยา	1	1	1	3
3.บ้านโลกตก	1	1	1	3
4.บ้านมะละตาเต	1	1	1	3
5.บ้านตะเคียนเกา	1	1	1	3

เขตพื้นที่การศึกษา/ อำเภอ ชื่อ โรงเรียน	ผู้ให้ข้อมูล			รวมผู้ให้ข้อมูล
	ผู้บริหาร	หัวหน้างานประกัน ฯ	ครู	
สงขลา เขต 3 / สะบ้าย้อย				
6.บ้านห้วยเต่า	1	1	1	3
7.บ้านทับยาง	1	1	1	3
8.บ้านนาม่วง	1	1	1	3
9.อุทยานอุทิศ	1	1	1	3
10.บ้านห้วยบอน	1	1	1	3
11.บ้านปลักบ่อ	1	1	1	3
12.บ้านบ่อทอง	1	1	1	3
13.สะบ้าย้อย	1	1	1	3
14.คอลลอมุดอ	1	1	1	3
15.บ้านมูณี	1	1	1	3
สงขลา เขต 3 / นาทวี				
1.นาทวีวิทยาคม	1	1	1	3
2.ทับช้างวิทยาคม	1	1	1	3
3.บ้านลำซิง	1	1	1	3
4.วัดนาหมอศรี	1	1	1	3
5.ชุมชนวัดปลักชะเมา	1	1	1	3
6.วัดท่าประคู้	1	1	1	3
7.บ้านไต้นนท์	1	1	1	3
8.บ้านวังบวบ	1	1	1	3
9.บ้านสะพานเคียน	1	1	1	3
10.บ้านนาปรัง	1	1	1	3
11.วัดวังไทร	1	1	1	3
12.บ้านป่าเร็ด	1	1	1	3

เขตพื้นที่การศึกษา/ อำเภอ ชื่อโรงเรียน	ผู้ให้ข้อมูล			รวมผู้ให้ข้อมูล
	ผู้บริหาร	หัวหน้างานประกันฯ	ครู	
สงขลา เขต 3 / นาทวี				
13.บ้านกระทิง	1	1	1	3
14.บ้านพรุหาว	1	1	1	3
15.บ้านประกอบ	1	1	1	3
รวมทั้งสิ้น 237 โรงเรียน	237	237	237	711

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายวชิระ ขวัญเพชร
วัน เดือน ปีเกิด	22 มีนาคม 2510
สถานที่เกิด	บ้านขุนคุดหวาย ตำบลขุนคุดหวาย อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตร์บัณฑิต(ศึกษาศาสตร์) วิชาเอกฟิสิกส์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พ.ศ. 2532 รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2537
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๑ จังหวัดสงขลา อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนาทวี อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๔๑ จังหวัดสงขลา